สำเนา

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๕๐๕/ว ๗๒

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

เรื่อง รายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒

กราบเรียน/เรียน รอง-นรม., รัฐ-นร., กระทรวง, กรม

สิ่งที่ส่งมาด้วย บัญชีสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วย

ด้วยสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้เสนอรายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ไปเพื่อดำเนินการ ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เสนอความเห็น ข้อเสนอแนะ และข้อสังเกตไปเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีด้วย ความละเอียดปรากฏตามบัญชีสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วยนี้

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ลงมติว่า

๑. รับทราบรายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒

๒. ให้หน่วยงานของรัฐ ทั้งราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน และหน่วยงานอื่นของรัฐ ส่งเจ้าหน้าที่เข้าร่วมการอบรมด้านการบังคับคดีจากกรมบังคับคดี ทั้งนี้ เพื่อให้การบังคับทางปกครองโดยเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐมีประสิทธิภาพและมีมาตรฐานเดียวกัน และกระทบกระเทือนต่อผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครองน้อยที่สุด

๓. ให้หน่วยงานของรัฐที่หารือต่อคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองถือปฏิบัติตามความเห็นของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเช่นเดียวกับการให้ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๒ ว่า "...เมื่อคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นทางกฎหมายเป็นประการใดแล้ว โดยปกติให้เป็นไปตามความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา นั้น"

๔. ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีการับข้อเสนอแนะของกระทรวงกลาโหมและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมทั้งข้อสังเกตของกระทรวงคมนาคมไปพิจารณาดำเนินการต่อไปด้วย

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบ/จึงเรียนยืนยันมา/จึงเรียนยืนยันมาและถือปฏิบัติต่อไป/จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ/จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ (อย่างยิ่ง)

ธีระพงษ์ วงศ์ศิวะวิลาส

(นายธีระพงษ์ วงศ์ศิวะวิลาส)
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองพัฒนายุทธศาสตร์และติดตามนโยบายพิเศษ
โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๑๗๒๔ (กานต์พิชชา), ๑๕๒๒ (เฉลิมขวัญ)
โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๑๔๔๖ www.soc.go.th
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ dcab@soc.go.th

หมายเหตุ

อัยการสูงสุด	:	จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบ
รอง-นรม., รัฐ-นร.	:	จึงเรียนยืนยันมา
กระทรวง	:	จึงเรียนยืนยันมาและถือปฏิบัติต่อไป
องค์กรอิสระ	:	จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ
กรม	:	จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและถือปฏิบัติต่อไป

บัญชีสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วย

เรื่อง รายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒

๑. สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๙๑๑/๒๘๙ ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๓
๒. สำเนาหนังสือกระทรวงกลาโหม ด่วนที่สุด ที่ กห ๐๒๐๐/๒๑๘ ลงวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๔
๓. สำเนาหนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๑๕.๗/๑๗๘๔ ลงวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔
๔. สำเนาหนังสือกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ด่วนที่สุด ที่ กก ๐๒๑๔/๖๗๑๖ ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๖๓
๕. สำเนาหนังสือกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ด่วนที่สุด ที่ พม ๐๒๐๙/๑๕๕๒ ลงวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔
๖. สำเนาหนังสือกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ด่วนที่สุด ที่ อว (ปคร) ๐๒๑๐/๑๘๗๗ ลงวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔
๗. สำเนาหนังสือกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ด่วนที่สุด ที่ กษ ๐๒๐๘/๘๐ ลงวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๖๔
๘. สำเนาหนังสือกระทรวงคมนาคม ด่วนที่สุด ที่ คค (ปคร) ๐๒๐๒/๒๑ ลงวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๖๔
๙. สำเนาหนังสือกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ด่วนที่สุด ที่ ดศ ๐๑๐๐.๔/๗๖๔ ลงวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๖๔
๑๐. สำเนาหนังสือกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด่วนที่สุด ที่ ทส ๐๒๒๐.๒/๑๓๕ ลงวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๖๔
๑๑. สำเนาหนังสือกระทรวงพลังงาน ด่วนที่สุด ที่ พน ๐๒๐๑/๒๒ ลงวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔
๑๒. สำเนาหนังสือกระทรวงพาณิชย์ ด่วนที่สุด ที่ พณ ๐๒๑๘/๙๗ ลงวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๔
๑๓. สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๒๐๘.๓ (ล)/๑๕๘ ลงวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๖๔
๑๔. สำเนาหนังสือกระทรวงยุติธรรม ด่วนที่สุด ที่ ยธ ๐๒๐๐๗/๒๐๑ ลงวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๔
๑๕. สำเนาหนังสือกระทรวงวัฒนธรรม ด่วนที่สุด ที่ วธ ๐๒๑๐.๑/๕๓๕๙ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๖๓
๑๖. สำเนาหนังสือกระทรวงศึกษาธิการ ด่วนที่สุด ที่ ศธ ๐๒๐๙/๓๙ ลงวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๔
๑๗. สำเนาหนังสือกระทรวงสาธารณสุข ที่ สธ ๐๒๐๒.๓.๑๓/๑๙๕ ลงวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๔
๑๘. สำเนาหนังสือกระทรวงอุตสาหกรรม ด่วนที่สุด ที่ อก ๐๒๐๒/๒๖๒ ลงวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๖๔

ที่ นร ๐๙๑๑/๒๘๙

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
๑ ถนนพระอาทิตย์ เขตพระนคร
กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๓

เรื่อง รายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย (๑) หนังสือรองนายกรัฐมนตรีเห็นชอบให้เสนอคณะรัฐมนตรี
(๒) รายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ จำนวน ๑๐๐ เล่ม

ด้วยสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาขอเสนอรายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ มาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา โดยเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๑) ตลอดจนเป็นไปตามมาตรา ๑๑ (๕) แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ รวมทั้งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการบริหารราชการแผ่นดิน การปรับปรุงกฎระเบียบเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน **ทั้งนี้ รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) กำกับการบริหารราชการแทนนายกรัฐมนตรี ได้เห็นชอบให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีด้วยแล้ว**

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

โดยที่มาตรา ๑๑ (๕) แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ บัญญัติให้คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมีหน้าที่จัดทำรายงานเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีเป็นครั้งคราวตามความเหมาะสมอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติราชการทางปกครองให้เป็นไปโดยมีความเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สำเนาถูกต้อง
(นางสาวศรีประภา ป้อมน้อย)
เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๓

๒. ข้อเสนอของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เพื่อเป็นการพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติราชการทางปกครองให้เป็นไปโดยมีความเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจึงเห็นควรเสนอรายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ต่อคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้ โดยในส่วนที่ ๓ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการดำเนินการตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองพิจารณาแล้วเห็นว่า สาเหตุประการหนึ่งของการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ก็เนื่องมาจากกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถใช้มาตรการบังคับทางปกครองเพื่อบังคับให้เป็นไปตามคำสั่งทางปกครองได้เองโดยไม่ต้องนำคดีขึ้นสู่ศาลตามหลักเกณฑ์เดิมไม่สัมฤทธิ์ผล เพราะเจ้าหน้าที่ของรัฐขาดความเชี่ยวชาญในการดำเนินการสืบหาทรัพย์สิน และการยึด การอายัดทรัพย์สิน และการขายทอดตลาดทรัพย์สิน กฎกระทรวงกำหนดเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครองและการแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๒ จึงได้กำหนดให้มีการแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับทางปกครองซึ่งผ่านการอบรมด้านการบังคับคดีจากกรมบังคับคดี หรือด้านการบังคับทางปกครองตามหลักสูตรที่คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองให้ความเห็นชอบ ซึ่งหากหน่วยงานของรัฐยังไม่ส่งเจ้าหน้าที่ไปอบรมย่อมอาจก่อให้เกิดปัญหาการขาดแคลนเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการบังคับทางปกครอง นอกจากนี้ ในส่วนของการให้คำปรึกษาแก่เจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ แม้ว่าสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจะได้มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ความเห็นของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองในช่องทางต่าง ๆ แล้ว แต่เจ้าหน้าที่ก็ยังไม่ทราบความเห็นของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองจึงไม่ได้มีการปฏิบัติตามคำแนะนำของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ดังจะเห็นได้จากสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้รับการสอบถามปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ในส่วนที่คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเคยให้คำปรึกษาไว้แล้ว กรณีจึงเห็นควรเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา ดังนี้

(๑) มีมติให้หน่วยงานของรัฐ ทั้งราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน และหน่วยงานอื่นของรัฐ ส่งเจ้าหน้าที่เข้าร่วมการอบรมด้านการบังคับคดีจากกรมบังคับคดี ทั้งนี้ เพื่อให้การบังคับทางปกครองโดยเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐมีประสิทธิภาพและมีมาตรฐานเดียวกัน และกระทบกระเทือนต่อผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครองน้อยที่สุด

(๒) มีมติให้หน่วยงานของรัฐที่หารือต่อคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองถือปฏิบัติตามความเห็นของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเช่นเดียวกับการให้ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๒ ว่า

สำเนาถูกต้อง
(นางสาวศรีประภา ป้อมน้อย)
เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๓

"...เมื่อคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นทางกฎหมายเป็นประการใดแล้ว โดยปกติให้เป็นไปตามความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกานั้น"

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายปกรณ์ นิลประพันธ์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

กองกฎหมายปกครอง
โทร. ๐ ๒๑๒๓ ๘๖๒๒ (นางสาวศรีประภาฯ)
โทรสาร ๐ ๒๑๒๓ ๘๖๒๓
www.krisdika.go.th
www.lawreform.go.th
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ nr0900@ocs.go.th

สำเนาถูกต้อง
(นางสาวศรีประภา ป้อมน้อย)
เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๓

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) โทร. ๐ ๒๒๘๘ ๔๑๕๗

ที่ นร ๐๔๐๓ (กร.๒)/๖๕๑๐๒ **วันที่** ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๓

เรื่อง รายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ด้วยสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้เสนอรายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ มาเพื่อให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา ซึ่งได้พิจารณาเห็นชอบแล้ว จึงเห็นควรให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

(นายวิษณุ เครืองาม)
รองนายกรัฐมนตรี

รายงานผลการปฏิบัติงาน
ของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง
ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒

กองกฎหมายปกครอง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

รายงานผลการปฏิบัติงานของ
คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง
ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒

รายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒

พิมพ์ครั้งที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๓ จำนวน ๕๘๐ เล่ม

จัดพิมพ์โดย: กองกฎหมายปกครอง
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
www.krisdika.go.t
www.lawreform.go.th

พิมพ์ที่ บริษัท ธนาเพรส จำกัด
๙ ซอยลาดพร้าว ๖๔ แยก ๑๔ ถนนลาดพร้าว
แขวงวังทองหลาง เขตวังทองหลาง กรุงเทพฯ ๑๐๓๑๐
โทร. ๐-๒๕๓๐-๔๑๑๔ โทรสาร ๐-๒๑๐๘-๙๘๕๐-๕๑
E-mail : tanapress@gmail.com

คำนำ

ตลอดปี พ.ศ. ๒๕๖๒ คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองและสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาซึ่งเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้ดำเนินการสอดส่องดูแลและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และให้คำปรึกษาแก่เจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติดังกล่าว ตลอดจนเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติราชการทางปกครองโดยการจัดโครงการเพื่อพัฒนาหลักกฎหมายปกครองและองค์ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง โดยได้มีการจัดสัมมนาและรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานงานต่าง ๆ รวมทั้งได้จัดทำเอกสารเพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองที่ได้ปรับปรุงใหม่และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ดังนั้น เพื่อสรุปผลการดำเนินงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองและสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาซึ่งทำหน้าที่สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ตามที่มาตรา ๑๑ (๕) แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ บัญญัติให้คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมีหน้าที่จัดทำรายงานเกี่ยวกับการปฏิบัติงานเสนอคณะรัฐมนตรีเป็นครั้งคราวตามความเหมาะสมอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองและสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจึงได้จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติราชการทางปกครองให้เป็นไปอย่างมีความเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

จัดทำโดย

กองกฎหมายปกครอง
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
www.krisdika.go.th
www.lawreform.go.th

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
Office of the Council of State

สารบัญ

คำนำ ๓

บทสรุปผู้บริหาร ๗

ส่วนที่หนึ่ง บทนำ ๑๓

๑. ความเป็นมาและสาระสำคัญของพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ๑๕

๑.๑ ความเป็นมา ๑๕

๑.๒ สาระสำคัญของพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ๑๗

๒. คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง และสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ๓๒

ส่วนที่สอง ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง และสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ๔๑

๑. ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ๔๓

๑.๑ การดำเนินการสอดส่องดูแลและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และการให้คำปรึกษาแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ๔๓

๑.๒ การจัดทำรายงานเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เสนอคณะรัฐมนตรี ๖๑

๑.๓ การจัดทำกฎกระทรวงออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ ๖๑

๒. ผลการดำเนินงานของสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ๖๓

๒.๑ การดำเนินการตามข้อเสนอของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ๖๓

๒.๒ การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ใหม่ในการบังคับทางปกครอง ๖๔

๒.๓ การดำเนินการปรับปรุงเว็บไซต์ของกองกฎหมายปกครอง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ๗๒

๒.๔ การให้คำแนะนำหรือให้คำปรึกษาแก่หน่วยงานของรัฐเกี่ยวกับการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ๗๔
๒.๕ การจัดวิทยากรเพื่อเผยแพร่ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ๗๔
๒.๖ การจัดทำโครงการพัฒนาหลักกฎหมายปกครอง ๗๗
๒.๗ การจัดทำโครงการสัมมนาเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ไขกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ๗๘

ส่วนที่สาม ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการดำเนินการตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ๘๑
๑. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ๘๓
๒. ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ๘๔

ส่วนที่สี่ บทความวิชาการ เรื่อง หลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษปรับทางปกครองตามกฎหมายเยอรมันและกฎหมายฝรั่งเศสสู่แนวทางในการปรับเป็นพินัยในกฎหมายไทย ๘๕

ส่วนที่ห้า ภาคผนวก ๑๐๗
ก. ความเห็นคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองที่น่าสนใจในรอบปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ๑๐๙
ข. กฎกระทรวงการมอบอำนาจในการพิจารณาใช้มาตรการบังคับทางปกครองของเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๒ ๑๒๓
ค. กฎกระทรวงกำหนดเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครองและการแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๒ ๑๒๖
ง. กฎกระทรวงกำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจกำหนดค่าปรับบังคับการ พ.ศ. ๒๕๖๒ ๑๓๐

บทสรุปผู้บริหาร (Executive Summary)

โดยที่มาตรา ๑๑ (๕) แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ บัญญัติให้คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมีหน้าที่และอำนาจในการจัดทำรายงานเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้เสนอคณะรัฐมนตรีเป็นครั้งคราวตามความเหมาะสมแต่อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติราชการทางปกครองให้เป็นไปโดยมีความเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาซึ่งทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ตลอดจนรับผิดชอบงานธุรการ งานประชุม การศึกษาหาข้อมูลและกิจการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง จึงได้จัดรายงานฉบับนี้ขึ้น โดยมีเนื้อหาของรายงานแบ่งออกเป็น ๕ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่หนึ่ง
บทนำ

(๑) ความเป็นมาและสาระสำคัญของพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

ที่ผ่านมากฎหมายเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองถูกกำหนดไว้อย่างกระจัดกระจายตามแต่ละกฎหมายที่ให้อำนาจแก่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีผลทำให้กฎหมายมีความแตกต่างกันไปตามสภาพของความจำเป็นและความสะดวกในการปฏิบัติภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่แต่ละหน่วยงานของรัฐ กฎหมายโดยส่วนใหญ่มีเพียงบทบัญญัติที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในการออกคำสั่ง แต่ไม่มีบทบัญญัติกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ และขั้นตอนในการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ในการออกคำสั่ง หรือแม้มีบทบัญญัติกำหนดวิธีดำเนินการก็เป็นเพียงหลักเกณฑ์กว้าง ๆ ซึ่งเจ้าหน้าที่สามารถใช้ดุลพินิจในการดำเนินการได้อย่างกว้างขวาง หรือไม่ก็เป็นการกำหนดวิธีดำเนินการที่มุ่งประสงค์ให้เกิดความสะดวกในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่มากกว่าเพื่อคุ้มครองสิทธิของประชาชนหรือผู้ที่จะต้องได้รับผลกระทบจากคำสั่งนั้นโดยไม่ได้คำนึงถึงการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเท่าที่ควร ผลที่ตามมาก็คือ การสั่งการของเจ้าหน้าที่เกิดความผิดพลาดได้ง่าย รวมทั้งยังทำให้การปฏิบัติราชการทางปกครองไม่โปร่งใส สร้างภาพด้านลบให้แก่ภาคราชการ รวมทั้งอาจเกิดข้อพิพาทขึ้นโดยง่าย ซึ่งทำให้การร้องเรียนหรือฟ้องคดีในภายหลังมากขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงได้มีแนวคิดจัดทำกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเพื่อเป็นกฎหมายกลางที่กำหนดขั้นตอน วิธีการดำเนินงาน และระยะเวลาในการปฏิบัติราชการขึ้น ซึ่งเป็นการยกระดับมาตรฐานวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองไทยให้มีมาตรฐานสูงขึ้น อันจะทำให้หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติราชการอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ เพื่อเป็นการสร้างหลักประกันในการให้เกิดความเป็นธรรมและสร้างความเชื่อมั่นในระบบราชการให้กับประชาชน

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้มีการตราพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ขึ้น เพื่อใช้เป็นกฎหมายกลางในการกำหนดขั้นตอนและวิธีการในการพิจารณาจัดให้มีคำสั่งทางปกครอง การมีผลของคำสั่งทางปกครอง การอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง การเพิกถอนคำสั่งทางปกครอง และมาตรการบังคับทางปกครอง โดยคำนึงถึงหลักการที่ฝ่ายปกครองเป็นผู้จัดทำบริการสาธารณะและประชาชนเป็นผู้ทรงสิทธิตามกฎหมาย ดังนั้น ฝ่ายปกครองจะปฏิบัติราชการทางปกครองที่กระทบสิทธิของประชาชนได้เฉพาะกรณีที่มีกฎหมายให้อำนาจไว้เท่านั้น และประชาชนก็มีสิทธิในกระบวนวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง และได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์

ในการจัดทำคำสั่งทางปกครองและการบังคับทางปกครองให้มีประสิทธิภาพเพื่อรักษาประโยชน์สาธารณะและอำนวยความสะดวกและความเป็นธรรมแก่ประชาชนยิ่งขึ้นโดยพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๗ และพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ ตามลำดับ

(๒) องค์ประกอบและหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองและสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองซึ่งประกอบด้วยประธานกรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง กรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง โดยมีหน้าที่และอำนาจในการสอดส่องดูแล ให้คำแนะนำ และให้คำปรึกษาแก่เจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติตามกฎหมายนี้ เพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้ถูกต้องตามเจตนารมณ์ของกฎหมายและเป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน และมีอำนาจหน้าที่เสนอแนะในการตราพระราชกฤษฎีกาและการออกกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ เพื่อให้หลักเกณฑ์ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นไปในทางเดียวกัน โดยมีสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

ส่วนที่สอง
ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง และสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

(๑) ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้ดำเนินการให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ แก่หน่วยงานของรัฐทั้งส่วนราชการระดับกรม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐ รวม ๑๒ เรื่อง โดยมีประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการออกคำสั่งทางปกครองกรณีเกี่ยวกับเหตุซึ่งมีสภาพร้ายแรงอันอาจทำให้การพิจารณาทางปกครองไม่เป็นกลาง การใช้มาตรการบังคับทางปกครองในระหว่างที่มีการฟ้องคดีต่อศาล การบังคับตามคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินที่ยังไม่เป็นที่สุด การนับระยะเวลาในการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง รวมทั้งสถาบันการเงินที่อยู่ภายใต้บังคับที่ต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้อยู่ในบังคับของมาตรการบังคับทางปกครอง

นอกจากนี้ คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองยังได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาดำเนินการศึกษาหลักกฎหมายปกครองของต่างประเทศ พร้อมทั้งจัดให้มีการสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๙ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาและปรับปรุงหลักกฎหมายปกครองของประเทศไทยต่อไป อีกทั้งเสนอแนะให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจัดเตรียมหลักสูตรหรือจัดให้มีการอบรมเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับหลักกฎหมายปกครองทั้งทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นธรรมและคุ้มครองสิทธิของผู้อยู่ใต้บังคับกฎหมาย ตลอดจนเพิ่มช่องทางในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิทธิของประชาชนในการปฏิบัติราชการทางปกครอง รวมทั้งจัดทำตำราเกี่ยวกับหลักกฎหมายปกครองและส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเข้าร่วมการอบรมหลักสูตรกฎหมายปกครอง

อย่างต่อเนื่อง เพื่อนำองค์ความรู้ด้านกฎหมายปกครองมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาหลักกฎหมายปกครองของประเทศไทยให้มีความก้าวหน้าและทัดเทียมนานาประเทศต่อไป

(๒) ผลการดำเนินงานของสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

โดยที่พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๒ และมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๒ มีสาระสำคัญเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับมาตรการบังคับทางปกครอง และได้กำหนดให้มีการออกกฎกระทรวงเพื่อกำหนดวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับมาตรการบังคับทางปกครองให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติดังกล่าวภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่กฎหมายมีผลใช้บังคับ กองกฎหมายปกครอง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา จึงได้จัดทำร่างกฎกระทรวงที่ต้องออกตามพระราชบัญญัติดังกล่าว โดยได้เสนอคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองพิจารณา ซึ่งคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้พิจารณาเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อใช้อำนาจออกกฎกระทรวงดังกล่าว โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบร่างกฎกระทรวงและประกาศใช้บังคับแล้วจำนวน ๓ ฉบับ ได้แก่ กฎกระทรวงการมอบอำนาจในการพิจารณาใช้มาตรการบังคับทางปกครองของเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๒ กฎกระทรวงกำหนดเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครองและการแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๒ และกฎกระทรวงกำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจกำหนดค่าปรับบังคับการ พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยกองกฎหมายปกครองได้จัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์ในรูปแบบของอินโฟกราฟิก (infographic) เพื่อความสะดวกในการทำความเข้าใจกฎกระทรวงดังกล่าว โดยเผยแพร่ทางเว็บไซต์ของกองกฎหมายปกครอง และเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา นอกจากนี้ กองกฎหมายปกครอง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ยังได้จัดเจ้าหน้าที่เพื่อให้คำปรึกษาปัญหาข้อกฎหมายและเพื่อเป็นวิทยากรบรรยายเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

ส่วนที่สาม
ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการดำเนินการ ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

หลังจากมีการประกาศใช้บังคับพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ โดยกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถใช้มาตรการบังคับทางปกครองได้เองเพื่อบังคับให้เป็นไปตามคำสั่งทางปกครองได้เองโดยไม่ต้องนำคดีขึ้นสู่ศาล ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐประสบปัญหาในการบังคับทางปกครองเป็นอย่างมาก ซึ่งสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้การบังคับทางปกครองไม่สัมฤทธิ์ผลก็คือ เจ้าหน้าที่ของรัฐขาดความเชี่ยวชาญในการดำเนินการสืบหาทรัพย์สิน และการยึด การอายัดทรัพย์สิน และการขายทอดตลาดทรัพย์สินเพื่อนำเงินมาชำระหนี้ ซึ่งได้มีการตราพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง(ฉบับที่ ๓)พ.ศ.๒๕๖๒ เพื่อปรับปรุงหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบังคับทางปกครอง โดยกำหนดให้มีการแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับทางปกครองซึ่งต้องผ่านการอบรมด้านการบังคับคดีจากกรมบังคับคดี หรือด้านการบังคับทางปครองตามหลักสูตรที่คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเห็นชอบ โดยในระยะเริ่มแรกได้กำหนดบทเฉพาะกาลรองรับให้ดำเนินการโดยเจ้าพนักงานทางปกครองผู้ซึ่งไม่ผ่านการอบรมดังกล่าวได้ ไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่กฎกระทรวงกำหนดเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครองและการแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๒ ใช้บังคับ ซึ่งจะครบกำหนดในวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๓ และจากการประสานงานกับกรมบังคับคดี

ปรากฏว่าปัจจุบันยังไม่มีเจ้าหน้าที่ของรัฐหน่วยงานใดส่งเจ้าหน้าที่ไปอบรมเพื่อปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานบังคับทางปกครอง ประกอบกับหลักสูตรที่กรมบังคับคดีจัดทำไว้มุ่งเน้นเพื่อใช้ในการบังคับคดีของเจ้าพนักงานบังคับคดีเป็นหลัก ดังนั้น เพื่อให้การบังคับทางปกครองโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพอันจะช่วยลดภาระให้แก่เจ้าพนักงานบังคับคดีและกรมบังคับคดี คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองจึงเห็นควรมีข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีให้มีมติมอบให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาและกรมบังคับคดีร่วมกันจัดทำหลักสูตรเพื่อใช้ในการอบรมเจ้าหน้าที่ที่จะได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเจ้าพนักงานบังคับทางปกครอง และมีมติให้หน่วยงานของรัฐ ทั้งราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ส่งเจ้าหน้าที่เข้าร่วมการอบรมดังกล่าว เพื่อให้การบังคับทางปกครองโดยเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐมีประสิทธิภาพและมีมาตรฐานเดียวกัน และกระทบกระเทือนต่อผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครองน้อยที่สุด

นอกจากนี้ แม้ว่าจะได้มีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ความเห็นของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองที่ได้ให้คำแนะนำเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติราชการทางปกครองให้ถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนดไว้ในช่องทางต่าง ๆ แล้วก็ตาม ประกอบกับความเห็นของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองในหลายเรื่องเป็นการวางหลักในการปฏิบัติราชการทางปกครองในกรณีที่บทบัญญัติในกฎหมายมิได้บัญญัติไว้ ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติราชการทางปกครองเป็นไปอย่างถูกต้องและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองจึงเห็นควรมีข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อมีมติให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติตามความเห็นของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เช่นเดียวกับกรณีการให้ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่คณะรัฐมนตรีได้เคยมีมติเมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๘๒ ว่า เมื่อคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นในทางกฎหมายเป็นประการใดแล้ว โดยปกติให้เป็นไปตามความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกานั้น

ส่วนที่สี่
บทความทางวิชาการ
เรื่อง หลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษปรับทางปกครองตามกฎหมายเยอรมันและกฎหมายฝรั่งเศสสู่แนวทางในการปรับเป็นพินัยในกฎหมายไทย

ที่ผ่านมากฎหมายไทยได้นำโทษปรับทางปกครองมาใช้บังคับกับการกระทำที่มีลักษณะเป็นการฝ่าฝืนกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของฝ่ายปกครอง เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากต้องการลดการใช้โทษอาญาสำหรับความผิดที่มีลักษณะเป็นการกระทำที่ไม่ร้ายแรง แต่เนื่องจากหลักเกณฑ์ในการลงโทษปรับทางปกครองของกฎหมายไทยยังขาดความชัดเจน ทำให้เกิดความลักลั่นกันตามกฎหมายแต่ละฉบับ ทั้งที่กำหนดไว้ในกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ หรือกฎหมายระดับพระราชบัญญัติบางฉบับกำหนดให้ออกเป็นอนุบัญญัติเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์หรือวิธีการในการออกคำสั่งปรับทางปกครอง แต่ในขณะเดียวกันก็มีกฎหมายอีกหลายฉบับที่ไม่ได้กำหนดแนวทางหรือวิธีการในการลงโทษปรับทางปกครองไว้ ดังนั้น เพื่อให้ระบบกฎหมายไทยเกี่ยวกับการลงโทษปรับทางปกครองมีหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมและเป็นธรรม กองกฎหมายปกครอง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจึงได้ศึกษาแนวทางการบังคับใช้โทษปรับทางปกครองของกฎหมายเยอรมัน กฎหมายฝรั่งเศส และการกำหนดโทษปรับทางปกครองของไทย เพื่อนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบและหาแนวทางที่เหมาะสมในการตรากฎหมายเพื่อกำหนดโทษสำหรับความผิดที่มีลักษณะเป็นการกระทำที่ไม่ร้ายแรงของประเทศไทยให้เหมาะสมต่อไป

ส่วนที่ห้า
ภาคผนวก

ก. ความเห็นคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองที่สำคัญในรอบปี พ.ศ. ๒๕๖๒

ข. กฎกระทรวงการมอบอำนาจในการพิจารณาใช้มาตรการบังคับทางปกครองของเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๒

ค. กฎกระทรวงกำหนดเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครองและการแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๒

ง. กฎกระทรวงกำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจกำหนดค่าปรับบังคับการ พ.ศ. ๒๕๖๒

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
Office of the Council of State

ส่วนที่หนึ่ง

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
Office of the Council of State

ส่วนที่หนึ่ง

๑. ความเป็นมาและสาระสำคัญของพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

๑.๑ ความเป็นมา

แม้ว่าในอดีตผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านกฎหมายปกครองในประเทศไทยยังมีอยู่อย่างจำกัด ในการจัดทำร่างกฎหมายจึงไม่ค่อยให้ความสำคัญในเรื่องหลักกฎหมายปกครองโดยเฉพาะในส่วนหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติราชการทางปกครองเท่าใด แต่ก็อาจกล่าวได้ว่าประเทศไทยมีกฎหมายปกครองมาตั้งแต่มีการปฏิรูประบบราชการในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ เนื่องจากในการปฏิรูปครั้งนั้นได้มีการปรับปรุงการจัดโครงสร้างองค์กรของรัฐ ต่อมาแม้ว่าจะมีการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติราชการทางปกครองไว้ในกฎหมาย แต่การกำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าวก็มีลักษณะที่กระจัดกระจายออกไปตามแต่ละกฎหมายที่ให้อำนาจแก่รัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งแตกต่างกันไปตามสภาพของความจำเป็น และความสะดวกในการปฏิบัติภายในขอบเขตหน้าที่และอำนาจของเจ้าหน้าที่แต่ละหน่วยงานของรัฐ โดยกฎหมายส่วนใหญ่มีเพียงบทบัญญัติที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในการออกคำสั่ง เช่น สั่งให้บุคคลกระทำหรืองดเว้นกระทำ อนุญาต อนุมัติ จดทะเบียน หรือเพิกถอนใบอนุญาต เป็นต้น แต่ไม่มีบทบัญญัติกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และขั้นตอนในการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ในการออกคำสั่ง หรือแม้ว่าในบางกรณีกฎหมายมีบทบัญญัติกำหนดวิธีดำเนินการ แต่การกำหนดดังกล่าวก็เป็นเพียงหลักเกณฑ์กว้าง ๆ ซึ่งเจ้าหน้าที่สามารถใช้ดุลพินิจในการดำเนินการได้อย่างกว้างขวาง หรือไม่ก็เป็นการกำหนดวิธีดำเนินการที่มุ่งประสงค์ให้เกิดความสะดวกในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่มากกว่ามุ่งคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนหรือผู้ที่จะต้องได้รับผลกระทบจากคำสั่งหรือการดำเนินการนั้น ซึ่งผลที่เกิดขึ้นตามมาก็คือ การสั่งการของเจ้าหน้าที่เกิดความผิดพลาดได้ง่าย ทำให้การปฏิบัติราชการทางปกครองไม่โปร่งใส สร้างภาพด้านลบให้แก่ภาคราชการ รวมทั้งอาจเกิดข้อพิพาทขึ้นโดยง่าย ซึ่งทำให้การร้องเรียนหรือฟ้องคดีในภายหลังมากขึ้น

ในการจัดทำกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองนั้น นักวิชาการไทยได้เริ่มกล่าวถึงความสำคัญที่จะจัดให้มีกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองขึ้นในประเทศไทยอย่างชัดเจนเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๘ โดยรองศาสตราจารย์ สมยศ เชื้อไทย ได้เขียนบทความ เรื่อง “ปัญหาทางทฤษฎีในการจัดทำประมวลกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการ” ในวารสารนิติศาสตร์ และในปี พ.ศ. ๒๕๓๒ ได้มีการออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการปฏิบัติราชการเพื่อประชาชนของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๓๒ พร้อมทั้งได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการเพื่อประชาชนของหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่เร่งรัด กระตุ้น หรือส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติราชการอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ อันจะเป็นการสร้างหลักประกันหรือความเชื่อมั่นในระบบราชการให้กับประชาชน ซึ่งผลจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการปฏิบัติราชการเพื่อประชาชนของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๓๒ และการปฏิบัติงานของคณะกรรมการดังกล่าว หน่วยงานของรัฐหลายแห่งได้ออกระเบียบภายในขึ้นเพื่อกำหนดขั้นตอน หลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาในการปฏิบัติราชการ อันเป็นการยกระดับมาตรฐานวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองไทยให้มีมาตรฐานสูงขึ้น

ในรัฐบาลซึ่งมีพลเอก ชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๕๕/๒๕๓๓ ลงวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๓ แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณากำหนดโครงการและแผนงานสำหรับการปรับปรุงคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ขึ้นตามที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอ โดยคณะกรรมการชุดนี้ประกอบด้วยข้าราชการระดับสูงและอาจารย์มหาวิทยาลัย ซึ่งในการดำเนินการของคณะกรรมการมีกรรมการหลายท่านให้ความเห็นว่า ถ้าสามารถจัดให้มีกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้ก็จะเป็นการดีเนื่องจากจะช่วยเร่งการพัฒนาระบบกฎหมายปกครองให้มั่นคงยิ่งขึ้น ต่อมาในรัฐบาลซึ่งมีนายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรีได้ให้ความสำคัญต่อเรื่องนี้ โดยในนโยบายการบริหารราชการและปรับปรุงกฎหมาย ข้อ ๑.๒ ที่คณะรัฐมนตรีได้แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๓๔ มีสาระสำคัญประการหนึ่งที่จะปรับปรุงวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองให้เกิดความรวดเร็ว ปรับระบบการอนุญาต การอนุมัติหรือการดำเนินการอื่นของข้าราชการและส่วนราชการให้มีหลักเกณฑ์และระยะเวลาในการดำเนินการที่ชัดเจน พร้อมทั้งเปิดเผยหลักเกณฑ์และระยะเวลาดังกล่าวให้ประชาชนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบล่วงหน้า เพื่อขจัดช่องทางในการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ และเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามนโยบายดังกล่าว นายกรัฐมนตรีได้มีคำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ ๑๙๔/๒๕๓๔ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๓๔ แต่งตั้งคณะกรรมการยกร่างกฎหมายเกี่ยวกับวิธีพิจารณาทางปกครองขึ้น โดยมีสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเป็นเจ้าของเรื่อง

ในการนี้ คณะกรรมการยกร่างกฎหมายเกี่ยวกับวิธีพิจารณาทางปกครองได้ดำเนิการยกร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยวิธีพิจารณาทางปกครอง พ.ศ. .... จนแล้วเสร็จโดยอาศัยกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีเป็นแนวทางและเสนอต่อรองนายกรัฐมนตรี (นายมีชัย ฤชุพันธุ์) ในขณะนั้น เมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๓๔ อย่างไรก็ดี โดยที่ในขณะนั้นมีร่างกฎหมายที่ต้องเร่งรัดเป็นจำนวนมาก รัฐบาลจึงไม่มีโอกาสพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้

ต่อมาในรัฐบาลซึ่งมีนายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี แนวความคิดในการจัดทำกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองก็ได้รับการสนใจอีกครั้ง โดยคณะกรรมการพัฒนาระบบบริหารราชการแผ่นดินได้มีคำสั่ง ที่ ๗/๒๕๓๖ แต่งตั้งคณะอนุกรรมการยกร่างกฎหมายเกี่ยวกับวิธีพิจารณาทางปกครอง ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบด้วยบุคคลคณะเดิมที่จัดทำร่างกฎหมายในชั้นรัฐบาลที่มีนายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี คณะอนุกรรมการชุดนี้ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. .... เข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี แม้ว่าร่างกฎหมายดังกล่าวได้รับความเห็นชอบในหลักการ แต่ยังไม่ทันเสนอต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณาก็มีการยุบสภาเปลี่ยนแปลงรัฐบาล จนกระทั่งคณะรัฐมนตรีในรัฐบาลที่มีนายบรรหาร ศิลปอาชา เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ให้ความเห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. .... ที่คณะอนุกรรมการยกร่างกฎหมายเกี่ยวกับวิธีพิจารณาทางปกครองจัดทำไว้ และเสนอต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณา จนในที่สุดร่างพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. .... ก็ได้ผ่านการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา และประกาศใช้เป็นกฎหมายโดยมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๔๐

เมื่อพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มีผลใช้บังคับมาช่วงระยะเวลาหนึ่งแล้ว ปรากฏปัญหาเกี่ยวกับการใช้มาตรการบังคับทางปกครองของหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ โดยเฉพาะมาตรการยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินเพื่อนำเงินมาชำระหนี้ตามคำสั่งทางปกครอง

ที่กำหนดให้ชำระเงิน เนื่องจากกฎหมายไม่ได้บัญญัติถึงหลักเกณฑ์และวิธีการยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินอย่างละเอียดโดยกำหนดให้ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งโดยอนุโลม ก่อให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจ คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองโดยสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจึงได้มีข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณามอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับมาตรการบังคับทางปกครอง ซึ่งต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๐ มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาดำเนินการศึกษาและยกร่างกฎหมายเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการบังคับทางปกครองขึ้นเป็นการเฉพาะเพื่อแก้ไขปัญหาในทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ในการบังคับทางปกครองให้มีประสิทธิภาพต่อไป สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจึงได้ดำเนินการในเรื่องดังกล่าวโดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) เพื่อพิจารณาประเด็นปัญหานี้และจัดทำเป็นร่างพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา ซึ่งต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๑ เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ตามที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอ แล้วให้เสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป ทั้งนี้ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้ผ่านความเห็นชอบจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๒ โดยมีผลใช้บังคับ เมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๒ เว้นแต่บทบัญญัติเกี่ยวกับการบังคับโดยเจ้าพนักงานบังคับคดีมีผลใช้บังคับ เมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

๑.๒ สาระสำคัญของพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์อันเป็นมาตรฐานกลางเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ได้แก่ การเตรียมการและการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ เพื่อจัดให้มีคำสั่งทางปกครองหรือกฎ และการดำเนินการใด ๆ ในทางปกครองตามพระราชบัญญัตินี้ โดยมีผลใช้บังคับสำหรับกรณีไม่มีหลักเกณฑ์ตามกฎหมายเฉพาะ หรือมีแต่หลักเกณฑ์ดังกล่าวมีมาตรฐานที่ประกันความเป็นธรรมไว้ต่ำกว่าที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่กรณีของขั้นตอนและระยะเวลาในการอุทธรณ์หรือโต้แย้งที่มีกฎหมายเฉพาะกำหนดไว้ ก็ย่อมต้องเป็นไปตามกฎหมายเฉพาะนั้น (มาตรา ๓) อย่างไรก็ดี มาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดกรณียกเว้นที่ไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้ไว้ ดังนี้

(๑) การดำเนินงานของรัฐสภาในฐานะองค์กรนิติบัญญัติและคณะรัฐมนตรี

(๒) องค์กรที่ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญโดยเฉพาะ เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง

(๓) การดำเนินงานของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีในทางนโยบายโดยตรง

(๔) การพิจารณาพิพากษาคดีของศาล รวมทั้งการดำเนินการในกระบวนวิธีพิจารณาการบังคับคดี และการวางทรัพย์

(๕) การวินิจฉัยและสั่งการในเรื่องร้องทุกข์ตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๖) การดำเนินนโยบายต่างประเทศ

(๗) ราชการทหารในการป้องกันและรักษาความมั่นคงของราชอาณาจักร

(๘) การดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งต้องปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอยู่แล้ว

(๙) การดำเนินการขององค์กรทางศาสนา เช่น มหาเถรสมาคม

(๑๐) การดำเนินการที่มีพระราชกฤษฎีกายกเว้น

๑.๒.๑ การพิจารณาออกคำสั่งทางปกครอง

บทนิยามที่สำคัญ

คำสั่งทางปกครอง หมายความว่า การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจที่มีอยู่ตามกฎหมาย อันมีผลกระทบทางกฎหมายต่อสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลเป็นการเฉพาะกรณี เช่น การอนุมัติ การอนุญาต การไม่อนุมัติ การไม่อนุญาต การวินิจฉัยอุทธรณ์ การรับรองสิทธิ การรับจดทะเบียน หรือคำสั่งให้กระทำการหรือไม่กระทำการใด ๆ แต่ไม่รวมถึงการออกกฎที่มีผลบังคับเป็นการทั่วไป

เจ้าหน้าที่ หมายความว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ว่าจะเป็นบุคคลคนเดียวหรือคณะบุคคล (คณะกรรมการ) และไม่ว่าจะเป็นข้าราชการ พนักงานส่วนท้องถิ่น พนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือเจ้าหน้าที่ขององค์กรที่ใช้อำนาจทางปกครองของรัฐ หรือบุคคลอื่นที่ได้รับมอบหมายให้ใช้อำนาจทางปกครอง เช่น สภาทนายความ แพทยสภา และช่างรังวัดเอกชน

คู่กรณี หมายความว่า ผู้ยื่นคำขอหรือผู้คัดค้านคำขอ ผู้อยู่ในบังคับหรือจะอยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครอง และผู้ซึ่งได้เข้ามาในกระบวนการพิจารณาทางปกครองเนื่องจากสิทธิของผู้นั้นจะถูกกระทบกระเทือนจากผลของคำสั่งทางปกครอง กล่าวคือ เอกชนผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการพิจารณาเพื่อออกคำสั่งทางปกครอง ซึ่งได้แก่ (๑) ผู้ยื่นคำขอ เช่น ผู้ขออนุญาตประกอบกิจการสถานพยาบาล (๒) ผู้คัดค้านคำขอ เช่น ผู้คัดค้านการออกโฉนดที่ดินของบุคคลอื่น (๓) ผู้อยู่ในบังคับหรือจะอยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครอง เช่น ผู้อาจจะถูกเพิกถอนโฉนดที่ดิน (๔) ผู้ที่สิทธิของตนถูกกระทบกระเทือนหรืออาจถูกกระทบกระเทือนโดยมิอาจหลีกเลี่ยงได้ เช่น เจ้าของที่ดินซึ่งอยู่ใกล้กับที่ดินที่สร้างสถานพยาบาล (มาตรา ๕ และมาตรา ๒๑) ทั้งนี้ ผู้ที่เป็นคู่กรณีจะต้องเป็นผู้บรรลุนิติภาวะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือกรณีที่กฎหมายเฉพาะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น (มาตรา ๒๒)

การกำหนดภาษาที่ใช้ในการพิจารณาทางปกครอง

เอกสารที่ยื่นต่อเจ้าหน้าที่ต้องจัดทำเป็นภาษาไทย ถ้าเอกสารเป็นภาษาต่างประเทศ คู่กรณีต้องจัดหาคำแปลเป็นภาษาไทยที่มีการรับรองความถูกต้องมาให้ภายในระยะเวลาที่เจ้าหน้าที่กำหนด โดยให้ถือว่าได้มีการยื่นเอกสารต่อเจ้าหน้าที่เมื่อเจ้าหน้าที่ได้รับคำแปลนั้น แต่หากเจ้าหน้าที่ยอมรับเอกสารที่เป็นภาษาต่างประเทศ พระราชบัญญัตินี้ให้ถือว่าได้มีการยื่นเมื่อเจ้าหน้าที่ได้รับเอกสารนั้น ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการในการรับรองความถูกต้องคำแปลเอกสารเป็นภาษาไทยและการยอมรับเอกสารที่ทำขึ้นเป็นภาษาต่างประเทศ เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา ๒๖)

เจ้าหน้าที่ต้องมีความเป็นกลาง

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดห้ามเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนได้เสียหรือจะขาดความเป็นกลางเป็นผู้ทำคำสั่งทางปกครอง ดังนี้

(๑) เจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนได้เสียหรือจะขาดความเป็นกลางในการทำคำสั่งทางปกครองเนื่องจากสถานภาพของผู้นั้น (มาตรา ๑๓) ซึ่งเป็นการพิจารณาส่วนได้เสียหรือความเป็นกลางจากสถานภาพทางกฎหมายของเจ้าหน้าที่ผู้นั้น โดยไม่ต้องคำนึงถึงเงื่อนไขภายในหรือมูลเหตุจูงใจในการออกคำสั่งทางปกครอง กรณีเหล่านี้ ได้แก่ เจ้าหน้าที่เป็นคู่กรณีเอง เจ้าหน้าที่เป็นคู่หมั้นหรือคู่สมรสของคู่กรณี เจ้าหน้าที่เป็นบุพการี ผู้สืบสันดาน พี่น้อง หรือลูกพี่ลูกน้องหรือเป็นญาติทางการสมรสของคู่กรณี เจ้าหน้าที่เป็นหรือเคยเป็นผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้พิทักษ์ หรือตัวแทนของคู่กรณี เจ้าหน้าที่เป็นเจ้าหนี้ ลูกหนี้ หรือนายจ้างของคู่กรณี และกรณีอื่น ๆ ที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๒) เจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนได้เสียหรือจะขาดความเป็นกลางในการทำคำสั่งทางปกครอง ซึ่งเป็นกรณีเหตุอื่นใดซึ่งมีสภาพร้ายแรงอันอาจทำให้การพิจารณาทางปกครองไม่เป็นกลาง เช่น เคยอุปถัมภ์หรือทะเลาะวิวาทกับคู่กรณี (มาตรา ๑๖) อย่างไรก็ตาม การกำหนดข้อห้ามดังกล่าวไม่ใช้บังคับในกรณีเป็นความจำเป็นเร่งด่วนหากล่าช้าจะเกิดความเสียหายแก่ประโยชน์สาธารณะ สิทธิของบุคคลจะเสียหายโดยแก้ไขไม่ได้หรือไม่มีเจ้าหน้าที่อื่นปฏิบัติหน้าที่แทนผู้นั้น (มาตรา ๑๘)

เมื่อเกิดกรณีเจ้าหน้าที่อาจเป็นผู้มีส่วนได้เสียหรือจะขาดความเป็นกลางขึ้น พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นหยุดการดำเนินการและรายงานผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไปชั้นหนึ่งทราบ เพื่อให้ผู้บังคับบัญชามีคำสั่งต่อไป (มาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๖ (๑)) ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นเป็นกรรมการ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดให้ประธานกรรมการเรียกประชุมคณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัย โดยในการประชุมเพื่อพิจารณาเรื่องดังกล่าวกรรมการที่ถูกคัดค้านไม่สามารถอยู่ร่วมในที่ประชุมได้ (มาตรา ๑๕)

หากเป็นกรณีที่มีการคัดค้านเนื่องจากเจ้าหน้าที่อาจมีเหตุอื่นใดซึ่งมีสภาพร้ายแรงอันอาจทำให้การพิจารณาทางปกครองไม่เป็นกลางตามมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กรณีนี้ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นเห็นว่าตนไม่มีเหตุตามที่คัดค้านก็ให้ดำเนินการต่อไป แต่ต้องรายงานผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไปชั้นหนึ่งหรือประธานกรรมการทราบด้วยและให้ผู้บังคับบัญชาหรือคณะกรรมการ แล้วแต่กรณี วินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นมีอำนาจออกคำสั่งทางปกครองในเรื่องนั้นหรือไม่ (มาตรา ๑๖ (๒))

อนึ่ง การกระทำใด ๆ ของเจ้าหน้าที่หรือกรรมการที่ได้กระทำไปก่อนหยุดการพิจารณาไม่เสียไป เว้นแต่เจ้าหน้าที่ผู้เข้าปฏิบัติหน้าที่แทนผู้ถูกคัดค้านหรือคณะกรรมการ แล้วแต่กรณี จะเห็นสมควรดำเนินการส่วนหนึ่งส่วนใดเสียใหม่ (มาตรา ๑๗)

หลักการพิจารณาแบบไต่สวน

เจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการพิจารณาเรื่องทางปกครองมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบในการรวบรวมและตรวจสอบข้อเท็จจริง และพิจารณาข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องให้ครบถ้วน ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นกรณีที่การพิจารณาริเริ่มโดยเอกชน เช่น กรณีขอรับใบอนุญาต หรือเจ้าหน้าที่เป็นผู้ริเริ่มเอง เช่น การเพิกถอนใบอนุญาต โดยในการดำเนินการเจ้าหน้าที่มีหน้าที่ ดังนี้

(๑) หน้าที่ในการแจ้งให้คู่กรณีทราบถึงสิทธิและหน้าที่ต่าง ๆ ในกระบวนพิจารณาอย่างชัดเจน และคอยช่วยเหลือให้คู่กรณีดำเนินการให้ถูกต้อง (มาตรา ๒๗)

(๒) หน้าที่ในการตรวจสอบข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาออกคำสั่งทางปกครอง โดยไม่จำกัดเฉพาะข้อเท็จจริงที่ได้มาจากคู่กรณี (มาตรา ๒๘) ดังนั้น ถ้าข้อเท็จจริงที่ได้มาจากคู่กรณีไม่เพียงพอ เจ้าหน้าที่ต้องหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม หรือหากไม่แน่ใจในความถูกต้องของข้อเท็จจริง ก็จะต้องทำการตรวจสอบโดยแสวงหาพยานหลักฐานเพิ่มเติมหรือรับฟังความเห็นของผู้เชี่ยวชาญตามแนวทางที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๙ ส่วนคู่กรณีมีหน้าที่ให้ความร่วมมือแก่เจ้าหน้าที่ในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงและมีหน้าที่แจ้งพยานหลักฐานที่ตนทราบแก่เจ้าหน้าที่

หลักการให้คู่กรณีมีสิทธิโต้แย้งข้อเท็จจริงและมีส่วนร่วมในกระบวนพิจารณา

หลักการในข้อนี้ใช้ควบคู่กับหลักการไต่สวนและก่อให้เกิดสิทธิแก่คู่กรณี ดังนี้

(๑) สิทธิในการได้รับคำแนะนำและได้รับแจ้งสิทธิหน้าที่ของตนในกระบวนพิจารณา รวมถึงผลกระทบสิทธิหน้าที่จากคำสั่งทางปกครองที่จะเกิดขึ้น (มาตรา ๒๗) ตลอดจนสิทธิในการอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครองภายในระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์หรือโต้แย้งนั้น (มาตรา ๔๐)

(๒) สิทธินำทนายความหรือที่ปรึกษาของตนเข้ามาในการพิจารณาทางปกครอง (มาตรา ๒๓) และสิทธิแต่งตั้งตัวแทน (มาตรา ๒๔) โดยอาจเป็นตัวแทนของคู่กรณีรายเดียว (มาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง) หรือตัวแทนร่วมของคู่กรณีเกิน ๕๐ คน (มาตรา ๒๕)

(๓) สิทธิในการทราบข้อเท็จจริงและข้อกล่าวหาอย่างเพียงพอภายในระยะเวลาอันสมควร เพื่อให้สามารถโต้แย้งและแก้ข้อกล่าวหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เว้นแต่กรณีตามข้อยกเว้นที่กฎหมายกำหนด เช่น เหตุเกี่ยวกับความเร่งด่วนหรือสภาพของเรื่อง ซึ่งหากเจ้าหน้าที่เห็นควรก็อาจยังคงให้โอกาสคู่กรณีโต้แย้งได้ตามความเหมาะสม แต่ต้องไม่ก่อให้เกิดผลเสียหายอย่างร้ายแรงต่อประโยชน์สาธารณะ (มาตรา ๓๐)

(๔) สิทธิในการขอตรวจดูเอกสารที่จำเป็นแก่การใช้สิทธิโต้แย้งหรือพิสูจน์ข้อเท็จจริงหรือแก้ข้อกล่าวหา (มาตรา ๓๑) แต่ไม่รวมถึงต้นร่างคำวินิจฉัยและเอกสารที่ต้องรักษาไว้เป็นความลับ (มาตรา ๓๒)

กำหนดให้การพิจารณาเรื่องต้องดำเนินการโดยรวดเร็วและใช้เวลาที่แน่นอน

ระยะเวลาในการออกคำสั่งทางปกครองเป็นหนังสือนั้น หากกฎหมายหรือกฎหมายลำดับรองอื่นมิได้กล่าวไว้เป็นการเฉพาะ เจ้าหน้าที่ต้องออกคำสั่งให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ได้รับคำขอและเอกสารถูกต้องครบถ้วน (มาตรา ๓๙/๑)

รูปแบบของคำสั่งทางปกครอง

คำสั่งทางปกครองจะทำเป็นหนังสือหรือทำโดยวาจาหรือเป็นรูปแบบอื่นก็ได้ แต่ต้องมีข้อความหรือความหมายที่ชัดเจนเพียงพอที่จะเข้าใจได้ อย่างไรก็ดี ในกรณีที่กฎหมายเฉพาะระบุไว้ชัดเจนว่าเจ้าหน้าที่จะต้องทำคำสั่งในเรื่องใดเป็นหนังสือ เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งย่อมไม่อาจทำคำสั่งในรูปแบบอื่นได้ เพราะเป็นการขัดต่อกฎหมายอย่างชัดเจน ทั้งนี้ รูปแบบของคำสั่งทางปกครองอาจแบ่งได้เป็น ๓ รูปแบบ ดังนี้

(๑) คำสั่งทางปกครองด้วยวาจา โดยทั่วไปจะเป็นการทำคำสั่งในกรณีเร่งด่วนและมิได้มีสิ่งใดเป็นหลักฐาน เช่น การสั่งการของเจ้าพนักงานจราจร การสั่งการของเจ้าหน้าที่ตำรวจดับเพลิงกรณีเกิดเพลิงไหม้ ซึ่งคำสั่งทางปกครองรูปแบบนี้ หากผู้รับคำสั่งร้องขอให้ยืนยันเป็นหนังสือโดยมีเหตุอันสมควรภายใน ๗ วันนับแต่วันที่เจ้าหน้าที่มีคำสั่ง เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งต้องยืนยันคำสั่งนั้นเป็นหนังสือ (มาตรา ๓๕) โดยการยืนยันคำสั่งทางปกครองเป็นหนังสือต้องจัดให้มีเหตุผลตามที่กำหนดในมาตรา ๓๗ ด้วย

(๒) คำสั่งทางปกครองเป็นหนังสือ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดให้ต้องมีรายการอย่างน้อยดังต่อไปนี้ วันเดือนปีที่ทำคำสั่ง ชื่อและตำแหน่งผู้ทำคำสั่ง ลายมือชื่อของเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่ง (มาตรา ๓๖) และเหตุผลซึ่งประกอบด้วยข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ข้อกฎหมายที่อ้างอิง และข้อพิจารณาและข้อสนับสนุนในการใช้ดุลพินิจ (มาตรา ๓๗) โดยคำสั่งทางปกครอง

ที่ทำเป็นหนังสือต้องแสดงเหตุผลเป็นการบังคับให้เจ้าหน้าที่ระมัดระวังในการทำคำสั่งอันมีผลเป็นการป้องกันไม่ให้ใช้อำนาจโดยไม่ชอบได้ อีกทั้งทำให้คู่กรณีได้ทราบว่าตนได้รับการปฏิบัติโดยถูกต้องหรือไม่ อันจะเป็นประโยชน์แก่การควบคุมทางกฎหมายโดยการพิจารณาทบทวนในกระบวนการยุติธรรมทางปกครองต่อไป อย่างไรก็ดี คำสั่งทางปกครองในกรณีดังต่อไปนี้ ไม่ต้องจัดให้มีการให้เหตุผล

- ผลของคำสั่งทางปกครองตรงตามคำขอของคู่กรณีและไม่กระทบสิทธิของบุคคลอื่น แต่หากคำสั่งทางปกครองมีผลกระทบสิทธิบุคคลอื่น เช่น การอนุญาตก่อสร้างอาคาร การอนุญาตจัดตั้งสถานบริการ หรือการอนุญาตจัดตั้งโรงงาน ผู้ออกคำสั่งทางปกครองต้องให้เหตุผลประกอบการอนุญาตไว้ด้วย
- เหตุผลนั้นรู้อยู่โดยไม่จำเป็นต้องระบุอีก เช่น การแต่งตั้งกรรมการตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด
- กรณีที่ต้องรักษาไว้เป็นความลับแต่อาจให้เหตุผลในระเบียบภายในขององค์กรเองก็ได้
- การออกคำสั่งทางปกครองด้วยวาจา
- กรณีเร่งด่วนหากระบุเหตุผลอาจทำให้การงานล่าช้าเกินควร แต่ต้องมีการให้เหตุผลเป็นลายลักษณ์อักษรในเวลาอันควรหากผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งนั้นร้องขอ

อย่างไรก็ดี ในกรณีที่มีกฎหมายเฉพาะบังคับให้คำสั่งทางปกครองใดต้องแสดงเหตุผล หรือมีประกาศของนายกรัฐมนตรีหรือผู้ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง คำสั่งทางปกครองจะต้องระบุเหตุผล การไม่ให้เหตุผลย่อมเป็นการกระทำที่ขัดต่อบทบัญญัติของกฎหมาย และคำสั่งทางปกครองดังกล่าวย่อมถูกโต้แย้งได้

(๓) คำสั่งทางปกครองโดยวิธีอื่น โดยหลักแล้วคำสั่งทางปกครองอาจเกิดขึ้นตามสภาพความจำเป็นแห่งสถานการณ์ และผู้ทำคำสั่งทางปกครองดังกล่าวไม่อาจทำเป็นลายลักษณ์อักษรหรือด้วยวาจาได้ เช่น การให้สัญญาณมือของเจ้าพนักงานจราจร สัญญาณธงของพนักงานรถไฟหรือเจ้าหน้าที่กรมเจ้าท่า สัญญาณไฟจราจร หรือสัญญาณไฟกระพริบของประภาคาร

นอกจากรูปแบบของคำสั่งทางปกครองแล้ว มาตรา ๓๙ ได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองอาจกำหนดเงื่อนไขในคำสั่งทางปกครอง ซึ่งการกำหนดเงื่อนไขดังกล่าวจะทำได้เท่าที่จำเป็นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมาย เช่น การอนุญาตให้ประกอบการขนส่ง โดยมีเงื่อนไขบังคับให้ผู้ประกอบการจะต้องจัดให้มีประกันชีวิตผู้โดยสาร เงื่อนไขเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมายตามความเหมาะสมแก่กรณี ได้แก่

- กำหนดให้สิทธิหรือภาระหน้าที่เริ่มมีผลหรือสิ้นผล ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง เช่น ออกใบอนุญาตให้มีผลตั้งแต่วันใดวันหนึ่งและสิ้นสุดในวันใดวันหนึ่ง
- กำหนดให้การเริ่มมีผลหรือสิ้นผลของสิทธิหรือภาระหน้าที่ต้องขึ้นกับเหตุการณ์ในอนาคตที่ไม่แน่นอน เช่น กำหนดเป็นเงื่อนไขบังคับก่อนหรือเงื่อนไขบังคับหลัง เช่น ออกใบอนุญาตให้ตั้งโรงงานแต่มีเงื่อนไขให้มีผลนับแต่ผู้ขออนุญาตได้ดำเนินการจัดให้มีการบำบัดน้ำเสียในบริเวณนั้น หรือออกใบอนุญาตขับขี่ให้ แต่มีเงื่อนไขว่าหากตรวจสายตาไม่ผ่านให้ใบอนุญาตสิ้นผลทันที

- กำหนดข้อสงวนสิทธิที่จะยกเลิกคำสั่งทางปกครอง เช่น อนุญาตขึ้นทะเบียนยาอันตรายเพราะยังไม่มียาอื่นที่มีประสิทธิภาพดี โดยมีข้อสงวนว่าอาจเพิกถอนได้ หากทราบในภายหลังว่ามีอันตรายแก่ผู้ใช้

- กำหนดภาระหน้าที่ให้แก่ผู้รับประโยชน์ เช่น อนุญาตให้สร้างโรงแรม แต่มีเงื่อนไขให้ต้องจัดให้มีที่จอดรถ

๑.๒.๒ ผลของคำสั่งทางปกครองและการแก้ไขคำสั่งทางปกครองที่มีข้อบกพร่อง

คำสั่งทางปกครองมีผลใช้ยันบุคคลตั้งแต่ขณะที่ผู้นั้นได้รับแจ้งเป็นต้นไป และคำสั่งทางปกครองดังกล่าวย่อมมีผลตราบเท่าที่ยังไม่มีการเพิกถอนหรือสิ้นผลโดยเงื่อนเวลาหรือโดยเหตุอื่น สำหรับคำสั่งทางปกครองที่มีข้อบกพร่องในวิธีพิจารณาหรือบกพร่องในรายละเอียดเล็กน้อยของรูปแบบย่อมไม่ทำให้คำสั่งทางปกครองเป็นโมฆะหรือเสียเปล่ามาแต่ต้น (มาตรา ๔๒) โดยอาจแยกพิจารณาการแก้ไขข้อบกพร่องในคำสั่งทางปกครองได้เป็น ๒ กรณี ดังนี้

กรณีที่หนึ่ง การแก้ไขคำสั่งทางปกครองที่มีข้อบกพร่องในวิธีพิจารณา มาตรา ๔๑ กำหนดหลักเกณฑ์ในการแก้ไขข้อบกพร่องเป็น ๔ กรณี ดังนี้

(๑) คำสั่งทางปกครองที่เจ้าหน้าที่ออกเองไม่ได้ เว้นแต่จะมีคำขอนั้น หากปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการไปแล้วโดยยังไม่มีผู้ขอ ข้อบกพร่องดังกล่าวอาจแก้ไขได้เมื่อมีผู้ยื่นคำขอให้กระทำโดยถูกต้อง

(๒) คำสั่งทางปกครองที่ไม่ระบุเหตุผลถือเป็นข้อบกพร่องสำคัญ หากเจ้าหน้าที่จัดให้มีเหตุผลในภายหลังแล้ว คำสั่งทางปกครองนั้นถือว่าสมบูรณ์

(๓) คำสั่งทางปกครองที่ต้องรับฟังคู่กรณี หากคำสั่งทางปกครองที่ออกมามีข้อบกพร่องโดยรับฟังน้อยเกินไปหรือไม่มีเอกสารครบถ้วน หากภายหลังได้รับฟังแล้วและผลการพิจารณาไม่เปลี่ยนไปจากเดิม ถือว่าคำสั่งนั้นได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์แล้ว

(๔) คำสั่งทางปกครองที่ต้องให้เจ้าหน้าที่อื่นให้ความเห็นชอบก่อน หากเจ้าหน้าที่ผู้นั้นให้ความเห็นชอบในภายหลังถือว่าคำสั่งทางปกครองนั้นได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์แล้ว

กรณีที่สอง การแก้ไขข้อบกพร่องในเรื่องรูปแบบของคำสั่งทางปกครอง โดยหลักการคำสั่งทางปกครองที่ไม่มีความชัดเจนเพียงพอจะต้องถือว่าเป็นโมฆะ เพราะผู้รับคำสั่งไม่อาจปฏิบัติตามได้ อย่างไรก็ดี หากคำสั่งทางปกครองมีข้อผิดพลาดในรายละเอียดเล็กน้อยในเรื่องรูปแบบของคำสั่ง มาตรา ๔๓ วางหลักไว้ว่าเจ้าหน้าที่อาจแก้ไขเพิ่มเติมได้เสมอไม่ว่าเวลาจะผ่านมานานเพียงใดก็ตาม และถ้าได้แก้ไขเพิ่มเติมอย่างใด ต้องแจ้งให้คู่กรณีที่เกี่ยวข้องทราบเพื่อให้บุคคลเหล่านั้นสามารถอ้างอิงคำสั่งทางปกครองที่ถูกต้องต่อไป ในการนี้ เจ้าหน้าที่มีอำนาจเรียกผู้ที่เกี่ยวข้องจัดส่งคำสั่งทางปกครอง เอกสาร หรือวัตถุใดที่ได้จัดทำขึ้นมาเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมได้ เพื่อมิให้บุคคลที่เกี่ยวข้องหลงผิดในการใช้เอกสารหรือวัตถุดังกล่าวต่อไป (มาตรา ๔๓ วรรคสอง)

๑.๒.๓ การอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง

ในกรณีที่มีกฎหมายเฉพาะบัญญัติให้คำสั่งทางปกครองใดมีขั้นตอนและระยะเวลาอุทธรณ์หรือโต้แย้งไว้แล้วเช่นใด คู่กรณีก็ต้องปฏิบัติตามขั้นตอนและระยะเวลาที่กฎหมายเฉพาะนั้นบัญญัติไว้ แม้ว่าขั้นตอนและระยะเวลาดังกล่าวจะมีหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรมหรือมีมาตรฐานการปฏิบัติราชการต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ก็ตาม ทั้งนี้ เนื่องจากในการอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองที่บัญญัติ

ไว้ในกฎหมายเฉพาะแต่ละฉบับเป็นเรื่องละเอียดอ่อน การอุทธรณ์จึงมีลักษณะที่แตกต่างกันไปตามลักษณะเฉพาะของแต่ละเรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์กลางเพื่อให้ใช้บังคับกับกฎหมายเฉพาะทุกฉบับจึงไม่เหมาะสมและกระทำได้ยาก ส่วนคำสั่งทางปกครองที่ไม่มีบทบัญญัติในกฎหมายเฉพาะกำหนดเรื่องขั้นตอนและระยะเวลาอุทธรณ์หรือโต้แย้งไว้ก็ย่อมถูกบังคับให้ต้องปฏิบัติตามขั้นตอนและระยะเวลาตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๓ วรรคสอง) มิฉะนั้นคู่กรณีจะไม่สามารถนำคดีไปสู่การพิจารณาของศาลปกครองหรือองค์กรวินิจฉัยคดีปกครองได้ ในกรณีที่กฎหมายเฉพาะกำหนดให้คำสั่งทางปกครองใดต้องอุทธรณ์ต่อเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นคณะกรรมการ นอกจากขอบเขตการพิจารณาอุทธรณ์และกระบวนการพิจารณาจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายเฉพาะนั้นแล้ว ยังต้องใช้กระบวนพิจารณาที่ได้บัญญัติไว้ในหมวด ๒ ของพระราชบัญญัตินี้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับกระบวนพิจารณาในกฎหมายเฉพาะฉบับนั้นอีกด้วย (มาตรา ๔๗) อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้กำหนดยกเว้นให้คำสั่งทางปกครองบางกรณีไม่อยู่ภายใต้บังคับให้ต้องอุทธรณ์ก่อนจึงจะนำคดีไปสู่การพิจารณาของศาลปกครองได้ ได้แก่ คำสั่งทางปกครองของรัฐมนตรี ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองออกโดยรัฐมนตรี คำสั่งทางปกครองดังกล่าวจะไม่อยู่ภายใต้บังคับให้ต้องอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัตินี้ เนื่องจากรัฐมนตรีซึ่งเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายเฉพาะฉบับใดก็เป็นองค์กรสูงสุดตามกฎหมายฉบับนั้น ๆ จึงไม่มีผู้บังคับบัญชาที่สูงกว่าที่จะพิจารณาอุทธรณ์ได้ ดังนั้น คู่กรณีจึงต้องโต้แย้งคำสั่งทางปกครองนั้นต่อองค์กรวินิจฉัยคดีปกครองโดยตรง (มาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง) และคำสั่งทางปกครองของคณะกรรมการ ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองออกโดยคณะกรรมการไม่ว่าจะเป็นคณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายหรือไม่ คำสั่งทางปกครองดังกล่าวจะไม่อยู่ภายใต้บังคับให้ต้องอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัตินี้ เนื่องจากคณะกรรมการต่าง ๆ เป็นองค์กรที่ใช้อำนาจทางปกครองโดยเฉพาะและไม่อยู่ในระบบสายการบังคับบัญชา คำสั่งทางปกครองของคณะกรรมการจึงเป็นที่สุด ไม่มีองค์กรใดที่สูงกว่าที่จะพิจารณาคำอุทธรณ์ได้ ดังนั้น คู่กรณีจึงต้องโต้แย้งคำสั่งทางปกครองนั้นต่อศาลปกครองซึ่งเป็นองค์กรวินิจฉัยคดีปกครองโดยตรง (มาตรา ๔๘)

(๑) การยื่นอุทธรณ์และกำหนดเวลาอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง

ผู้ที่มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง คือ “คู่กรณี” ซึ่งหมายความถึง ผู้ยื่นคำขอหรือผู้คัดค้านคำขอ ผู้อยู่ในบังคับหรือจะอยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครอง หรือผู้ซึ่งได้เข้ามาในกระบวนพิจารณาทางปกครองเนื่องจากสิทธิของผู้นั้นจะถูกกระทบกระเทือนจากผลของคำสั่งทางปกครอง (มาตรา ๕ และมาตรา ๔๔) ส่วนผู้ที่จะรับอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง คู่กรณีจะต้องอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองต่อเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองนั้น เนื่องจากบุคคลดังกล่าวเป็นผู้ที่ทราบเรื่องและอยู่ในฐานะที่จะทบทวนคำสั่งทางปกครองของตนเองได้ดีที่สุด (มาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง)

สำหรับกำหนดเวลาอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง คู่กรณีต้องอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งคำสั่งทางปกครองดังกล่าว (มาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง) แต่ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองมิได้ระบุกรณีที่อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้งไว้ การยื่นคำอุทธรณ์หรือคำโต้แย้ง และระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์หรือการโต้แย้งไว้ในคำสั่งทางปกครองนั้น ระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์หรือการโต้แย้งนั้นจะเริ่มนับใหม่ตั้งแต่วันที่ได้รับแจ้งหลักเกณฑ์ดังกล่าว แต่ถ้าไม่มีการแจ้งใหม่ดังกล่าว และระยะเวลาที่อาจอุทธรณ์ได้ตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายเฉพาะ (ถ้ามี) มีระยะเวลาสั้นกว่าหนึ่งปี ให้ขยายระยะเวลาเป็นหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับคำสั่งทางปกครอง (มาตรา ๔๐ วรรคสอง)

ส่วนรูปแบบของคำอุทธรณ์ คำอุทธรณ์ต้องทำเป็นหนังสือ โดยต้องมีข้อโต้แย้งว่าไม่เห็นด้วยกับคำสั่งทางปกครองนั้นอย่างชัดเจน และคำอุทธรณ์ต้องมีข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่อ้างอิงประกอบด้วย ทั้งนี้ หากข้อความดังกล่าวแสดงให้เกิดความเข้าใจว่าประสงค์จะโต้แย้งส่วนใดหรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครองนั้นทั้งหมด ย่อมเพียงพอแล้ว (มาตรา ๔๔ วรรคสอง)

(๒) การพิจารณาอุทธรณ์

เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองที่ได้รับคำอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองมีอำนาจพิจารณาทบทวนคำสั่งทางปกครองของตนเองตามคำอุทธรณ์ได้ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาข้อเท็จจริง ข้อกฎหมายหรือความเหมาะสมของการทำคำสั่งทางปกครอง และอาจมีคำสั่งเพิกถอนคำสั่งทางปกครองเดิมหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งนั้นไปในทางใดและในเรื่องใดก็ได้ภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตน (มาตรา ๔๖) โดยต้องพิจารณาให้เสร็จและแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบว่าตนเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์นั้นโดยไม่ชักช้า แต่ต้องไม่เกิน ๓๐ วันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ (มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง) ในกรณีที่เจ้าหน้าที่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงคำสั่งทางปกครองภายในกำหนดเวลา ๓๐ วันนับแต่วันที่ได้รับคำอุทธรณ์ (มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง) แต่ถ้าเจ้าหน้าที่ไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์นอกจากจะต้องแจ้งผลให้แก่ผู้อุทธรณ์ทราบแล้วยังต้องเร่งรายงาน “ความเห็น” พร้อมด้วย “เหตุผล” ไปยังผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ได้รับคำอุทธรณ์ดังกล่าวด้วย ส่วนว่าผู้ใดจะเป็น “ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์” นั้น เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งโดยทั่วไปคือเจ้าหน้าที่ในระดับสูงขึ้นไปตามสายงานบังคับบัญชาของผู้นั้น (มาตรา ๔๕ วรรคสาม) โดยผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ต้องพิจารณาคำอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ตนได้รับรายงาน แต่ถ้ามีเหตุจำเป็นไม่อาจพิจารณาให้แล้วเสร็จได้ก็ต้องมีหนังสือแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบก่อนครบกำหนดระยะเวลา ๓๐ วันดังกล่าว และผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์สามารถขยายระยะเวลาพิจารณาคำอุทธรณ์ออกไปได้อีกไม่เกิน ๓๐ วันนับแต่วันที่ครบกำหนดระยะเวลา ๓๐ วันแรก (มาตรา ๔๕ วรรคสอง) ส่วนขอบเขตการพิจารณาคำอุทธรณ์นั้นก็เป็นเช่นเดียวกับขอบเขตการพิจารณาคำอุทธรณ์ของเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครอง (มาตรา ๔๖)

(๓) ผลการพิจารณาอุทธรณ์

เมื่อผู้ออกคำสั่งทางปกครองพิจารณาคำอุทธรณ์หรือเมื่อผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์พิจารณาคำอุทธรณ์ตามขั้นตอนดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น บุคคลดังกล่าวอาจจะมีคำสั่งใหม่แทนคำสั่งเดิม เป็นการทบทวนคำสั่งทางปกครองภายในฝ่ายปกครองด้วยกันเอง กรณีจึงแตกต่างจากการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่หลักเกณฑ์การเพิกถอนคำสั่งทางปกครองจะกระทำได้เพียงใด และจะมีผลย้อนหลังหรือมีผลในอนาคตอย่างไร จะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์การเพิกถอนคำสั่งทางปกครองตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๔๙ ถึงมาตรา ๕๓)

(๔) การทุเลาการบังคับ

การอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองไม่เป็นเหตุให้มีการทุเลาการบังคับตามคำสั่งทางปกครอง ดังนั้น เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองยังคงบังคับการให้เป็นไปตามคำสั่งทางปกครองนั้นได้แม้ว่าจะมีผู้อุทธรณ์คำสั่งทางปกครองนั้น (มาตรา ๔๔ วรรคสาม) อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ หรือศาลปกครองมีอำนาจที่จะมีคำสั่งให้ทุเลาการบังคับตามคำสั่งทางปกครองนั้นได้ (มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง)

๑.๒.๔ การเพิกถอนคำสั่งทางปกครองโดยเจ้าหน้าที่

เจ้าหน้าที่หรือผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่อาจเพิกถอนคำสั่งทางปกครองเมื่อใดและในชั้นใดก็ได้ ไม่ว่าจะพ้นขั้นตอนการกำหนดให้อุทธรณ์หรือให้โต้แย้งตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ หรือตามกฎหมายอื่นมาแล้วหรือไม่ (มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง) โดยการเพิกถอนจะต้องกระทำภายใน ๙๐ วันนับแต่ได้รู้เหตุที่จะให้เพิกถอนคำสั่งทางปกครองนั้น เว้นแต่จะเป็นคำสั่งทางปกครองที่มีลักษณะเป็นการให้ประโยชน์ที่มิได้ทำขึ้นเพราะการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริงที่ควรบอกให้แจ้ง หรือการข่มขู่หรือการชักจูงใจโดยการให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่มิชอบด้วยกฎหมาย (มาตรา ๔๙ วรรคสอง) โดยหลักแล้วการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองจะต้องคำนึงถึงความมั่นคงแห่งสิทธิที่เกิดขึ้นสืบเนื่องมาจากคำสั่งทางปกครองและต้องปกป้องผู้ที่เชื่อโดยสุจริตในผลของคำสั่งทางปกครอง โดยพิจารณาประโยชน์ของผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครอง ผู้ได้รับผลกระทบจากคำสั่งทางปกครอง และประโยชน์สาธารณะประกอบกัน ทั้งนี้ อาจพิจารณาการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองโดยเจ้าหน้าที่ได้เป็น ๒ กรณี ดังนี้

(๑) การเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

การเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายอาจแบ่งได้เป็น ๓ กรณี คือ

กรณีแรก กรณีคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและคำสั่งนั้นไม่เป็นการให้ประโยชน์แก่ผู้รับคำสั่ง เจ้าหน้าที่หรือผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่นั้นอาจเพิกถอนทั้งหมดหรือบางส่วน โดยจะให้มีผลย้อนหลังหรือไม่ย้อนหลังหรือให้มีผลในอนาคตไปถึงขณะใดขณะหนึ่งตามที่กำหนดก็ได้ (มาตรา ๕๐)

กรณีที่สอง กรณีการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและคำสั่งทางปกครองนั้นเป็นการให้เงินหรือให้ทรัพย์สินหรือให้ประโยชน์ที่อาจแบ่งแยกได้แก่ผู้รับคำสั่ง เจ้าหน้าที่หรือผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่อาจเพิกถอนทั้งหมดหรือบางส่วน โดยจะให้มีผลย้อนหลังหรือไม่ย้อนหลังหรือให้มีผลในอนาคตไปถึงขณะใดขณะหนึ่งตามที่กำหนดก็ได้ แต่การเพิกถอนคำสั่งดังกล่าวจะต้องคำนึงถึงความเชื่อโดยสุจริตของผู้รับประโยชน์ในความคงอยู่ของคำสั่งทางปกครองนั้นกับประโยชน์สาธารณะประกอบกัน (มาตรา ๕๐ ประกอบกับมาตรา ๕๑ วรรคหนึ่ง)

กรณีที่สาม ในกรณีที่ผู้รับคำสั่งทางปกครองมีความเชื่อโดยสุจริตในความคงอยู่ของคำสั่งทางปกครอง และได้ใช้ประโยชน์อันเกิดจากคำสั่งทางปกครองนั้นหรือได้ดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินไปแล้วโดยไม่อาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้หรือการเปลี่ยนแปลงจะทำให้ผู้นั้นเสียหายเกินสมควร ผู้รับคำสั่งทางปกครองจะได้รับความคุ้มครองซึ่งเจ้าหน้าที่หรือผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่อาจจะไม่สามารถเพิกถอนคำสั่งทางปกครองนั้นย้อนหลังไปลบล้างคำสั่งเดิมได้ (มาตรา ๕๐ ประกอบกับมาตรา ๕๑ วรรคสอง) อย่างไรก็ดี ผู้รับคำสั่งทางปกครองจะอ้างความเชื่อโดยสุจริตไม่ได้ในกรณีผู้นั้นได้แสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง ข่มขู่หรือชักจูงใจโดยการให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันมิชอบ กรณีที่ผู้นั้นได้ให้ข้อความซึ่งไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วนในสาระสำคัญ และกรณีที่ผู้นั้นได้รู้ถึงความไม่ชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งทางปกครองในขณะได้รับคำสั่งหรือการไม่รู้นั้นเป็นไปโดยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง (มาตรา ๕๑ วรรคสาม)

สำหรับการเยียวยาประโยชน์ที่เสียหายนั้น ในกรณีที่เป็นการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่เป็นการให้ประโยชน์ที่แบ่งแยกได้ การเพิกถอนคำสั่งทางปกครองจะให้มีผลย้อนหลังหรือไม่ จะพิจารณาจากสภาพของเรื่อง ความเชื่อโดยสุจริตของผู้รับประโยชน์ และประโยชน์สาธารณะประกอบกัน โดยกำหนดให้บุคคลผู้รับคำสั่งทางปกครองต้องคืนประโยชน์ที่ได้รับไปตามหลักลาภมิควรได้ ถ้าผู้นั้นได้รู้ถึงความไม่ชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งทางปกครองในขณะได้รับคำสั่ง หรือการไม่รู้นั้นเป็นไปด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ผู้นั้นก็ต้องคืนประโยชน์ที่ได้รับไปเต็มจำนวน (มาตรา ๕๑ วรรคสี่) แต่ในกรณีที่เป็นการเพิกถอนการให้ประโยชน์ที่แบ่งแยกไม่ได้ ผู้ได้รับผลกระทบจากการเพิกถอนมีสิทธิได้รับค่าทดแทนความเสียหาย เนื่องจากความเชื่อโดยสุจริตในความคงอยู่ของคำสั่งนั้น โดยค่าทดแทนความเสียหายดังกล่าวจะต้องไม่สูงกว่าประโยชน์ที่ผู้นั้นอาจได้รับ (มาตรา ๕๒)

(๒) การเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่ชอบด้วยกฎหมาย

คำสั่งทางปกครองแม้จะออกมาโดยชอบด้วยกฎหมาย แต่บางกรณีคำสั่งทางปกครองดังกล่าวอาจมีผลบังคับที่ไม่เหมาะสมแก่สถานการณ์หรือมีเหตุการณ์สำคัญบางอย่างเกิดขึ้น การคงคำสั่งทางปกครองดังกล่าวย่อมไม่เกิดผลดี จึงจำเป็นต้องมีการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองนั้น การเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่ชอบด้วยกฎหมาย อาจแบ่งได้เป็น ๓ กรณี ดังนี้

กรณีแรก คำสั่งทางปกครองที่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งไม่เป็นการให้ประโยชน์แก่ผู้รับคำสั่ง เจ้าหน้าที่หรือผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่นั้นอาจเพิกถอนทั้งหมดหรือบางส่วน โดยให้มีผลตั้งแต่ขณะที่เพิกถอนหรือมีผลในอนาคตไปถึงขณะใดขณะหนึ่งตามที่กำหนดไว้ได้ เว้นแต่เป็นกรณีที่ต้องทำคำสั่งทางปกครองที่มีเนื้อหาทำนองเดียวกันอีกหรือการเพิกถอนคำสั่งนั้นไม่อาจทำได้เพราะเหตุอื่น อย่างไรก็ตาม การเพิกถอนคำสั่งที่มีลักษณะดังกล่าวจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ของบุคคลภายนอกประกอบด้วย (มาตรา ๕๓ วรรคหนึ่ง)

กรณีที่สอง คำสั่งทางปกครองที่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งเป็นการให้ประโยชน์แก่ผู้รับคำสั่ง เจ้าหน้าที่หรือผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่อาจเพิกถอนทั้งหมดหรือบางส่วนโดยให้มีผลตั้งแต่ขณะที่เพิกถอนหรือมีผลในอนาคตได้ เมื่อเกิดกรณีดังต่อไปนี้ (มาตรา ๕๓ วรรคสอง)

- กฎหมายกำหนดให้เพิกถอนได้หรือมีข้อสงวนสิทธิให้เพิกถอนได้
- คำสั่งนั้นมีข้อกำหนดให้ผู้รับประโยชน์ต้องปฏิบัติ แต่ไม่มีการปฏิบัติภายในกำหนดเวลา
- ข้อเท็จจริงและพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไปและหากไม่เพิกถอนจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์สาธารณะ
- บทกฎหมายเปลี่ยนแปลงไปซึ่งการเพิกถอนจะจำกัดให้กระทำได้เท่าที่ผู้รับประโยชน์ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์หรือยังไม่ได้รับประโยชน์ และหากไม่เพิกถอนจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์สาธารณะ
- อาจเกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อประโยชน์สาธารณะหรือต่อประชาชน

กรณีที่สาม คำสั่งทางปกครองที่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งเป็นการให้เงินให้ทรัพย์สิน หรือให้ประโยชน์ที่แบ่งแยกได้ เจ้าหน้าที่หรือผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่นั้นอาจเพิกถอนทั้งหมดหรือบางส่วน โดยให้มีผลย้อนหลังหรือไม่ย้อนหลังหรือมีผลในอนาคตไปถึงในขณะใดขณะหนึ่งก็ได้ ในกรณีดังต่อไปนี้ (มาตรา ๕๓ วรรคสี่)

- มิได้ปฏิบัติหรือปฏิบัติล่าช้าในการดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของคำสั่งทางปกครอง

- ผู้รับประโยชน์มิได้ปฏิบัติหรือปฏิบัติล่าช้าในการดำเนินการให้เป็นไปตามเงื่อนไขของคำสั่งทางปกครอง

สำหรับการเยียวยาประโยชน์ที่เสียหายนั้น ผู้เสียประโยชน์จากการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่ชอบด้วยกฎหมายย่อมได้รับค่าทดแทนความเสียหายอันเกิดจากความเชื่อโดยสุจริตในความคงอยู่ของคำสั่งนั้นทำนองเดียวกันกับผู้ได้รับผลกระทบจากการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งเป็นการให้ประโยชน์ที่แบ่งแยกไม่ได้ (มาตรา ๕๓ วรรคสาม)

๑.๒.๕ การขอให้พิจารณาใหม่

การขอให้พิจารณาใหม่ตามมาตรา ๕๔ เป็นประเภทหนึ่งของกระบวนการเยียวยาในฝ่ายปกครองที่คู่กรณีผู้รับคำสั่งได้ร้องขอให้เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งได้พิจารณาทบทวนอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งเป็นคนละขั้นตอนกับการอุทธรณ์ตามมาตรา ๔๔ หรือการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๔๙ ถึงมาตรา ๕๓ โดยพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้กำหนดเงื่อนไขการรับคำขอไว้ ๔ ประการ คือ ประการแรก ต้องมีการยื่นคำขอโดยคู่กรณี (มาตรา ๕๔ วรรคหนึ่ง) ประการที่สอง คำสั่งทางปกครองนั้นได้พ้นระยะเวลาที่จะอุทธรณ์ (มาตรา ๕๔ วรรคหนึ่ง) ประการที่สาม คู่กรณีต้องไม่ทราบเหตุแห่งการขอให้พิจารณาใหม่ในการพิจารณาครั้งที่แล้วมาก่อนโดยมิใช่ความผิดของตน (มาตรา ๕๔ วรรคสอง) และประการสุดท้ายต้องยื่นคำขอให้พิจารณาใหม่ภายใน ๙๐ วันนับแต่ได้รู้ถึงเหตุซึ่งอาจขอให้มีการพิจารณาใหม่ได้ (มาตรา ๕๔ วรรคสาม)

ส่วนขั้นตอนการตรวจสอบเงื่อนไขอำนาจที่ให้มีการพิจารณาใหม่ต้องมีการตรวจสอบเงื่อนไขที่จะให้มีการพิจารณาใหม่ว่าเป็นกรณีเข้าเงื่อนไขที่สมควรจะมีการพิจารณาใหม่หรือไม่ โดยมาตรา ๕๔ วรรคหนึ่ง ได้กำหนดเหตุในการพิจารณาใหม่ไว้ ๔ ประการ คือ ประการแรก ต้องเป็นกรณีที่มีพยานหลักฐานใหม่อันอาจทำให้ข้อเท็จจริงที่ฟังเป็นยุติแล้วนั้นเปลี่ยนแปลงไป (มาตรา ๕๔ (๑)) ประการที่สองคู่กรณีที่แท้จริงมิได้เข้ามาในกระบวนการพิจารณาทางปกครอง หรือได้เข้ามาแล้ว แต่ถูกตัดโอกาสโดยไม่เป็นธรรมในการมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาทางปกครอง (มาตรา ๕๔ (๒)) ประการที่สาม เจ้าหน้าที่ไม่มีอำนาจที่จะทำคำสั่งทางปกครองในเรื่องนั้น (มาตรา ๕๔ (๓)) และประการที่สี่ คำสั่งทางปกครองนั้นได้ออกโดยอาศัยข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายใด และต่อมาข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายนั้นเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญในทางที่จะเป็นประโยชน์แก่คู่กรณี

สำหรับขั้นตอนการพิจารณาตัดสินเป็นขั้นตอนที่เจ้าหน้าที่ต้องชี้ขาดข้อเท็จจริงอีกครั้งในขณะที่มีการพิจารณาใหม่ว่ามีอยู่อย่างไร ข้อเท็จจริงที่มีการฟังเป็นยุติใหม่นั้นหรือในกรณีที่ข้อกฎหมายเปลี่ยนแปลงไปนั้นมีผลกระทบต่อสิทธิหรือหน้าที่ของคู่กรณีแตกต่างไปจากเดิมหรือไม่ อย่างไร และควรมีคำสั่งใหม่ประการใด

๑.๒.๖ การบังคับทางปกครอง

มาตรการบังคับทางปกครองเป็นมาตรการทางกฎหมายซึ่งเป็นเครื่องมือให้กับเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองที่จะบังคับการเพื่อให้เป็นไปตามคำสั่งทางปกครองที่ตนมีขึ้น โดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองมีอำนาจที่จะทำการบังคับทางปกครองได้เองโดยไม่จำต้องผ่านกระบวนการทางศาลก่อน เนื่องจากภารกิจหลักของฝ่ายปกครองคือการจัดทำบริการสาธารณะและดำเนินกิจการต่าง ๆ ของรัฐ อันจะต้องมีการดำเนินการ

อย่างต่อเนื่องและมั่นคง คำสั่งทางปกครองที่จะมีการบังคับทางปกครองได้นั้น จะต้องเป็นคำสั่งทางปกครองประเภทที่ต้องมีการบังคับการให้เป็นไปตามเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์ของคำสั่งทางปกครองเท่านั้น หากเป็นคำสั่งทางปกครองประเภทที่เนื้อหาของคำสั่งทางปกครองนั้นมีความสมบูรณ์ในตัวเองไม่จำเป็นต้องมีการบังคับทางปกครองต่อไป เช่น ใบอนุญาตให้ประกอบกิจการโรงงาน หรือหนังสือรับรองสัญชาติ เป็นต้น โดยบุคคลที่จะถูกบังคับทางปกครอง ได้แก่ บุคคลที่มีความผูกพันต้องปฏิบัติตามคำสั่งทางปกครอง การบังคับทางปกครองจึงไม่ใช้กับหน่วยงานของรัฐ เว้นแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น (มาตรา ๕๕) โดยที่การใช้มาตรการบังคับทางปกครองมีผลกระทบต่อสิทธิของประชาชนผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครอง ในการดำเนินการบังคับทางปกครองเจ้าหน้าที่จึงต้องคำนึงถึงหลักการที่สำคัญ ได้แก่ หลักความสมเหตุสมผล หลักการบังคับทางปกครองเท่าที่จำเป็น และหลักความแน่นอนและชัดเจน

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้กำหนดรูปแบบของมาตรการบังคับทางปกครองไว้ ๒ รูปแบบ ได้แก่ มาตรการบังคับทางปกครองเพื่อบังคับตามคำสั่งทางปกครองที่ให้กระทำหรือละเว้นกระทำประการหนึ่ง และมาตรการบังคับทางปกครองเพื่อบังคับตามคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินอีกประการหนึ่ง ซึ่งมาตรการบังคับทางปกครอง แต่ละรูปแบบดังกล่าวมีวิธีการบังคับและหลักเกณฑ์เฉพาะของแต่ละวิธีการ ดังนี้

(๑) การบังคับทางปกครองในรูปแบบของการใช้มาตรการบังคับทางปกครองเพื่อบังคับตามคำสั่งทางปกครองที่ให้กระทำหรือละเว้นกระทำ

หากผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครองลักษณะนี้ไม่ดำเนินการตามคำสั่งดังกล่าว เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองสามารถทำการบังคับทางปกครองตามมาตรานี้ได้ ๒ วิธี วิธีการแรกเจ้าหน้าที่เข้าดำเนินการนั้นด้วยตนเองหรือให้บุคคลอื่นดำเนินการแทน โดยภาระในเรื่องของค่าใช้จ่ายสำหรับการดำเนินการนั้นจะตกอยู่กับผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครอง ทั้งนี้ ค่าใช้จ่ายดังกล่าวรวมถึงเงินเพิ่มรายวันในอัตราร้อยละ ๒๕ ต่อปีด้วย และวิธีการที่สอง เจ้าหน้าที่อาจมีคำสั่งให้ผู้รับคำสั่งทางปกครองชำระค่าปรับบังคับการได้ แต่อัตราของค่าปรับบังคับการนั้นจะต้องไม่เกินวันละ ๕๐,๐๐๐ บาท โดยอัตราค่าปรับบังคับการที่เจ้าหน้าที่แต่ละระดับจะสามารถกำหนดได้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ซึ่งการใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามคำสั่งทางปกครองที่ให้กระทำการหรือละเว้นกระทำการนี้ ก่อนที่เจ้าหน้าที่จะทำการบังคับทางปกครองได้จะต้องมีหนังสือเตือนให้ผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครองดำเนินการตามคำสั่งทางปกครองชั้นต้นของตนเสียก่อน โดยจะต้องกำหนดระยะเวลาให้ดำเนินการพอสมควรด้วย ทั้งนี้ คำเตือนดังกล่าวจะต้องประกอบไปด้วยมาตรการบังคับทางปกครองที่เจ้าหน้าที่จะนำมาใช้และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการดำเนินการหรือจำนวนค่าปรับทางปกครอง หากมาตรการที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองจะนำมาใช้เป็นมาตรการบังคับทางปกครองโดยให้ชำระค่าปรับทางปกครอง อย่างไรก็ดี แม้โดยปกติการบังคับทางปกครองจะนำมาใช้เพื่อบังคับให้เป็นไปตามคำสั่งทางปกครองก็ตาม แต่การบังคับทางปกครองรูปแบบนี้บางครั้งเจ้าหน้าที่อาจดำเนินการโดยไม่ต้องอาศัยคำสั่งทางปกครองชั้นต้น ที่สั่งให้กระทำหรือละเว้นกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้สำหรับกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำที่ขัดต่อกฎหมายซึ่งเป็นโทษทางอาญาหรือเพื่อป้องกันไม่ให้เกิด ความเสียหายต่อประโยชน์สาธารณะ แต่ต้องกระทำโดยสมควรแก่เหตุและภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตน

(๒) การใช้มาตรการบังคับทางปกครองในรูปแบบมาตรการบังคับทางปกครองเพื่อบังคับตามคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงิน

เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองสามารถทำได้โดยการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ที่อยู่ภายใต้บังคับของคำสั่งทางปกครอง และนำทรัพย์สินดังกล่าวขายทอดตลาดเพื่อนำเงินที่ได้มาชำระให้ครบถ้วนตามที่กำหนดในคำสั่งทางปกครอง ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการยึด อายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้นเป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่ในกรณีที่กฎกระทรวงไม่ได้กำหนดไว้ เจ้าหน้าที่จะต้องปฏิบัติโดยนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาปรับใช้โดยอนุโลม

อย่างไรก็ตาม การใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินนั้น ก่อนที่เจ้าหน้าที่จะทำการบังคับทางปกครองได้จะต้องมีหนังสือเตือนให้ผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครองชำระเงินภายในระยะเวลาที่กำหนดแต่ต้องไม่น้อยกว่า ๗ วัน และถ้าไม่มีการปฏิบัติตามคำเตือนเจ้าหน้าที่จึงจะใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยการยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินได้ และในกรณีที่คำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินเป็นที่สุดแล้ว เจ้าหน้าที่สามารถยื่นคำร้องขอฝ่ายเดียวต่อศาลจังหวัดหรือศาลแพ่งเพื่อให้ออกหมายบังคับคดีและแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีให้ดำเนินการยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินเพื่อนำเงินมาชำระได้ โดยต้องดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินภายในสิบปีนับแต่วันที่คำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินเป็นที่สุด

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ใช้กำลังเข้าดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามมาตรการบังคับทางปกครอง หากผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครองต่อสู้ขัดขวางการบังคับทางปกครอง เจ้าหน้าที่อาจใช้กำลังเข้าดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามมาตรการบังคับทางปกครองได้ และการดำเนินการนี้ เจ้าหน้าที่อาจขอความช่วยเหลือจากเจ้าพนักงานตำรวจได้ (มาตรา ๖๓/๒๓)

ผู้ถูกดำเนินการตามมาตรการบังคับทางปกครองมีสิทธิอุทธรณ์การบังคับทางปกครองได้ เนื่องจากการบังคับทางปกครองมีลักษณะเป็นคำสั่งทางปกครองเช่นเดียวกัน สำหรับหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการอุทธรณ์การบังคับทางปกครองเป็นไปทำนองเดียวกับการอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองในกรณีทั่วไป (มาตรา ๖๓/๕)

๑.๒.๗ ระยะเวลา อายุความ และการแจ้ง

(๑) ระยะเวลา

โดยที่การพิจารณาออกคำสั่งทางปกครองและการบังคับตามคำสั่งทางปกครองจำเป็นต้องมีเรื่องระยะเวลาเข้ามาเกี่ยวข้อง พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ จึงได้กำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องนี้ไว้ โดยในส่วนการนับระยะเวลา หากกำหนดเป็นวัน สัปดาห์ เดือน หรือปี มิให้นับวันแรกแห่งระยะเวลารวมเข้าไปด้วย เว้นแต่จะได้เริ่มการในวันนั้นหรือมีการกำหนดเป็นอย่างอื่นโดยเจ้าหน้าที่ (มาตรา ๖๔ วรรคหนึ่ง) สำหรับกรณีกำหนดเวลาที่สั้นกว่าวัน พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มิได้กล่าวถึง กรณีจึงต้องนำหลักเกณฑ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้ กล่าวคือ ต้องนับระยะเวลาโดยละเอียดเป็นชั่วโมง นาที ตามความเป็นจริง ในกรณีที่วันสุดท้ายของกำหนดเวลาเป็นวันหยุดและเป็นเรื่องที่เจ้าหน้าที่มีหน้าที่ต้องกระทำการนั้น ให้นับวันหยุดนั้นรวมเข้ากับระยะเวลาด้วย เพื่อมิให้ยืดเวลาการปฏิบัติให้แก่เจ้าหน้าที่ซึ่งมีหน้าที่ต้องปฏิบัติอยู่เสมอ แม้จะเป็นวันหยุดก็ตาม แต่ถ้าหากเป็นกรณีที่เอกชนมีหน้าที่ต้องกระทำการ หากไม่มีกฎหมายหรือคำสั่งของเจ้าหน้าที่กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ก็ให้ถือว่าระยะเวลาสิ้นสุดในวันทำงานที่ถัดจากวันหยุดนั้น ๆ เนื่องจากในวันหยุดย่อมไม่มีเจ้าหน้าที่อยู่ปฏิบัติงาน ทำให้เอกชนไม่สามารถติดต่อด้วยได้ (มาตรา ๖๔ วรรคสองและวรรคสาม)

ระยะเวลาที่กำหนดไว้ในคำสั่งของเจ้าหน้าที่นั้น เจ้าหน้าที่อาจพิจารณาขยายให้อีกได้ ซึ่งโดยปกติก็จะต้องนับเวลาที่ขยายต่อไปจากกำหนดเวลาเดิม อย่างไรก็ดี ถ้าระยะเวลาเดิมได้สิ้นสุดลงแล้ว และการสิ้นสุดเช่นนั้นจะก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรม เช่น การที่เจ้าหน้าที่ใช้เวลานานในการพิจารณาต่ออายุใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ และได้มีคำสั่งให้ต่ออายุใบอนุญาตภายหลังสิ้นสุดใบอนุญาตเดิม เจ้าหน้าที่ก็อาจขยายกำหนดเวลาการอนุญาตให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่ใบอนุญาตเดิมสิ้นอายุ เพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตได้รับสิทธิประโยชน์ต่อเนื่องกันได้ (มาตรา ๖๕)

นอกจากนี้ ผู้ที่ต้องกระทำการใดภายในเวลาที่กำหนด ไม่สามารถกระทำการภายในเวลาดังกล่าวได้โดยมิใช่ความผิดของตน เช่น เจ้าหน้าที่เรียกให้ผู้รับใบอนุญาตส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมภายในกำหนดเวลา แต่ระหว่างนั้นเอกสารดังกล่าวถูกโจรกรรม และได้รับเอกสารคืนเมื่อจับคนร้ายได้หลังจากพ้นกำหนดเวลาแล้ว ผู้นั้นย่อมมีคำขอให้เจ้าหน้าที่ขยายระยะเวลาให้ได้ หรือหากเป็นกรณีอยู่ระหว่างการดำเนินกระบวนพิจารณาทางปกครอง ก็อาจให้ดำเนินการส่วนหนึ่งส่วนใดที่กล่าวมาแล้วเสียใหม่ก็ได้ เช่น ให้นำพยานหลักฐานมาแสดงเพิ่มเติม (มาตรา ๖๖) สำหรับระยะเวลาในการออกคำสั่งทางปกครองเป็นหนังสือ หากไม่มีกฎหมายหรือกฎกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น เจ้าหน้าที่มีหน้าที่ต้องออกคำสั่งดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วันนับแต่ได้รับคำขอและเอกสารถูกต้องครบถ้วน (มาตรา ๓๙/๑)

(๒) อายุความ

โดยปกติอายุความฟ้องคดีย่อมนับเดินไปตลอดเวลา แต่หากผู้ได้รับคำสั่งทางปกครองหรือผู้อยู่ในบังคับของมาตรการบังคับทางปกครองไม่พอใจคำสั่งหรือคำบังคับและได้ยื่นอุทธรณ์ตามกฎหมายนี้ หรือยื่นคำขอต่อคณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาทหรือคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกาแล้วอายุความย่อมสะดุดหยุดอยู่ คือ ไม่นับเดินระหว่างนั้นจนกว่าการพิจารณาจะถึงที่สุดหรือเสร็จไปโดยประการอื่นที่มิใช่การถอนคำขอหรือทิ้งคำขอ เพื่อให้โอกาสผู้นั้นจะได้ใช้สิทธิของตนในการขอให้องค์กรวินิจฉัยข้อพิพาททางปกครองได้พิจารณา โดยไม่กระทบถึงอายุความในการฟ้องคดีต่อศาล (มาตรา ๖๗)

(๓) การแจ้ง

การแจ้งเป็นการทำให้ทราบถึงคำสั่งทางปกครอง ตลอดจนขั้นตอนการพิจารณาหรือการอื่น ๆ โดยเจ้าหน้าที่ ซึ่งการแจ้งอาจกระทำได้โดยการแสดงด้วยวิธีการต่าง ๆ ให้ผู้รับคำสั่งทราบความหมายได้ ไม่ว่าจะเป็นการใช้สัญญาณแสง เครื่องหมาย สัญญาณเสียง โดยปกติหากไม่มีกฎหมายกำหนดเป็นอย่างอื่น การแจ้งอาจกระทำด้วยวาจาก็ได้ (มาตรา ๖๙) ซึ่งการแจ้งดังกล่าวย่อมมีผลทันทีเมื่อได้รับแจ้ง อย่างไรก็ดี หากผู้รับแจ้งต้องการให้กระทำเป็นหนังสือก็ให้แจ้งเป็นหนังสือซึ่งก็เป็นการยืนยันการแจ้งด้วยวาจาที่มีผลสมบูรณ์ไปแล้วนั่นเอง การแจ้งเป็นหนังสือจะมีผลตั้งแต่ส่งหนังสือให้ถึงผู้รับ ไม่ว่าจะส่งต่อหน้าผู้รับนั้น หรือส่งไปยังภูมิลำเนา ซึ่งรวมไปถึงที่อยู่ที่ได้ให้ไว้ต่อเจ้าหน้าที่ด้วย ในกรณีที่ผู้รับไม่ยอมรับหรือไม่พบผู้รับและได้มีการวางหรือปิดหนังสือนั้นไว้ต่อหน้าเจ้าพนักงาน ถือว่าได้รับแจ้งแล้ว (มาตรา ๗๐) การส่งทางไปรษณีย์ตอบรับ (มาตรา ๗๑) และในกรณีจำเป็น การส่งทางโทรสารก็เป็นวิธีการที่พระราชบัญญัตินี้รับรองด้วย (มาตรา ๗๔) หากเป็นกรณีที่มีผู้รับเกิน ๕๐ คน ย่อมกระทำได้โดยการปิดประกาศไว้ ณ ที่ทำการของเจ้าหน้าที่และที่ว่าการอำเภอที่ผู้รับมีภูมิลำเนา และให้ถือว่าได้รับแจ้งเมื่อล่วงพ้นระยะเวลาสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้แจ้งโดยวิธีดังกล่าว

(มาตรา ๗๒) สำหรับกรณีที่ไม่รู้ตัวผู้รับหรือภูมิลำเนาหรือในกรณีที่มีผู้รับเกิน ๑๐๐ คน การประกาศหนังสือพิมพ์ซึ่งแพร่หลายในท้องถิ่นก็สามารถกระทำได้ และให้ถือว่าได้รับแจ้งเมื่อล่วงพ้นระยะเวลาสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้แจ้งโดยวิธีดังกล่าว (มาตรา ๗๓)

๑.๒.๘ คณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณาทางปกครอง

การกำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับคณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณาทางปกครองในหมวด ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ นี้ เพื่อให้มีบทบัญญัติกลางเกี่ยวกับการแต่งตั้งและการประชุมของคณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณาทางปกครอง อันได้แก่ คณะกรรมการที่มีอำนาจพิจารณาทางปกครองและคณะกรรมการที่มีอำนาจวินิจฉัยข้อพิพาทไว้ในกฎหมายนี้ และในอนาคตจะได้ไม่ต้องบัญญัติซ้ำซ้อนไว้ในกฎหมายฉบับอื่น ๆ อีก ซึ่งกฎหมายที่จะตราขึ้นในอนาคตอาจไม่จำเป็นต้องบัญญัติส่วนที่เกี่ยวกับคณะกรรมการไว้เลยหรือบัญญัติไว้เฉพาะส่วนที่จะต้องเพิ่มเติมหรือแตกต่างไปจากกฎหมายฉบับนี้ ตลอดจนเพื่อตีกรอบวิธีการดำเนินงานของคณะกรรมการในอันที่จะทำให้การพิจารณาและการตัดสินใจออกคำสั่งทางปกครองมีระบบที่ชัดเจน โดยพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับคณะกรรมการไว้ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

(๑) การแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งกำหนดให้แต่งตั้งโดยระบุตัวบุคคล (มาตรา ๗๕)

(๒) การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการก่อนครบวาระ โดยกำหนดให้กรรมการพ้นจากตำแหน่งเมื่อตาย ลาออก เป็นบุคคลล้มละลาย เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นความผิดลหุโทษหรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือมีเหตุต้องพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น (มาตรา ๗๖)

(๓) การแต่งตั้งกรรมการแทนกรรมการที่พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระและการแต่งตั้งกรรมการเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง และวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการที่เป็นแทนหรือเพิ่มขึ้น (มาตรา ๗๗)

(๔) การพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระของกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาท (มาตรา ๗๘)

(๕) หลักเกณฑ์เกี่ยวกับองค์ประชุม (มาตรา ๗๙)

(๖) หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการนัดประชุม การดำเนินการประชุม การลงมติของที่ประชุม รายงานการประชุม และคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาท (มาตรา ๘๐ ถึงมาตรา ๘๔)

๑.๒.๙ สิทธิของคู่กรณี

เมื่อพิจารณาหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการพิจารณาทางปกครองตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ แล้ว ย่อมเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดหลักเกณฑ์สำคัญ ๆ หลายประการ โดยกำหนดหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐในการดำเนินการต่าง ๆ เกี่ยวกับกระบวนพิจารณาทางปกครอง เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของคู่กรณีโดยยอมรับหลักการที่ว่า ผู้ที่เข้ามามีนิติสัมพันธ์กับฝ่ายปกครองมิใช่ผู้อยู่ใต้บังคับของฝ่ายปกครองแต่เป็นผู้ทรงสิทธิตามกฎหมาย โดยสามารถสรุปสิทธิของคู่กรณีที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนพิจารณาทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้ ดังนี้

(๑) สิทธิมีที่ปรึกษาหรือผู้ทำการแทน (มาตรา ๒๓ และมาตรา ๒๔)

(๒) สิทธิได้รับการพิจารณาจากเจ้าหน้าที่ซึ่งมีความเป็นกลาง (มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๖)

(๓) สิทธิที่จะได้รับคำแนะนำและได้รับแจ้งสิทธิต่าง ๆ รวมทั้งได้รับการตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของคำขอและเอกสาร (มาตรา ๒๗)

(๔) สิทธิที่จะได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่ในกรณีคำสั่งมีผลกระทบต่อตน (มาตรา ๓๐)

(๕) สิทธิที่จะโต้แย้งแสดงพยานหลักฐาน (มาตรา ๓๐)

(๖) สิทธิที่จะได้ตรวจเอกสารของเจ้าหน้าที่ (มาตรา ๓๑)

(๗) สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาทางปกครองและได้รับคำสั่งทางปกครองภายในระยะเวลาที่สมควร (มาตรา ๓๙/๑)

(๘) สิทธิได้รับทราบเหตุผลของคำสั่ง (มาตรา ๓๗)

(๙) สิทธิที่จะได้รับแจ้งวิธีการอุทธรณ์หรือโต้แย้งสิทธิในการอุทธรณ์คำสั่ง (มาตรา ๔๐ และมาตรา ๔๔) และ

(๑๐) สิทธิในการขอให้พิจารณาใหม่ (มาตรา ๕๔)

๒. คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองและสำนักเลขานุการของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

๒.๑ องค์ประกอบและหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

(๑) องค์ประกอบของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ บัญญัติให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง” ประกอบด้วยประธานกรรมการคนหนึ่งซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงมหาดไทย เลขาธิการคณะรัฐมนตรี เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา และผู้ทรงคุณวุฒิที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ซึ่งมีความเชี่ยวชาญในทางนิติศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ รัฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ หรือการบริหารราชการแผ่นดิน แต่ผู้นั้นต้องไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง อีกไม่น้อยกว่าห้าคนและไม่เกินเก้าคนเป็นกรรมการ ซึ่งคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองชุดปัจจุบัน ประกอบด้วย

๑)	นายกมลชัย รัตนสกาววงศ์	ประธานกรรมการ
๒)	ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี	กรรมการ
๓)	ปลัดกระทรวงมหาดไทย	กรรมการ
๔)	เลขาธิการคณะรัฐมนตรี	กรรมการ
๕)	เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน	กรรมการ
๖)	เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา	กรรมการ
๗)	นายสมยศ เชื้อไทย	กรรมการ
๘)	นายเอกบุญ วงศ์สวัสดิ์กุล	กรรมการ
๙)	นายนิพนธ์ ฮะกีมี	กรรมการ
๑๐)	นายประสงค์ วินัยแพทย์	กรรมการ
๑๑)	นายเกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์	กรรมการ
๑๒)	นายปริญญา เทวานฤมิตรกุล	กรรมการ
๑๓)	นายเทพสิทธิ์ รักไตรรงค์	กรรมการ
๑๔)	นายกฤษณ์ วสีนนท์	กรรมการ

คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

นายกมลชัย รัตนสกาววงศ์
ประธานกรรมการ

นายสมพาศ นิลพันธ์
ผู้แทนปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
กรรมการ

นายนิเวศน์ หาญสมุทร
ผู้แทนปลัดกระทรวงมหาดไทย
กรรมการ

นางสาวสาวิตรี ชำนาญกิจ
ผู้แทนเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
กรรมการ

นางชุติมา หาญเผชิญ
ผู้แทนเลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
กรรมการ

นายวรรณชัย บุญบำรุง
ผู้แทนเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา
กรรมการ
(๑ มกราคม ๒๕๖๒ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๒)

นางพงษ์สวาท กายอรุณสุทธิ์
ผู้แทนเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา
กรรมการ
(๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๒)

นายสมยศ เชื้อไทย
กรรมการ

นายเอกบุญ วงศ์สวัสดิ์กุล
กรรมการ

นายนิพนธ์ ฮะกีมี
กรรมการ

นายประสงค์ วินัยแพทย์
กรรมการ

นายเกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์
กรรมการ

นายเทพสิทธิ์ รักไตรรงค์
กรรมการ

นายปริญญา เทวานฤมิตรกุล
กรรมการ

นายกฤษณ์ วสีนนท์
กรรมการ

(๒) หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

มาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดให้คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

๑. สอดส่องดูแลและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

๒. ให้คำปรึกษาแก่เจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ตามที่บุคคลดังกล่าวร้องขอ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองกำหนด

๓. มีหนังสือเรียกให้เจ้าหน้าที่หรือบุคคลอื่นใดมาชี้แจงหรือแสดงความเห็นประกอบการพิจารณาได้

๔. เสนอแนะในการตราพระราชกฤษฎีกาและการออกกฎกระทรวงหรือประกาศตามพระราชบัญญัตินี้

๕. จัดทำรายงานเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้เสนอคณะรัฐมนตรีเป็นครั้งคราวตามความเหมาะสมแต่อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติราชการทางปกครองให้เป็นไปโดยมีความเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๖. เรื่องอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย

๒.๒ สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

มาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ บัญญัติให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง รับผิดชอบงานธุรการ งานประชุม การศึกษาหาข้อมูลและกิจการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ประกอบกับข้อ ๑๘ (๓) แห่งกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๕๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้กำหนดให้กองกฎหมายปกครอง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา รับผิดชอบปฏิบัติงานเป็นฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

ผู้บริหาร

นางสาวจารุวรรณ เฮงตระกูล
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

นายวรรณชัย บุญบำรุง
รองเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา
(๑ มกราคม ๒๕๖๒ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๒)

นางพงษ์สวาท กายอรุณสุทธิ์
รองเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา
(๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๒)

นางสาวธำรงลักษณ์ ลาพินี
กรรมการร่างกฎหมายประจำ รักษาราชการแทน
ผู้อำนวยการกองกฎหมายปกครอง

ฝ่ายพัฒนาหลักกฎหมายปกครอง

นายศุภวัฒน์ สิงห์สุวงษ์
ผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาหลักกฎหมายปกครอง

นางรัชนี รุจิขจรเดช
นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ

นายปกรณ์ ศรีเตียเพ็ชร
นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ

นางสาวคนึงนิจ แซ่เฮง
นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

ฝ่ายวิเคราะห์และคดีปกครอง

นางพัชฌา จิตรมหึมา
ผู้อำนวยการฝ่ายวิเคราะห์และคดีปกครอง

นางพิมพ์ประภา วัชรจิตต์กุล
นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ

นายภุมรินทร์ ศรีมูล
นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ

นายกุลศักดิ์ ช่วยชู
นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ

นายนภนันทน์ จันทราชโลธร
นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ

นายณัฏฐพล สกุลเมฆา
นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

ฝ่ายสนับสนุน

นางสาวศรีประภา ป้อมน้อย
เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส

นางสาวฐานิตา สุริยะกุล
เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

นางสาวจิดาภา แสงรัตน์
เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติการ

นางสาวสุทธดา โพธิ์มั่น
เจ้าพนักงานประสานงานด้านข้อมูล

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
Office of the Council of State

ส่วนที่สอง

ผลการดำเนินงาน
ของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง
และสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
Office of the Council of State

ส่วนที่สอง

ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง และสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองและสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ดังนี้

๑. ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

๑.๑ การดำเนินการสอดส่องดูแลและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และการให้คำปรึกษาแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้มีการให้คำปรึกษาแก่หน่วยงานของรัฐโดยการตอบข้อหารือให้แก่หน่วยงานของรัฐทั้งส่วนราชการระดับกรม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐ รวม ๑๒ เรื่อง ซึ่งมีประเด็นสำคัญเกี่ยวกับกรณีเหตุซึ่งมีสภาพร้ายแรงอันอาจทำให้การพิจารณาทางปกครองไม่เป็นกลาง การใช้มาตรการบังคับทางปกครองในระหว่างที่มีการฟ้องคดีต่อศาล การบังคับตามคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินที่ยังไม่เป็นที่สุด การนับระยะเวลาในการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง และกรณีสถาบันการเงินที่อยู่ภายใต้บังคับที่ต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้อยู่ในบังคับของมาตรการบังคับทางปกครอง ดังนี้

ลำดับที่	หน่วยงานที่ขอหารือ	เรื่องที่ขอหารือ
๑	สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา	เหตุซึ่งมีสภาพร้ายแรงอันอาจทำให้การพิจารณาทางปกครองไม่เป็นกลาง กรณีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์
๒	สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคคลากรทางการศึกษา	การมีสภาพร้ายแรงหรือข้อห้ามในการปฏิบัติหน้าที่ของอนุกรรมการใน อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาที่ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการในคณะกรรมการกลั่นกรองการย้ายผู้บริหารสถานศึกษา

ลำดับที่	หน่วยงานที่ขอหารือ	เรื่องที่ขอหารือ
๓	กรมโรงงานอุตสาหกรรม	การนำพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ไปใช้บังคับกับการเพิกถอนใบอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติกตามพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. ๒๕๒๒
๔	สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน	มาตรการบังคับทางปกครองในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการไฟฟ้าไม่นำส่งเงินเข้ากองทุนพัฒนาไฟฟ้าตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐
๕	กรมสรรพากร	สถานะและการมีผลใช้บังคับของประกาศอธิบดีกรมสรรพากร (ฉบับที่ ๕) เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการยกเว้นภาษีเงินได้ ภาษีมูลค่าเพิ่มภาษีธุรกิจเฉพาะ และอากรแสตมป์ ตามพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ ๖๓๐) พ.ศ. ๒๕๖๐
๖	กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่	ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์กรณีเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองเป็นผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐
๗	องค์การบริหารส่วนตำบลยางซ้าย	การใช้มาตรการบังคับทางปกครองในระหว่างที่มีการฟ้องคดีต่อศาลปกครองเกี่ยวกับการยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สิน
๘	องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตำหนัก	ระยะเวลาการใช้มาตรการบังคับทางปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตำหนัก อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม
๙	สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	การบังคับตามคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินที่ยังไม่เป็นที่สุด

ลำดับที่	หน่วยงานที่ขอหารือ	เรื่องที่ขอหารือ
๑๐	กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	สถานะของคำสั่งประธานกรรมการพนักงานส่วนตำบลจังหวัดอุดรธานีที่ให้พนักงานส่วนตำบลไปปฏิบัติหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนตำบลอื่นในเขตจังหวัด
๑๑	ธนาคารออมสิน	สถาบันการเงินที่อยู่ภายใต้บังคับต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้อยู่ในบังคับของมาตรการบังคับทางปกครอง
๑๒	องค์การบริหารส่วนตำบลศิลา	การนับระยะเวลาในการใช้มาตรการบังคับทางปกครองกรณีขององค์การบริหารส่วนตำบลศิลา

สรุปความเห็นคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

เรื่องที่หนึ่ง เหตุซึ่งมีสภาพร้ายแรงอันอาจทำให้การพิจารณาทางปกครองไม่เป็นกลาง กรณีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ (เรื่องเสร็จที่ ๑๓๒/๒๕๖๒)

หน่วยงานที่หารือ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ข้อหารือ

การที่กรรมการสภามหาวิทยาลัยประเภทผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นผู้มีความใกล้ชิดและดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเข้าสู่ตำแหน่งของผู้เสนอขอกำหนดตำแหน่งศาสตราจารย์นั้น จะถือเป็นเหตุทำให้การพิจารณาทางปกครองขัดต่อหลักความเป็นกลางตามมาตรา ๑๓ หรือมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ หรือไม่ อย่างไร

ความเห็น

มาตรา ๑๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ บัญญัติว่าเจ้าหน้าที่ที่เป็นคู่กรณีจะไม่สามารถทำการพิจารณาทางปกครองได้ ซึ่งหมายความว่าเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาทางปกครองจะออกคำสั่งทางปกครองให้แก่ตนเองมิได้ เมื่อข้อหารือนี้ปรากฏข้อเท็จจริงว่ากรรมการสภามหาวิทยาลัยซึ่งอยู่ในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจพิจารณาทางปกครองได้พิจารณาทางปกครองในเรื่องที่อาจารย์ท่านหนึ่งยื่นเสนอขอกำหนดตำแหน่งศาสตราจารย์ ดังนั้น กรรมการสภามหาวิทยาลัยท่านนั้นจึงไม่ใช่คู่กรณีตามมาตรา ๑๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว อันจะทำให้มีเหตุต้องห้ามมิให้ทำการพิจารณาทางปกครอง

สำหรับปัญหาที่มีผู้ร้องเรียนว่ากรรมการสภามหาวิทยาลัยเป็นผู้มีความใกล้ชิดและดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเสนอขอกำหนดตำแหน่งศาสตราจารย์นั้น เหตุตามข้อเท็จจริงดังกล่าวจะถือเป็นเหตุซึ่งมีสภาพร้ายแรงอันอาจทำให้การพิจารณาทางปกครองไม่เป็นกลางหรือไม่ เห็นว่าเหตุซึ่งมีสภาพร้ายแรงอันอาจทำให้การพิจารณาทางปกครองไม่เป็นกลางตามมาตรา ๑๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ จะต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงเป็นรายกรณีไปว่าปรากฏชัดแจ้งหรือมีข้อสงสัยในการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการมีอคติหรือความลำเอียงจนอาจทำให้การใช้ดุลพินิจพิจารณาทางปกครองไม่เป็นกลางหรือเสียความเป็นธรรมได้มากน้อยเพียงใด โดยในกรณีที่มีผู้คัดค้านว่ากรรมการในคณะกรรมการที่มีอำนาจพิจารณาทางปกครองผู้ใดมีลักษณะดังกล่าว กรรมการผู้นั้นจะต้องเป็นผู้พิจารณาด้วยตนเองว่าตนมีเหตุตามที่คัดค้านนั้นหรือไม่ หากเห็นว่าตนมีเหตุตามที่คัดค้านก็ให้หยุดการพิจารณาและถอนตัวออกไป แต่หากเห็นว่าตนไม่มีเหตุตามที่คัดค้านให้แจ้งให้ประธานกรรมการทราบ เพื่อให้ประธานกรรมการเรียกประชุมคณะกรรมการ เพื่อพิจารณาเหตุคัดค้านและมีมติเกี่ยวกับกรรมการผู้ถูกคัดค้านนั้น โดยในการประชุมดังกล่าว กรรมการผู้ถูกคัดค้านต้องออกจากที่ประชุม และให้ถือว่าคณะกรรมการนั้นประกอบด้วยกรรมการทุกคนที่ไม่ถูกคัดค้าน ทั้งนี้ ตามนัยมาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เมื่อข้อหารือนี้ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ภายหลังจากที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้รับหนังสือร้องเรียนเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของกรรมการสภามหาวิทยาลัย สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้มีหนังสือแจ้งให้สภามหาวิทยาลัยตรวจสอบข้อเท็จจริงดังกล่าว สภามหาวิทยาลัยจึงได้มอบหมายให้

คณะกรรมการพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการพิจารณาเหตุคัดค้านและมีมติเกี่ยวกับกรรมการผู้ถูกคัดค้านนั้น ซึ่งคณะกรรมการพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการได้พิจารณาเรื่องดังกล่าวและได้รายงานผลการตรวจสอบไปยังสภามหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการเพื่อพิจารณาเหตุคัดค้านและมีคำสั่งต่อไป ซึ่งสภามหาวิทยาลัยได้พิจารณาผลการตรวจสอบดังกล่าวแล้วโดยกรรมการสภามหาวิทยาลัยท่านนั้นไม่ได้ร่วมประชุมในวาระดังกล่าว และที่ประชุมสภามหาวิทยาลัยได้มีมติเห็นชอบตามมติของคณะกรรมการพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการว่า การทำหน้าที่ต่าง ๆ ของกรรมการสภามหาวิทยาลัยเป็นไปตามประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐ แล้ว ประเด็นร้องเรียนของผู้ร้องจึงไม่มีมูล ดังนั้น เมื่อคณะกรรมการพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการและสภามหาวิทยาลัยได้พิจารณาเหตุคัดค้านและมีมติในประเด็นที่มีผู้ร้องเรียนเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของกรรมการสภามหาวิทยาลัยแล้ว จึงถือได้ว่าคณะกรรมการพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการและสภามหาวิทยาลัยได้ดำเนินการให้เป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ แล้ว

เรื่องที่สอง การมีสภาพร้ายแรงหรือข้อห้ามในการปฏิบัติหน้าที่ของอนุกรรมการใน อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาที่ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการในคณะกรรมการกลั่นกรองการย้ายผู้บริหารสถานศึกษา (เรื่องเสร็จที่ ๑๔๐/๒๕๖๒)

หน่วยงานที่หารือ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคคลากรทางการศึกษา

ข้อหารือ

การที่อนุกรรมการสามคนใน อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการในคณะกรรมการกลั่นกรองการย้ายที่ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต ๑ แต่งตั้ง โดยคณะกรรมการดังกล่าวมีหน้าที่ในการจัดทำรายละเอียดการประเมินศักยภาพเพื่อเสนอต่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต ๑ นั้น บุคคลทั้งสามจะสามารถเข้าร่วมประชุมและให้ความเห็นในการประชุม อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต ๑ ในฐานะอนุกรรมการได้หรือไม่

ความเห็น

การปฏิบัติหน้าที่ในคณะกรรมการกลั่นกรองการย้ายของอนุกรรมการใน อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา เป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนด ตามข้อ ๘ ประกอบข้อ ๑๒ แห่งหลักเกณฑ์และวิธีการย้ายผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปรากฏตามหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ ๐๒๐๖.๔/ว๙ ลงวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๔ เพื่อทำหน้าที่พิจารณาและกลั่นกรองคำร้องขอย้ายและประเมินศักยภาพของผู้ประสงค์ขอย้ายในเบื้องต้นแล้วเสนอความเห็นใน อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจารณา โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการดังกล่าวมิได้มีผลผูกพัน อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแต่อย่างใด นอกจากนี้ การไปปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวมิได้เป็นเหตุทำให้ความเป็นอนุกรรมการใน อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิ้นสุดลง หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่อนุกรรมการใน อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่ประถมศึกษาได้อีกต่อไป ด้วยเหตุนี้ อนุกรรมการทั้งสามคนที่ได้รับการแต่งตั้งไปเป็นกรรมการในคณะกรรมการกลั่นกรองการย้ายในกรณีนี้ จึงไม่ใช่กรณีสภาพร้ายแรงอันอาจทำให้การพิจารณาโยกย้ายผู้บริหารสถานศึกษาไม่เป็นกลางตามมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และสามารถเข้าร่วมประชุมและให้ความเห็นในการประชุม อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต ๑ ในฐานะอนุกรรมการของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต ๑ ได้

เรื่องที่สาม การนำพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ไปใช้บังคับกับการเพิกถอนใบอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติกตามพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. ๒๕๒๒ (เรื่องเสร็จที่ ๓๒๓/๒๕๖๒)

หน่วยงานที่หารือ กรมโรงงานอุตสาหกรรม

ข้อหารือ

ประเด็นที่หนึ่ง กรมโรงงานอุตสาหกรรมในฐานะผู้ออกใบอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติกจะดำเนินการเพิกถอนใบอนุญาตนำเข้าสำหรับในรายที่ตรวจพบว่านำเข้าเศษพลาสติกไม่เป็นไปตามที่ได้รับอนุญาต ทั้งนี้ โดยพิจารณาว่ากรณีดังกล่าวเป็นการทำผิดเงื่อนไขของคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้หรือไม่ และกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตรายเดียวมีใบอนุญาตนำเข้าพลาสติกหลายใบ เมื่อพบการกระทำผิดตามใบอนุญาตใบใดใบหนึ่งแล้วจะสามารถเพิกถอนใบอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติกที่มีอยู่ทั้งหมดได้หรือไม่ หากดำเนินการไม่ได้จะสามารถดำเนินการด้านอื่นที่ให้ผลในลักษณะเดียวกันได้หรือไม่

ประเด็นที่สอง กรมโรงงานอุตสาหกรรมในฐานะผู้ออกใบอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติกจะดำเนินการลดสิทธิการนำเข้าโดยการยกเลิกปริมาณการนำเข้าที่เหลืออยู่ตามใบอนุญาตสำหรับในรายที่ตรวจพบว่ามีข้อเท็จจริงไม่เป็นไปตามข้อเท็จจริงในขณะที่ได้รับอนุญาตได้หรือไม่ และหากดำเนินการได้จะอาศัยข้อกฎหมายใด หรือหากดำเนินการไม่ได้จะสามารถดำเนินการด้านอื่นที่ให้ผลในลักษณะเดียวกันได้หรือไม่

ประเด็นที่สาม เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาในอนาคต กรมโรงงานอุตสาหกรรมสามารถกำหนดเงื่อนไขในใบอนุญาตนำเข้าโดยสงวนสิทธิในการยกเลิกใบอนุญาต หากตรวจพบว่ามีการกระทำตามประเด็นที่หนึ่งหรือมีข้อเท็จจริงตามประเด็นที่สอง ทั้งนี้ โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้หรือไม่

ความเห็น

ประเด็นที่หนึ่ง เห็นว่า โดยที่การอนุญาตตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. ๒๕๒๒ เป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และเมื่อพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้าฯ ไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการเพิกถอนใบอนุญาตจึงต้องนำการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ มาใช้บังคับ โดยกรณีการเพิกถอนใบอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติกที่นำเข้าไม่เป็นไปตามที่ได้รับอนุญาตเป็นการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งเป็นการให้ประโยชน์ ผู้ออกใบอนุญาตย่อมมีอำนาจเพิกถอนใบอนุญาตนั้นตามมาตรา ๕๓ วรรคสอง (๕) แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ส่วนกรณีผู้รับใบอนุญาตรายเดียวมีใบอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติกหลายฉบับ เมื่อข้อ ๔ วรรคหนึ่งและวรรคสอง แห่งกฎกระทรวงการขออนุญาตและการอนุญาต

ให้ส่งออกไปนอกและนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. ๒๕๕๕ กำหนดให้ผู้ขออนุญาตส่งออกหรือนำเข้าต้องเป็นผู้ซึ่งไม่เคยกระทำการใด ๆ ที่เป็นผลเสียหายแก่การค้าระหว่างประเทศมาก่อน และในวรรคสาม กำหนดเรื่องการแสดงเอกสารหรือหลักฐานในการขออนุญาตส่งออกหรือนำเข้าเป็นเท็จและการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดหรือเงื่อนไขในการอนุญาตให้ส่งออกหรือนำเข้า ให้ถือว่าเป็นการกระทำที่เป็นผลเสียหายแก่การค้าระหว่างประเทศ ดังนั้น หากผู้รับใบอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติกได้กระทำการดังกล่าวและเมื่อเพิกถอนใบอนุญาตนั้นแล้ว จึงถือว่าผู้รับใบอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติกมีการกระทำที่เป็นผลเสียหายแก่การค้าระหว่างประเทศ ทำให้ผู้รับใบอนุญาตรายนั้นขาดคุณสมบัติจึงมีผลต่อใบอนุญาตฉบับอื่น ๆ กรมโรงงานอุตสาหกรรมจึงสามารถเพิกถอนใบอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติกที่มีอยู่ทั้งหมดได้ตามมาตรา ๕๓ วรรคสอง (๓) แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ

ประเด็นที่สอง การเพิกถอนใบอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติก เมื่อปรากฏว่ามีข้อเท็จจริงไม่เป็นไปตามข้อเท็จจริงในขณะที่ได้รับอนุญาตเป็นการเพิกถอนใบอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติกที่เกิดจากการอนุญาตที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายมาตั้งแต่ต้น กรณีจึงเป็นการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ และจะต้องพิจารณาประกอบกับมาตรา ๕๑ หรือมาตรา ๕๒ ซึ่งการเพิกถอนใบอนุญาตนำเข้ากรณีนี้ย่อมมีผลทำให้ไม่อาจนำเข้าเศษพลาสติกในปริมาณที่ยังไม่ได้นำเข้ามาตามใบอนุญาตได้ ทั้งนี้ การเพิกถอนใบอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติกแต่ละกรณีเจ้าหน้าที่จะต้องใช้ดุลพินิจโดยคำนึงว่าการกระทำผิดนั้นมีนัยสำคัญที่สมควรจะเพิกถอนใบอนุญาตหรือไม่และในกรณีที่เป็นการกระทำผิดเล็กน้อยและไม่เกิดผลเสียหายร้ายแรงอาจต้องให้มีการแก้ไขก่อนที่จะเพิกถอนใบอนุญาตเพื่อให้การเพิกถอนใบอนุญาตเป็นไปอย่างถูกต้องและเป็นธรรม

ประเด็นที่สาม เมื่อกรมโรงงานอุตสาหกรรมสามารถเพิกถอนใบอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติกได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ กรมโรงงานอุตสาหกรรมจึงไม่จำเป็นจะต้องกำหนดเงื่อนไขในใบอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติก โดยสงวนสิทธิในการเพิกถอนใบอนุญาตไว้แต่อย่างใด

เรื่องที่สี่ มาตรการบังคับทางปกครองในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการไฟฟ้าไม่นำส่งเงินเข้ากองทุนพัฒนาไฟฟ้าตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ (เรื่องเสร็จที่ ๔๐๒/๒๕๖๒)

หน่วยงานที่หารือ สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน

ข้อหารือ

ประเด็นที่หนึ่ง สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานจะมีหนังสือแจ้งคำสั่งอายัดเงินซื้อขายไฟฟ้าเพื่อให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย การไฟฟ้านครหลวง หรือการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคนำส่งเงินดังกล่าวมาหักชำระเงินกองทุนพัฒนาไฟฟ้าที่คงค้างและค่าปรับทางปกครองได้หรือไม่

ประเด็นที่สอง หากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย การไฟฟ้านครหลวง หรือการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน จะมีความผิดตามกฎหมายใดหรือไม่ อย่างไร

ความเห็น

ประเด็นที่หนึ่ง กรณีที่ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการไฟฟ้าไม่นำส่งเงินเข้ากองทุนพัฒนาไฟฟ้า มาตรา ๑๒๗ แห่งพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้ให้คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานสั่งให้นำส่งเงินเข้ากองทุนได้ หากยังคงเพิกเฉย คณะกรรมการย่อมมีอำนาจกำหนดค่าปรับทางปกครองตามมาตรา ๑๒๘ และใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ โดยการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้รับใบอนุญาตรวมทั้งอายัดเงินซื้อขายไฟฟ้าได้ ซึ่งการไฟฟ้าทั้งสามหน่วยงานมีหน้าที่ต้องนำส่งเงินซื้อขายไฟฟ้าให้แก่สำนักงานฯ เพื่อนำมาชำระเงินกองทุนฯ และชำระค่าปรับทางปกครองต่อไป

ประเด็นที่สอง เมื่อได้ให้ความเห็นในประเด็นที่หนึ่งแล้วว่า คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานมีอำนาจออกคำสั่งอายัดเงินซื้อขายไฟฟ้า และผู้แทนการไฟฟ้าทั้งสามหน่วยงานได้ชี้แจงต่อที่ประชุมว่ากรณีที่คณะกรรมการมีอำนาจตามกฎหมายที่จะอายัดเงินซื้อขายไฟฟ้าได้ ก็ไม่ขัดข้องที่จะปฏิบัติตามคำสั่งอายัดเงินซื้อขายไฟฟ้าดังกล่าว กรณีจึงไม่จำเป็นต้องพิจารณาให้ความเห็นในประเด็นนี้อีก

เรื่องที่ห้า สถานะและการมีผลใช้บังคับของประกาศอธิบดีกรมสรรพากร (ฉบับที่ ๕) เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการยกเว้นภาษีเงินได้ ภาษีมูลค่าเพิ่มภาษีธุรกิจเฉพาะ และอากรแสตมป์ ตามพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ ๖๓๐) พ.ศ. ๒๕๖๐ (เรื่องเสร็จที่ ๔๘๘/๒๕๖๒)

หน่วยงานที่หารือ กรมสรรพากร

ข้อหารือ

ประเด็นที่หนึ่ง ประกาศอธิบดีกรมสรรพากร (ฉบับที่ ๕) เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการยกเว้นภาษีเงินได้ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ และอากรแสตมป์ ตามพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ ๖๓๐) พ.ศ. ๒๕๖๐ ลงวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๐ มีสภาพเป็น “กฎ” ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ หรือไม่

ประเด็นที่สอง กรมสรรพากรจะต้องนำหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามประกาศอธิบดีกรมสรรพากรฉบับใดมาใช้บังคับกับการโอนกรรมสิทธิ์ในที่ดินที่ใช้ประกอบกิจการของบุคคลให้แก่บริษัท ซึ่งได้กระทำเมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๐

ความเห็น

ประเด็นที่หนึ่ง เมื่อพิจารณาเนื้อหาของประกาศอธิบดีกรมสรรพากร (ฉบับที่ ๕) ดังกล่าวแล้ว จะเห็นได้ว่า ประกาศดังกล่าวเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการยกเว้นภาษีและอากรประเภทต่าง ๆ ให้แก่บุคคลธรรมดา สำหรับเงินได้ที่ได้รับจากการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินให้แก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย เพื่อใช้เป็นทุนจดทะเบียนของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลนั้น ประกาศดังกล่าวจึงมีลักษณะเป็นการกำหนดกฎเกณฑ์ที่มีผลบังคับเป็นการทั่วไป โดยมิได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดหรือบุคคลใดเป็นการเฉพาะ ประกาศดังกล่าวจึงมีสถานะเป็น “กฎ” ตามบทนิยามในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ

ประเด็นที่สอง เห็นว่า เมื่อได้ให้ความเห็นไว้ในประเด็นที่หนึ่งแล้วว่าประกาศอธิบดีกรมสรรพากร (ฉบับที่ ๕) นั้น มีสถานะเป็นกฎตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ แต่โดยที่ประมวลรัษฎากรมิได้มีบทบัญญัติที่กำหนดให้ประกาศอธิบดีกรมสรรพากรต้องนำไปประกาศในราชกิจจานุเบกษาก่อนจึงจะมีผลใช้บังคับ กรมสรรพากรจึงต้องนำประกาศดังกล่าวส่งลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษาเพื่อให้บุคคลทั่วไปได้มีโอกาสรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการนั้นตามมาตรา ๗ (๔) แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งหากยังมิได้ลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา ก็จะนำมาใช้บังคับในทางที่ไม่เป็นคุณแก่ผู้ใดไม่ได้ เว้นแต่ผู้นั้นจะได้รู้ถึงข้อมูลข่าวสารนั้นตามความเป็นจริงมาก่อนแล้วเป็นเวลาพอสมควร ทั้งนี้ ตามมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐

เรื่องที่หก ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์กรณีเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองเป็นผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมการแร่ประจำท้องที่ตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ (เรื่องเสร็จที่ ๖๘๕/๒๕๖๒)

หน่วยงานที่หารือ กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่

ข้อหารือ

ประเด็นที่หนึ่ง กรณีที่อธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ซึ่งได้รับแต่งตั้งจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ออกคำสั่งเป็นหนังสือตามมาตรา ๑๔๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ ให้บริษัทซึ่งเป็นผู้ถือประทานบัตรดำเนินการแก้ไขปัญหาการรั่วซึมของบ่อกักเก็บกากแร่และแก้ไขปัญหาคุณภาพน้ำในบ่อสังเกตการณ์ บ่อดักตะกอน ขุมเหมือง บ่อรับน้ำฉุกเฉินในบริเวณพื้นที่โครงการให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด ต่อมาบริษัทอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวและอธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์นั้น เจ้าหน้าที่ผู้ใดจะเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์

ประเด็นที่สอง กรณีที่อุตสาหกรรมจังหวัดซึ่งได้รับแต่งตั้งจากอธิบดีกรมอุตสาหกรรมและการเหมืองแร่ให้เป็นเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ออกคำสั่งทางปกครองตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งหากมีผู้อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวและอุตสาหกรรมจังหวัดไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ นั้น เจ้าหน้าที่ผู้ใดจะเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์

ความเห็น

ประเด็นที่หนึ่ง เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมได้มีคำสั่งแต่งตั้งให้อธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ การแต่งตั้งดังกล่าวจึงเป็นการแต่งตั้งโดยพิจารณาจากตำแหน่งเป็นสำคัญ การใช้อำนาจตามมาตรา ๑๔๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงเป็นการใช้อำนาจในฐานะที่เป็นอธิบดีเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามมาตราดังกล่าว ดังนั้น กรณีที่อธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่มีคำสั่งให้บริษัทดำเนินการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพน้ำให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๔๓ (๒) ซึ่งเป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เมื่อบริษัทยื่นอุทธรณ์โต้แย้งคำสั่งของอธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ และอธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์นั้น ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์จึงหมายถึงปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมตามข้อ ๒ (๔) แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

ประเด็นที่สอง เมื่ออธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ได้มีคำสั่งแต่งตั้งให้อุตสาหกรรมจังหวัดเป็นเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติแร่ฯ ภายในเขตจังหวัดที่รับผิดชอบ หากอุตสาหกรรมจังหวัดออกคำสั่งทางปกครองและเมื่อมีการอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว และอุตสาหกรรมจังหวัดไม่เห็นด้วย นั้น เนื่องจากมาตรา ๕๔ วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นหัวหน้าบังคับบัญชาบรรดาข้าราชการฝ่ายบริหารซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในราชการส่วนภูมิภาคในเขตจังหวัด และรับผิดชอบในราชการจังหวัดและอำเภอ ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์จึงหมายถึงผู้ว่าราชการจังหวัดตามข้อ ๒ (๘) แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ

เรื่องที่เจ็ด การใช้มาตรการบังคับทางปกครองในระหว่างที่มีการฟ้องคดีต่อศาลปกครองเกี่ยวกับการยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สิน (เรื่องเสร็จที่ ๗๒๕/๒๕๖๒)

หน่วยงานที่หารือ องค์การบริหารส่วนตำบลยางซ้าย

ข้อหารือ

ในกรณีที่องค์การบริหารส่วนตำบลยางซ้ายได้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้กระทำละเมิดไว้ แต่ต่อมาผู้กระทำละเมิดนั้นได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครอง เพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งเพิกถอนคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าว องค์การบริหารส่วนตำบลยางซ้ายจะสามารถดำเนินการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่ได้ยึดหรืออายัดไว้นั้นในระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองได้หรือไม่ อย่างไร

ความเห็น

เมื่อองค์การบริหารส่วนตำบลยางซ้ายได้มีคำสั่งให้ผู้กระทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการกระทำละเมิด โดยผู้กระทำละเมิดมิได้อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว คำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้นจึงมีผลผูกพันและเป็นที่สุด เมื่อผู้กระทำละเมิดไม่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามคำสั่งดังกล่าว องค์การบริหารส่วนตำบลยางซ้ายจึงอาจพิจารณาใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เพื่อยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้กระทำละเมิดนั้นเพื่อนำมาชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ ส่วนกรณีที่ผู้กระทำละเมิดได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองเพื่อขอให้ศาลเพิกถอนคำสั่งยึดทรัพย์สินนั้น แม้คดียังอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองก็ตาม แต่เมื่อศาลปกครองสูงสุดได้มีคำสั่งกลับคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นเป็นให้ยกคำขอที่ขอให้ศาลกำหนดมาตรการหรือวิธีการคุ้มครองชั่วคราว ก่อนการพิพากษาในคดีนี้ ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลยางซ้ายจึงมีอำนาจที่จะพิจารณาใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่ได้ยึดหรืออายัดไว้นั้นในระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองได้ เนื่องจากการฟ้องคดีต่อศาลไม่กระทบต่อการใช้มาตรการบังคับทางปกครองของหน่วยงานของรัฐแก่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดซึ่งได้มีการออกคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแล้วตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

เรื่องที่แปด ระยะเวลาการใช้มาตรการบังคับทางปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตำหนัก อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม (เรื่องเสร็จที่ ๙๙๖/๒๕๖๒)

หน่วยงานที่หารือ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตำหนัก

ข้อหารือ

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตำหนักจะบังคับทางปกครองแก่ทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ผู้ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนที่ได้อายัดไว้ก่อนวันครบกำหนดสิบปีนับแต่วันที่มีคำสั่งให้รับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้หรือไม่ หรือจะต้องยุติเรื่องและดำเนินการเพิกถอนการอายัดทรัพย์สินนั้น

ความเห็น

มาตรา ๖๓/๘ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครองภายในสิบปีนับแต่วันที่คำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินเป็นที่สุด และเมื่อบทบัญญัติดังกล่าวเป็นกฎหมายวิธีสบัญญัติ จึงต้องนำมาใช้กับคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินซึ่งได้ออกก่อนวันที่พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ๓)ฯ มีผลใช้บังคับด้วย เมื่อองค์การบริหารส่วนตำบลท่าตำหนักได้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ผู้ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนภายในสิบปีนับแต่วันที่คำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินเป็นที่สุดแล้ว จึงสามารถบังคับทางปกครองกับทรัพย์สินที่ได้ยึดหรืออายัดไว้นั้นได้ แม้จะล่วงเลยวันที่ครบกำหนดระยะเวลาสิบปีนับแต่วันที่คำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินเป็นที่สุดแล้ว โดยไม่ต้องเพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินแต่อย่างใด

เรื่องที่เก้า การบังคับตามคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินที่ยังไม่เป็นที่สุด (เรื่องเสร็จที่ ๑๑๒๕/๒๕๖๒)

หน่วยงานที่หารือ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ข้อหารือ

คำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาอุทธรณ์และการพิจารณาคดีของศาลปกครอง และไม่มีการทุเลาการบังคับตามคำสั่งไว้ หน่วยงานของรัฐจะยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ต้องชำระเงินได้หรือไม่ และระยะเวลาในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินภายในสิบปีจะเริ่มนับเมื่อใด

ความเห็น

แม้ว่าคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินยังอยู่ระหว่างการพิจารณาอุทธรณ์และอยู่ระหว่างการพิจารณาคดีของศาลปกครอง แต่โดยที่การอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองไม่เป็นเหตุให้ทุเลาการบังคับตามคำสั่งทางปกครอง และเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองมีอำนาจที่จะพิจารณาใช้มาตรการบังคับทางปกครองเพื่อให้เป็นไปตามคำสั่งของตนได้ เว้นแต่จะมีการสั่งให้ทุเลาการบังคับไว้ก่อนโดยเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งนั้นเอง ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์หรือผู้มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยความถูกต้องของคำสั่งทางปกครองตามที่กำหนดในมาตรา ๔๔ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และมาตรา ๖๓/๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังนั้น เมื่อไม่ปรากฏว่าหน่วยงานของรัฐหรือศาลปกครองได้มีคำสั่งทุเลาการบังคับตามคำสั่งทางปกครอง หน่วยงานของรัฐจึงมีอำนาจดำเนินการใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ต้องชำระเงินได้ ส่วนระยะเวลาในการดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้น โดยมาตรา ๖๓/๘ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ๓)ฯ บัญญัติให้หน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครองภายในสิบปีนับแต่วันที่คำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินเป็นที่สุด ดังนั้น เมื่อคำสั่งทางปกครองยังอยู่ระหว่างการพิจารณาอุทธรณ์และอยู่ระหว่างการพิจารณาคดีของศาลปกครอง คำสั่งจึงยังไม่เป็นที่สุดตามมาตรา ๖๓/๘ วรรคสอง (๒) และ (๓) ระยะเวลาในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินภายในสิบปีจึงยังไม่เริ่มนับ แต่จะเริ่มนับเมื่อคำสั่งเป็นที่สุดด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งตามที่กำหนดในบทบัญญัติดังกล่าว

เรื่องที่สิบ สถานะของคำสั่งประธานกรรมการพนักงานส่วนตำบลจังหวัดอุดรธานีที่ให้พนักงานส่วนตำบลไปปฏิบัติหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนตำบลอื่นในเขตจังหวัด (เรื่องเสร็จที่ ๑๓๘๘/๒๕๖๒)

หน่วยงานที่หารือ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

ข้อหารือ

ประเด็นที่หนึ่ง คำสั่งให้พนักงานส่วนตำบลไปปฏิบัติหน้าที่อื่นเป็นการชั่วคราวตามข้อ ๑๕ วรรคหนึ่ง แห่งประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนตำบล เรื่อง มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการโอนพนักงานส่วนตำบลกรณีที่มีเหตุผลความจำเป็น พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นคำสั่งทางปกครองที่สามารถอุทธรณ์โต้แย้งภายในฝ่ายปกครองได้หรือไม่ อย่างไร

ประเด็นที่สอง กรณีที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนตำบลหรือคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลจังหวัดมีมติเห็นชอบคำสั่งให้พนักงานส่วนตำบลไปปฏิบัติหน้าที่อื่นจะถือเป็นคำสั่งทางปกครองที่ออกโดยคณะกรรมการซึ่งต้องโต้แย้งโดยการยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองหรือไม่ อย่างไร

ประเด็นที่สาม กรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานีในฐานะประธาน ก.อบต. จังหวัดอุดรธานี พิจารณาอุทธรณ์ของพนักงานส่วนตำบลนั้น เป็นการดำเนินการที่ถูกต้องหรือไม่ อย่างไร

ความเห็น

ประเด็นที่หนึ่ง การออกคำสั่งตามข้อ ๑๕ วรรคหนึ่ง แห่งประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนตำบล เรื่อง มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการโอนพนักงานส่วนตำบลกรณีที่มีเหตุผลความจำเป็น พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นการให้พนักงานส่วนตำบลไปปฏิบัติหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นหรือองค์การบริหารส่วนตำบลอื่นเป็นการชั่วคราวเพื่อประโยชน์แก่การปฏิบัติราชการภายในหน่วยงานซึ่งเป็นมาตรการภายในฝ่ายปกครองอันเป็นนิติสัมพันธ์ในหน้าที่การงาน มิใช่เป็นนิติสัมพันธ์พื้นฐานที่มีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคล ด้วยเหตุนี้ คำสั่งตามข้อ ๑๕ วรรคหนึ่ง จึงไม่ใช่คำสั่งทางปกครอง การพิจารณาอุทธรณ์ของประธาน ก.อบต.จังหวัดอุดรธานี จึงไม่ใช่การพิจารณาอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

ประเด็นที่สองและประเด็นที่สาม เมื่อได้ให้ความเห็นในประเด็นที่หนึ่งแล้วว่า คำสั่งตามข้อ ๑๕ วรรคหนึ่ง ไม่ใช่คำสั่งทางปกครอง กรณีจึงไม่จำเป็นต้องพิจารณาให้ความเห็นในประเด็นที่สองและประเด็นที่สามอีก

เรื่องที่สิบเอ็ด สถาบันการเงินที่อยู่ภายใต้บังคับต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้อยู่ในบังคับของมาตรการบังคับทางปกครอง (เรื่องเสร็จที่ ๑๔๕๙/๒๕๖๒)

หน่วยงานที่หารือ ธนาคารออมสิน

ข้อหารือ

ธนาคารออมสินเป็นสถาบันการเงินที่ต้องปฏิบัติตามหนังสือสอบถามของเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครองเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้อยู่ในบังคับของมาตรการบังคับทางปกครองตามมาตรา ๖๓/๑๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ หรือไม่

ความเห็น

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มิได้นิยามคำว่า “สถาบันการเงิน” ว่าหมายถึง สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ ดังนั้น คำว่า “สถาบันการเงิน” ในมาตรา ๖๓/๑๐ จึงมีความหมายทั่วไปโดยหมายถึงสถาบันการเงินทั้งหลายทั้งปวง เมื่อธนาคารออมสินเป็นสถาบันการเงินของรัฐที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติธนาคารออมสิน พ.ศ. ๒๔๘๙ ธนาคารออมสินจึงเป็นสถาบันการเงินตามมาตรา ๖๓/๑๐ และอยู่ภายใต้บังคับบทบัญญัติดังกล่าว

เรื่องที่สิบสอง การนับระยะเวลาในการใช้มาตรการบังคับทางปกครองกรณีขององค์การบริหารส่วนตำบลศิลา (เรื่องเสร็จที่ ๑๕๙๔/๒๕๖๒)

หน่วยงานที่หารือ องค์การบริหารส่วนตำบลศิลา

ข้อหารือ

ประเด็นที่หนึ่ง การบังคับทางปกครองตามคำสั่งขององค์การบริหารส่วนตำบลศิลาที่เรียกให้ผู้ต้องรับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนกรณีความรับผิดทางละเมิดจะต้องดำเนินการภายในกำหนดระยะเวลาใด และปัจจุบันยังสามารถบังคับทางปกครองได้หรือไม่ อย่างไร

ประเด็นที่สอง ในกรณีที่ยังอยู่ภายในกำหนดระยะเวลาบังคับทางปกครอง องค์การบริหารส่วนตำบลศิลาจะต้องดำเนินการยึดหรืออายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้ต้องรับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทน อย่างไร

ความเห็น

ประเด็นที่หนึ่ง องค์การบริหารส่วนตำบลได้มีคำสั่งเรียกให้ผู้ต้องรับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนชดใช้ค่าสินไหมทดแทนรวม ๒ คำสั่ง ซึ่งมีเนื้อหาลักษณะเดียวกัน โดยคำสั่ง ที่ ๔๑๖/๒๕๕๒ ที่เป็นคำสั่งซึ่งออกมาในครั้งแรก กำหนดสิทธิอุทธรณ์ภายในสามสิบวันซึ่งเป็นระยะเวลาอุทธรณ์ที่มากกว่าสิบห้าวันตามมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ อันเป็นคุณยิ่งกว่าที่กฎหมายกำหนด จึงมิใช่คำสั่งที่มีข้อผิดพลาดอย่างร้ายแรงและชัดแจ้ง เมื่อผู้ต้องรับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนมิได้ใช้สิทธิอุทธรณ์ คำสั่งจึงเป็นที่สุดเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่ได้ทราบคำสั่งนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลศิลาจึงต้องใช้มาตรการบังคับทางปกครอง ภายในสิบปีนับแต่วันที่คำสั่งเป็นที่สุด ส่วนคำสั่งที่สองแม้จะแจ้งสิทธิอุทธรณ์ตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด แต่เนื่องจากคำสั่งแรกมีผลบังคับตามกฎหมายแล้ว คำสั่งที่สอง (คำสั่งที่ ๑๒/๒๕๕๓) จึงไม่มีผลเป็นการขยายระยะเวลาการบังคับทางปกครองแต่อย่างใด

ประเด็นที่สอง ประเด็นที่สองเป็นการหารือเกี่ยวกับวิธีการในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินจึงมิใช่ปัญหาข้อกฎหมายที่คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองจะรับไว้พิจารณา

๑.๒ การจัดทำรายงานเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เสนอคณะรัฐมนตรี

คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้จัดทำรายงานเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๑ เสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติราชการทางปกครองให้เป็นไปโดยมีความเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๑.๓ การจัดทำกฎกระทรวงออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ มีสาระสำคัญเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับมาตรการบังคับทางปกครอง และได้กำหนดให้มีการออกกฎกระทรวงเพื่อกำหนดวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับมาตรการบังคับทางปกครองด้วย คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้พิจารณาความจำเป็นเร่งด่วนในการออกกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัติดังกล่าวแล้ว เห็นว่า มีกฎกระทรวงจำนวน ๓ ฉบับ ที่จะต้องมีการประกาศใช้บังคับโดยเร็วเพื่อให้การใช้บังคับกฎหมายมีประสิทธิภาพ จึงดำเนินการจัดทำกฎกระทรวง ดังนี้

(๑) กฎกระทรวงการมอบอำนาจในการพิจารณาใช้มาตรการบังคับทางปกครองของเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๒ ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖๓/๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ มีสาระสำคัญ ดังนี้

(๑.๑) กำหนดขอบเขตการบังคับใช้กฎกระทรวงนี้ โดยกำหนดให้กรณีที่กฎหมายใดไม่ได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้โดยเฉพาะ การมอบอำนาจในการพิจารณาใช้มาตรการบังคับทางปกครองสำหรับคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๑.๒) กำหนดหลักการมอบอำนาจในการพิจารณาใช้มาตรการบังคับทางปกครอง โดยเห็นควรกำหนดเรื่องการมอบอำนาจตามหลักการเดิมที่กำหนดให้กฎกระทรวง ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ใช้หลักการมอบอำนาจตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ก่อนที่จะมีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ เนื่องจากเห็นว่าการพิจารณาใช้มาตรการบังคับทางปกครองมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจึงไม่ควรให้มีการมอบอำนาจไปถึงเจ้าหน้าที่ระดับล่างโดยไม่จำกัดตำแหน่ง รวมทั้งไม่ได้กำหนดให้การมอบอำนาจจากราชการส่วนกลางไปราชการส่วนภูมิภาคต้องมอบให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัด แต่กำหนดให้เป็นดุลพินิจของผู้มอบอำนาจที่จะพิจารณาได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ ในกรณีที่เป็นการมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้พิจารณาใช้มาตรการบังคับทางปกครอง ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจมอบอำนาจนั้นต่อไปได้ สำหรับการมอบอำนาจในราชการบริหารส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นของรัฐ และสภาวิชาชีพ ให้เป็นไปตามกฎหมายจัดตั้งหน่วยงานนั้น

(๑.๓) กำหนดให้การมอบอำนาจในการพิจารณาใช้มาตรการบังคับทางปกครองสำหรับคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้กระทำหรือละเว้นกระทำ ให้นำหลักเกณฑ์การมอบอำนาจในการพิจารณาใช้มาตรการบังคับทางปกครองสำหรับคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินมาใช้โดยอนุโลม ส่วนกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองมิใช่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ผู้นั้นจะต้องพิจารณาใช้มาตรการบังคับทางปกครองนั้นเอง โดยไม่สามารถมอบอำนาจให้แก่เจ้าหน้าที่อื่นได้ ทั้งนี้ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ดังกล่าวเห็นว่าการพิจารณาใช้มาตรการบังคับทางปกครองอาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้อยู่ในบังคับของคำสั่ง

ทางปกครองเกินสมควรและจำเป็นต้องพิจารณาโดยรอบคอบ ให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นเสนอเรื่องต่อหัวหน้าหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อพิจารณามอบหมายให้เจ้าหน้าที่อื่นเป็นผู้พิจารณาใช้มาตรการบังคับทางปกครองแทนได้ตามที่เห็นสมควร

(๒) กฎกระทรวงกำหนดเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครอง และการแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๒ ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖๓/๗ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ มีสาระสำคัญ ดังนี้

(๒.๑) กำหนดขอบเขตการบังคับใช้กฎกระทรวง โดยกำหนดให้กรณีที่มีกฎหมายใดกำหนดเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครอง หรือหลักเกณฑ์ในการแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับทางปกครองไว้โดยเฉพาะแล้ว ให้ใช้บังคับตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น เว้นแต่เจ้าหน้าที่เห็นว่าการใช้หลักเกณฑ์ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น จะเกิดผลน้อยกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงนี้ เจ้าหน้าที่จะใช้หลักเกณฑ์ตามกฎกระทรวงนี้แทนก็ได้ ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๖๓/๓ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒

(๒.๒) กำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครองสำหรับคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงิน โดยกำหนดให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐเป็นผู้มีอำนาจออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครอง ในกรณีที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองเป็นเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานนั้น เว้นแต่กรณีที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองเป็นสภาวิชาชีพหรือคณะกรรมการตามกฎหมาย ให้นายกสภาวิชาชีพหรือหัวหน้าหน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นหน่วยธุรการของคณะกรรมการเป็นผู้มีอำนาจออกคำสั่ง สำหรับเอกชนซึ่งได้รับอนุญาต ได้รับแต่งตั้งหรือได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่ ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐซึ่งอนุญาต แต่งตั้ง หรือมอบหมายเอกชนออกคำสั่งทางปกครองเป็นผู้มีอำนาจออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครอง สำหรับกรณีที่รัฐมนตรีหรือหัวหน้าหน่วยงานของรัฐเป็นผู้ทำคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงิน ให้รัฐมนตรีหรือเจ้าหน้าที่ดังกล่าวแล้วแต่กรณี เป็นผู้มีอำนาจออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครอง

(๒.๓) กำหนดให้ผู้มีอำนาจออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครองเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ผู้อยู่ภายใต้บังคับบัญชาซึ่งผ่านการอบรมด้านการบังคับคดีจากกรมบังคับคดีหรือด้านการบังคับทางปกครองตามหลักสูตรที่คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองให้ความเห็นชอบ เป็นเจ้าพนักงานบังคับทางปกครอง และเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการบังคับทางปกครองให้มีประสิทธิภาพ จึงกำหนดให้ในการดำเนินการยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สิน ผู้ออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครองอาจมอบหมายให้เจ้าหน้าที่บังคับทางปกครองหนึ่งคนหรือหลายคนร่วมกันเป็นเจ้าพนักงานบังคับทางปกครองก็ได้ อย่างไรก็ดีโดยที่การดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินจำเป็นต้องดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านกฎหมาย จึงกำหนดให้เจ้าพนักงานบังคับทางปกครองอย่างน้อยหนึ่งคนต้องเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีทางนิติศาสตร์ และกำหนดให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือนายกสภาวิชาชีพ แล้วแต่กรณี เป็นผู้ออกบัตรประจำตัวพนักงานบังคับทางปกครองโดยให้นำแบบบัตรและหลักเกณฑ์ในการออกบัตรตามกฎหมายว่าด้วยบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐมาใช้บังคับโดยอนุโลม เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่อาจจะได้รับผลกระทบจากการดำเนินการบังคับทางปกครองนั้นได้

(๒.๔) กำหนดบทเฉพาะกาลเพื่อรองรับการดำเนินการบังคับทางปกครองตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถดำเนินการยึดหรืออายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินได้อย่างต่อเนื่อง โดยกำหนดบทเฉพาะกาลรองรับบรรดาคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยวิธีการยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สิน

ของผู้อยู่ภายใต้บังคับของคำสั่งทางปกครองที่ออกโดยชอบตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ก่อนวันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าเป็นคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามกฎกระทรวงนี้ และให้ดำเนินการยึดหรืออายัดหรือขายทอดตลาดทรัพย์สินตามที่ระบุไว้ในคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครองต่อไปได้ แต่ต้องไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ และโดยที่กฎกระทรวงฉบับนี้ได้กำหนดให้เจ้าพนักงานบังคับทางปกครองต้องเป็นผู้ที่ผ่านการอบรมด้านการบังคับคดีจากกรมบังคับคดีหรือด้านการบังคับทางปกครองตามหลักสูตรที่คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองให้ความเห็นชอบ ซึ่งในระยะแรกอาจไม่มีเจ้าหน้าที่ดังกล่าวเพียงพอ จึงได้กำหนดให้ผู้มีอำนาจออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครองจะแต่งตั้งผู้ซึ่งไม่ผ่านการอบรมด้านการบังคับคดีจากกรมบังคับคดีหรือด้านการบังคับทางปกครองตามหลักสูตรที่คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองให้ความเห็นชอบก็ได้ ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ดังกล่าวสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ

(๓) กฎกระทรวงกำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจกำหนดค่าปรับบังคับการ พ.ศ. ๒๕๖๒ ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖๓/๒๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ มีสาระสำคัญ ดังนี้

(๓.๑) กำหนดให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองมีอำนาจกำหนดค่าปรับบังคับการ และให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐผู้มอบอำนาจหรือผู้กำกับดูแลเอกชนมีอำนาจกำหนดค่าปรับบังคับการ กรณีที่เอกชนเป็นผู้ทำคำสั่งทางปกครอง

(๓.๒) กำหนดอัตราสูงสุดของจำนวนค่าปรับบังคับการที่เจ้าหน้าที่ในแต่ละระดับมีอำนาจกำหนดได้ โดยมีจำนวนตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงห้าหมื่นบาท

(๓.๓) กำหนดให้เจ้าหน้าที่แจ้งให้ผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครองชำระค่าปรับบังคับการทุกสิบห้าวัน ในกรณีที่ไม่มีการชำระค่าปรับบังคับการ

๒. ผลการดำเนินงานของสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

โดยที่มาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ บัญญัติให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง รับผิดชอบงานธุรการ งานประชุม การศึกษาหาข้อมูลและกิจการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ประกอบกับข้อ ๑๘ (๓) แห่งกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๕๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักนายกรัฐมนตรี (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดให้กองกฎหมายปกครอง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา รับผิดชอบปฏิบัติงานเป็นฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง กองกฎหมายปกครอง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา จึงขอรายงานผลการปฏิบัติงานดังต่อไปนี้

๒.๑ การดำเนินการตามข้อเสนอของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

ตามที่คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้เคยมีข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติราชการทางปกครองให้เป็นไปโดยมีความเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ดำเนินการตามข้อเสนอแนะดังกล่าวแล้วในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเล็งเห็นว่าข้อเสนอแนะดังกล่าวเป็นประโยชน์และจำเป็นต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง จึงได้สานต่อการดำเนินการตามข้อเสนอแนะดังกล่าวในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ สรุปได้ดังนี้

(๑) การมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการใช้บังคับพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ อย่างรอบด้าน และศึกษาหลักกฎหมายปกครองของต่างประเทศ เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการพัฒนาและปรับปรุงหลักกฎหมายปกครองของประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการใช้บังคับพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ พร้อมทั้งทำการศึกษาและวิเคราะห์หลักกฎหมายปกครองของต่างประเทศเพื่อนำมาเป็นกรณีศึกษาในการปรับปรุงพระราชบัญญัติดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องในโครงการสัมมนาเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ไขกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

(๒) การมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจัดให้มีการฝึกอบรมบุคลากรเพื่อพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับหลักกฎหมายปกครองให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างต่อเนื่องทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองต่อไป สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดโครงการสัมมนาเพื่อพัฒนาหลักกฎหมายปกครอง และบรรยายกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองในหลักสูตรที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจัดขึ้น รวมทั้งให้ความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐต่าง ๆ ในการจัดวิทยากรเพื่อถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง อีกทั้งได้จัดเจ้าหน้าที่เพื่อให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์แก่หน่วยงานของรัฐและประชาชนทั่วไปอีกด้วย

(๓) การส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาไปอบรมหลักกฎหมายปกครองอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำองค์ความรู้ด้านกฎหมายปกครองมาประกอบการปรับปรุงและพัฒนาหลักกฎหมายปกครองของประเทศไทย โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ส่งเจ้าหน้าที่เข้าร่วมประชุมและอบรมหลักสูตรของสถาบันการปกครองชั้นสูงแห่งชาติฝรั่งเศส จำนวน ๔ คน เพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับหลักกฎหมายปกครองของต่างประเทศให้กับเจ้าหน้าที่

๒.๒ การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ใหม่ในการบังคับทางปกครอง

เนื่องจากพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๒ และมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๒ มีสาระสำคัญเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับมาตรการบังคับทางปกครอง และได้กำหนดให้มีการออกกฎกระทรวงเพื่อกำหนดวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับมาตรการบังคับทางปกครองให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาในฐานะสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้ดำเนินการจัดทำร่างกฎกระทรวงที่ต้องออกตามพระราชบัญญัติดังกล่าว และได้ดำเนินการจัดทำเอกสารเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์ใหม่ในการบังคับทางปกครอง ทั้งที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ และที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง โดยได้จัดทำข้อมูลในรูปแบบของอินโฟกราฟิก (infographic) เพื่อความสะดวกในการทำความเข้าใจ และเผยแพร่ทางเว็บไซต์ของกองกฎหมายปกครอง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา รวมทั้งเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ทั้งนี้เพื่อความสะดวกแก่การเข้าถึงข้อมูลของประชาชนทั่วไปและหน่วยงานของรัฐมากยิ่งขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

หลักเกณฑ์ใหม่ในการบังคับทางปกครอง

หลักเกณฑ์ใหม่ในการบังคับทางปกครอง ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒

สาระสำคัญของหมวด ๒/๑ การบังคับทางปกครอง

ส่วนที่ ๑	ส่วนที่ ๒	ส่วนที่ ๓
บททั่วไป	การบังคับทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงิน - การบังคับชำระเงินโดยเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ - การบังคับชำระเงินโดยเจ้าพนักงานบังคับคดี	คำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้กระทำหรือละเว้นกระทำ

หมายเหตุ : พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับเมื่อ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๒
เว้นแต่บทบัญญัติเกี่ยวกับการบังคับโดยเจ้าพนักงานบังคับคดี จะมีผลบังคับ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

มาตรการบังคับทางปกครอง สำหรับคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้กระทำหรือละเว้นกระทำ

ผู้อยู่ในบังคับคำสั่งทางปกครองเพิกเฉยไม่ปฏิบัติตาม

- เจ้าหน้าที่เข้าดำเนินการหรือมอบหมายให้บุคคลอื่นกระทำการแทน
- กำหนดค่าปรับบังคับการ

ผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครองชดใช้ค่าใช้จ่ายและเงินเพิ่มรายวัน

ค่าปรับบังคับการ
หมายความว่า ค่าปรับที่เจ้าหน้าที่สั่งให้ผู้ที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้กระทำหรือละเว้นกระทำ ชำระเป็นรายวันไปจนกว่าจะยุติการฝ่าฝืนคำสั่งหรือได้มีการปฏิบัติตามคำสั่งแล้ว ไม่ว่าจะเป็นค่าปรับที่กำหนดโดยพระราชบัญญัตินี้หรือโดยกฎหมายอื่น

ชื่อค่าปรับ	ค่าปรับทางปกครอง	»	ค่าปรับบังคับการ
จำนวนค่าปรับ	๒๐,๐๐๐ บาท	»	๕๐,๐๐๐ บาท

กองกฎหมายปกครอง
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

การบังคับตามคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงิน

การบังคับโดยเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ

การบังคับตามคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงิน โดยเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ

ออกคำสั่งใช้มาตรการและแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับทางปกครอง

เพื่อดำเนินการยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

สืบหาทรัพย์สิน

หน่วยงานของรัฐต้องสืบหาทรัพย์สินและอาจขอให้สำนักงานอัยการสูงสุดหรือหน่วยงานอื่นรวมทั้งว่าจ้างเอกชนให้ดำเนินการแทนได้

ระงับการจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สิน

มีหนังสือสอบถามหน่วยงานที่มีหน้าที่ควบคุมทรัพย์สินที่มีทะเบียนของผู้อยู่ในบังคับทางปกครอง หรือขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องระงับการจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินเป็นการชั่วคราว

การยึดอายัดเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา หมายถึง หน่วยงานของรัฐ

ลูกหนี้ตามคำพิพากษา หมายถึง ผู้อยู่ในบังคับของมาตรการบังคับทางปกครอง

อำนาจศาลในการบังคับคดี หมายถึง อำนาจของหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ

เจ้าพนักงานบังคับคดี หมายถึง เจ้าพนักงานบังคับทางปกครอง

ต้องยึดหรืออายัดภายในสิบปีนับแต่วันที่คำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินเป็นที่สุด

การบังคับโดยเจ้าพนักงานบังคับคดี กรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม

การบังคับตามคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงิน
โดยเจ้าพนักงานบังคับคดี

การขอให้กรมบังคับคดีดำเนินการแทน

- คำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินเป็นที่สุด
- การขอให้บังคับแทนสามารถดำเนินการได้ทั้งกรณีที่หน่วยงานของรัฐยังไม่ได้บังคับเองหรือบังคับแล้วแต่ยังไม่ได้รับชำระเงินหรือได้รับไม่ครบถ้วน

ยื่นคำขอต่อศาลแพ่ง/ศาลจังหวัด

หน่วยงานของรัฐยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่อศาลให้ออกหมายบังคับคดี

แจ้งกรมบังคับคดีและลูกหนี้ตามคำพิพากษา

ให้ทราบถึงการตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีและเริ่มการบังคับคดี โดยหน่วยงานของรัฐต้องสืบหาทรัพย์สินและแจ้งให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการต่อไป

ยึดหรืออายัดและขายทอดตลาด

เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง โดยต้องยึดหรืออายัดภายในสิบปีนับแต่วันที่คำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินเป็นที่สุด

กฎกระทรวงการมอบอำนาจในการพิจารณาใช้มาตรการบังคับทางปกครองของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๖๒

กฎกระทรวงการมอบอำนาจในการพิจารณาใช้มาตรการบังคับทางปกครองของเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๒

หลักการ : กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการการมอบอำนาจในการพิจารณาใช้มาตรการบังคับทางปกครองของเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครอง

หลักการทั่วไป

การมอบอำนาจให้ทำเป็นหนังสือ

ใช้ได้กับทั้งคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงิน และคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้กระทำหรือละเว้นกระทำ

การมอบอำนาจในราชการบริหารส่วนกลาง และราชการบริหารส่วนภูมิภาค

เจ้าหน้าที่ผู้ใดจะมอบอำนาจให้เจ้าหน้าที่ระดับใด ใช้มาตรการบังคับทางปกครองได้บ้าง ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้เป็นการเฉพาะในกฎกระทรวง

ตัวอย่างเช่น (1) นายก>รองนายก/รมต.ประจำสำนักนายก (2) รมต.>ปลัด/อธิบดี/หน.เทียบเท่าอธิบดี/ผวจ. (3) ปลัดกระทรวง/ทบวง>รองปลัด/ผู้ช่วยปลัด/ผวจ. (4) อธิบดี>รองอธิบดี/ผู้ช่วยอธิบดี/ผอ.กอง/ผวจ. (5) ผวจ.>รอง ผวจ./ผู้ช่วย ผวจ./ปลัดจังหวัด/หัวหน้าส่วนราชการ

!!ในกรณีที่มีการมอบอำนาจให้ ผวจ. ผวจ. อาจมอบอำนาจต่อไปได้ตาม (5)

การมอบอำนาจในราชการบริหารส่วนท้องถิ่น

เป็นไปตามกฎหมายที่จัดตั้งราชการส่วนท้องถิ่นนั้น

การมอบอำนาจในรัฐวิสาหกิจและหน่วยงานอื่นของรัฐ

เป็นไปตามกฎหมายที่จัดตั้งรัฐวิสาหกิจ หรือกฎหมายที่จัดตั้งหน่วยงานนั้น

การมอบอำนาจในสภาวิชาชีพ

เป็นไปตามกฎหมายที่จัดตั้งสภาวิชาชีพนั้น

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้กระทำหรือละเว้นกระทำไม่ใช่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ และการพิจารณาใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยเจ้าหน้าที่ผู้นั้น อาจมีผลกระทบต่อสิทธิหรือเสรีภาพของผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครองเกินสมควร ก็อาจเสนอเรื่องต่อหัวหน้าหน่วยงานเด็นสังกัด เพื่อพิจารณามอบหมายให้เจ้าหน้าที่อื่นเป็นผู้ดำเนินการแทนได้

กฎกระทรวงกำหนดเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครอง และการแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๒

เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครอง และการแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับทางปกครอง*

ที่มา : กฎกระทรวงกำหนดเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครองและการแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๒

จัดทำโดย กองกฎหมายปกครอง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครอง

หลัก หัวหน้าหน่วยงานของรัฐซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองสังกัด

ยกเว้น

ผู้ทำคำสั่งทางปกครอง	ผู้ออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครอง
เจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลหรือ อบต.	➤ นายกฯ โดยความเห็นชอบของผู้ว่าราชการจังหวัด
เอกชนซึ่งได้รับอนุญาต ได้รับแต่งตั้ง หรือได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่	➤ หัวหน้าหน่วยงานซึ่งเป็นหน่วยงานที่อนุญาต แต่งตั้ง หรือมอบหมาย
คณะกรรมการตามกฎหมาย	➤ หัวหน้าหน่วยธุรการของคณะกรรมการ
รัฐมนตรีหรือหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ	➤ ผู้ทำคำสั่งทางปกครอง
สภาวิชาชีพ	➤ นายกสภาวิชาชีพ

การแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับทางปกครอง

- แต่งตั้งโดยผู้มีอำนาจออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครอง
- บัตรประจำตัวเจ้าพนักงานบังคับทางปกครอง
- ดำเนินการยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สิน เพื่อให้เป็นไปตามคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงิน

คุณสมบัติ

- ❖ - **ผ่านการอบรม**ด้านการบังคับคดีจากกรมบังคับคดีหรือด้านการบังคับทางปกครองตามหลักสูตรที่คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองให้ความเห็นชอบ
- ❖ - ในการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ต้องมี**อย่างน้อยหนึ่งคน**สำเร็จการศึกษา**ปริญญาตรีทางด้านนิติศาสตร์**

บทเฉพาะกาล

- ➢ คำสั่งยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินเดิมยังใช้ได้ต่อไป
- ➢ ในวาระเริ่มแรก แต่งตั้งผู้ซึ่งยังไม่ผ่านการอบรมก็ได้

ไม่เกินหนึ่งปี นับแต่กฎกระทรวงใช้บังคับ

*หมายเหตุ : กรณีที่มีกฎหมายเฉพาะกำหนดไว้แล้ว ให้เป็นไปตามนั้น เว้นแต่เจ้าหน้าที่เห็นว่าการใช้หลักเกณฑ์ตามกฎหมายเฉพาะจะเกิดผลน้อยกว่าตามกฎกระทรวงนี้ จะใช้กฎกระทรวงนี้ก็ได้

กฎกระทรวงกำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจกำหนดค่าปรับบังคับการ พ.ศ. ๒๕๖๒

๒.๓ การดำเนินการปรับปรุงเว็บไซต์ของกองกฎหมายปกครอง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ตามที่คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้มีข้อเสนอแนะให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับหลักกฎหมายปกครองและวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองผ่านช่องทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนเข้าถึงได้สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น โดยในเว็บไซต์ดังกล่าวมีการเผยแพร่ข้อมูลดังต่อไปนี้

กองกฎหมายปกครอง	ข้อมูลเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ โครงสร้าง และการติดต่อกองกฎหมายปกครอง
กฎหมายว่าด้วย วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง	ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและสาระสำคัญของพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กฎกระทรวงออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง
ความเห็นของคณะกรรมการ วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง	ความเห็นของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ถึงปัจจุบัน
กฎหมายว่าด้วย ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่	ข้อมูลเกี่ยวกับสาระสำคัญของกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พระราชกฤษฎีกากำหนดหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ : ละเมิด)
ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ : ละเมิด)	ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ : ละเมิด) ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ถึงปัจจุบัน
โครงการสัมมนา	โครงการสัมมนาต่าง ๆ
บทความทางวิชาการ	บทความทางวิชาการ
เอกสาร เผยแพร่ประชาสัมพันธ์	เอกสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

เว็บไซต์กองกฎหมายปกครอง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ได้ปรับปรุงใหม่

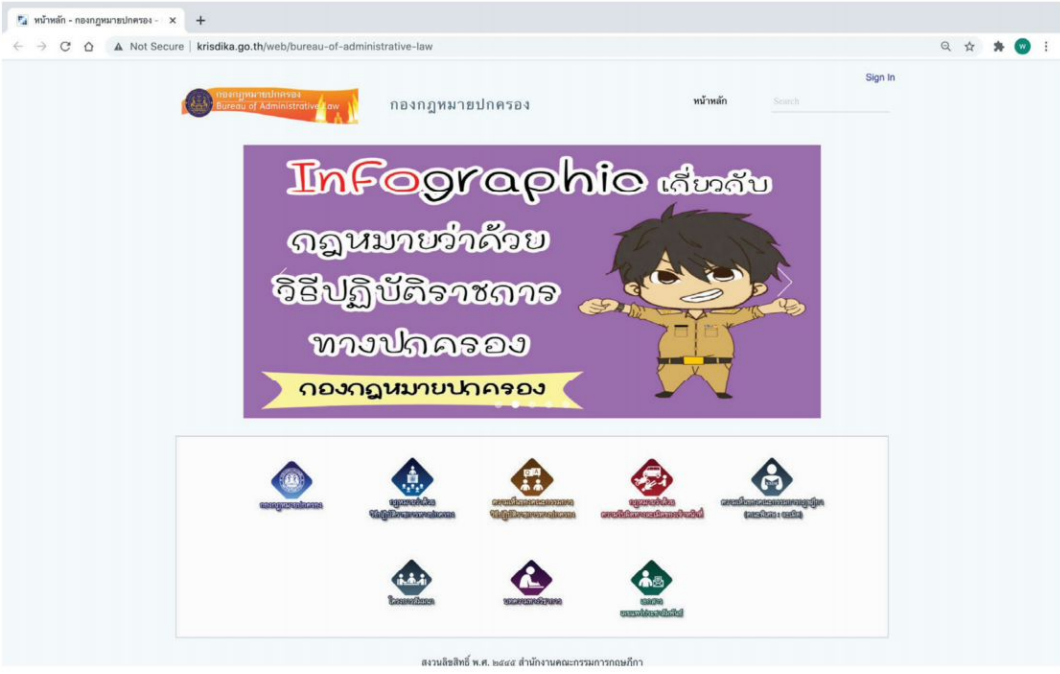

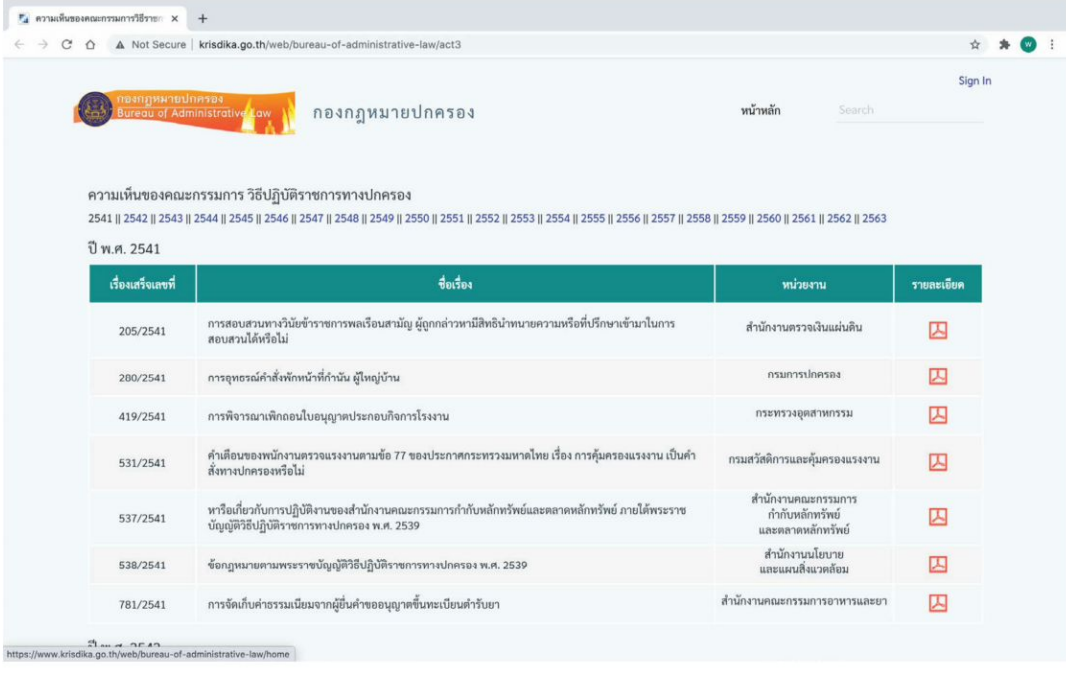

๒.๔ การให้คำแนะนำหรือให้คำปรึกษาแก่หน่วยงานของรัฐเกี่ยวกับการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ (ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙)

เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับหน่วยงานของรัฐหรือประชาชนทั่วไปในการให้คำแนะนำหรือให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ องกฎหมายปกครอง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดเตรียมเจ้าหน้าที่เพื่อให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์แก่เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ และประชาชนที่มีข้อสงสัยเกี่ยวกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

๒.๕ การจัดวิทยากรเพื่อเผยแพร่ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ กองกฎหมายปกครอง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดวิทยากรเพื่อเผยแพร่ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ดังนี้

วันที่	หัวข้อ/โครงการ	หน่วยงาน	สถานที่
๘ ม.ค ๒๕๖๒	เรื่อง กฎหมายปกครอง โครงการฝึกอบรมหลักสูตรกฎหมายปกครองของกรมสรรพากร	กรมสรรพากร	กรุงเทพฯ
๒๘ ก.พ. ๒๕๖๒	เรื่อง พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ โครงการพัฒนาบุคลากรเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานหลักสูตรกฎหมายเพื่อการปฏิบัติราชการของกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน	กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน	กรุงเทพฯ
๔ เม.ย. ๒๕๖๒	เรื่อง การพิจารณาด้านเนื้อหาและสาระสำคัญของร่างกฎหมาย (ด้านการกำหนดมาตรการบังคับทางปกครองที่เหมาะสม)โครงการฝึกอบรมหลักสูตรการร่างกฎหมาย การให้ความเห็นทางกฎหมายและการดำเนินคดีปกครอง รุ่นที่ ๒๑	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	โรงแรม เอส ดี อเวนิว กรุงเทพฯ
๒๙ เม.ย. ๒๕๖๒	โครงการเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ..) พ.ศ..... สำหรับผู้บริหารทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค	กรมบังคับคดี	ห้องประชุมชั้น ๙ อาคารกรมบังคับคดี
๒๑ พ.ค. ๒๕๖๒	โครงการฝึกอบรมเสริมสร้างศักยภาพบุคลากรสายงานนิติการตามแผนพัฒนาเส้นทางความก้าวหน้าในสายอาชีพ	สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร	โรงแรมกานต์มณี พาเลซ กรุงเทพฯ

วันที่	หัวข้อ/โครงการ	หน่วยงาน	สถานที่
๒๒ พ.ค. ๒๕๖๒	โครงการอบรมหลักสูตร “วิชาชีพเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท.” รุ่นที่ ๔	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ	สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.)
๖ มิ.ย. ๒๕๖๒	เรื่อง หลักกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ โครงการฝึกอบรมหลักสูตรการร่างกฎหมาย การให้ความเห็นทางกฎหมายและการดำเนินคดีปกครอง รุ่นที่ ๒๑	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	โรงแรม เอส ดี อเวนิว กรุงเทพฯ
๒๕ มิ.ย. ๒๕๖๒	เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติราชการทางปกครองและวินัยเชิงบวกตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ โครงการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจกฎหมายด้านการปฏิบัติราชการทางปกครองของกรมกิจการผู้สูงอายุให้กับบุคลากรในสังกัด	กรมกิจการผู้สูงอายุ	โรงแรมเจ้าพระยาปาร์ค กรุงเทพฯ
๗ ส.ค. ๒๕๖๒	เรื่อง พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โครงการฝึกอบรมหลักสูตร นักสืบสวนปราบปรามสรรพสามิตระดับสูง (สรรพสามิตต์พิทักษ์)	กรมสรรพสามิต	โรงแรมเจ้าพระยาปาร์ค กรุงเทพฯ
๙ ส.ค. ๒๕๖๒	โครงการฝึกอบรมหลักสูตร “การเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในพื้นที่”	สถาบันพัฒนาทรัพยากรบุคคล สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	โรงแรมบัดดี้ โอเรียนทอล ริเวอร์ไซด์ จังหวัดนนทบุรี
๑๙ ส.ค. ๒๕๖๒	โครงการฝึกอบรมหลักสูตร เรื่อง การพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านกฎหมายของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒	สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย	วิทยาลัยมหาดไทย อำเภอบางละมง จังหวัดชลบุรี

วันที่	หัวข้อ/โครงการ	หน่วยงาน	สถานที่
๒๙ ส.ค. ๒๕๖๒	เรื่อง พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ หลักสูตรการพัฒนาบุคลากรผู้ปฏิบัติงานด้านกฎหมาย	กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	ห้องประชุมใหญ่ อาคารกริต สามะพุทธิ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
๒๖ ธ.ค. ๒๕๖๒	เรื่อง การพิจารณาด้านเนื้อหาและสาระสำคัญของร่างกฎหมาย (ด้านการกำหนดมาตรการบังคับทางกฎหมายที่เหมาะสม) โครงการฝึกอบรมหลักสูตรการร่างกฎหมาย การให้ความเห็นทางกฎหมาย และการดำเนินคดีปกครอง รุ่นที่ ๒๒	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	โรงแรม เอส ดี อเวนิว กรุงเทพฯ

๒.๖ การจัดทำโครงการพัฒนาหลักกฎหมายปกครอง

เพื่อเผยแพร่ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง รวมทั้งเพื่อรับทราบถึงปัญหาและอุปสรรคของการปฏิบัติงาน ตลอดจนการรับฟังความคิดเห็นจากผู้แทนหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ เพื่อนำมาพัฒนาหลักกฎหมายปกครองต่อไปโดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดให้มีโครงการพัฒนาหลักกฎหมายปกครอง ในหัวข้อ “แนวทางการพัฒนากฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง” เมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒ ณ โรงแรม เดอะ เบอร์เคลีย์ ประตูน้ำ กรุงเทพมหานคร โดยมีผู้เข้าร่วมการสัมมนา จำนวน ๑๒๐ คน

๒.๗ การจัดทำโครงการสัมมนาเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ไขกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดให้มีโครงการพัฒนาองค์ความรู้และรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ไขกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง รวม ๒ ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่หนึ่ง โครงการสัมมนาเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ไขกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๒ ณ โรงแรม เดอะ เบอร์เคลีย์ ประตูน้ำ กรุงเทพมหานคร โดยมีผู้เข้าร่วมการสัมมนา จำนวน ๑๐๖ คน

ครั้งที่สอง โครงการสัมมนาเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ไขกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๒ ณ โรงแรม โนโวเทล กรุงเทพ สยามสแควร์ กรุงเทพมหานคร โดยมีผู้เข้าร่วมการสัมมนา จำนวน ๑๐๖ คน

ส่วนที่สาม

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ
การดำเนินการตามพระราชบัญญัติ
วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
Office of the Council of State

ส่วนที่สาม

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ
การดำเนินการตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

๑. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

ประการที่หนึ่ง ปัญหาเกี่ยวกับการบังคับทางปกครอง แม้ว่าจะได้มีการปรับปรุงหลักเกณฑ์ในการบังคับทางปกครองโดยพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยเฉพาะการบังคับทางปกครองตามคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงิน โดยกำหนดหลักเกณฑ์ในการบังคับทางปกครองให้ชัดเจนยิ่งขึ้น รวมทั้งเพิ่มกลไกในการบังคับทางปกครองโดยกำหนดหลักเกณฑ์กรณีที่มีการบังคับโดยเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ และกรณีที่หน่วยงานร้องขอต่อศาลให้ออกหมายบังคับคดีและแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีเพื่อดำเนินการบังคับทางปกครองแทนได้ก็ตาม แต่ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐจะเป็นผู้บังคับทางปกครองเอง ที่ผ่านมาปรากฏว่าสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้การบังคับทางปกครองไม่สัมฤทธิ์ผลก็คือ เจ้าหน้าที่ของรัฐขาดความเชี่ยวชาญในการดำเนินการสืบหาทรัพย์สิน และการยึด อายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินเพื่อนำเงินมาชำระหนี้ ในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ ประกอบกับกฎกระทรวงกำหนดเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครองและการแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๒ จึงกำหนดให้เจ้าพนักงานบังคับทางปกครองต้องผ่านการอบรมด้านการบังคับคดีจากกรมบังคับคดี หรือด้านการบังคับทางปครองตามหลักสูตรที่คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเห็นชอบ โดยในระยะเริ่มแรกได้กำหนดบทเฉพาะกาลรองรับให้ดำเนินการโดยเจ้าพนักงานทางปกครองผู้ซึ่งไม่ผ่านการอบรมดังกล่าวได้ ไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่กฎกระทรวงกำหนดเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครองและการแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๒ ใช้บังคับ ซึ่งครบกำหนดในวันที่ ๑๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ แต่จากการประสานงานกับกรมบังคับคดีปรากฏว่าปัจจุบันยังไม่มีเจ้าหน้าที่ของรัฐหน่วยงานใดส่งเจ้าหน้าที่ไปอบรมเพื่อปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานบังคับทางปกครอง ประกอบกับหลักสูตรที่กรมบังคับคดีจัดทำไว้มุ่งเน้นเพื่อใช้ในการบังคับคดีของเจ้าพนักงานบังคับคดีเป็นหลัก ดังนั้นเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดบทเฉพาะกาลไว้ จึงอาจก่อเกิดปัญหาการขาดแคลนเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการบังคับทางปกครองเนื่องจากไม่มีผู้ที่ผ่านการอบรมตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ อันจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการบังคับทางปกครองตามกฎหมายต่อไป

ประการที่สอง ตามที่พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดให้คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมีอำนาจหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่เจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติดังกล่าว ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้ให้คำปรึกษาเพื่อให้การปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเป็นไปอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ และในการให้ความเห็นของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมีหลายกรณีที่เป็นการวางหลักกฎหมายในการปฏิบัติราชการทางปกครองให้ชัดเจนยิ่งขึ้นในกรณีที่ไม่มีกฎหมายกำหนดเรื่องที่หน่วยงานของรัฐหารือมา แต่เจ้าหน้าที่อาจไม่ทราบถึงความเห็นจึงไม่ได้ปฏิบัติตามคำแนะนำของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง อันจะเห็นได้จากกองกฎหมายปกครอง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ในฐานะสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองจะได้รับการสอบถามปัญหาในการปฏิบัติราชการทางปกครองซึ่งคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้เคยให้คำปรึกษาไว้แล้ว แม้ว่าสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจะได้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ความเห็นของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองในช่องทางต่าง ๆ แล้วก็ตาม

๒. ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ประการแรก เพื่อให้การบังคับทางปกครองโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพอันจะช่วยลดภาระให้แก่เจ้าพนักงานบังคับคดีและกรมบังคับคดี คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองจึงเห็นควรมีข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีมีมติมอบให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาและกรมบังคับคดีร่วมกันจัดทำหลักสูตรและเพื่อใช้ในการอบรมเจ้าหน้าที่ที่จะได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเจ้าพนักงานบังคับทางปกครอง รวมทั้งมีมติให้หน่วยงานของรัฐ ทั้งราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ส่งเจ้าหน้าที่เข้าร่วมการอบรมดังกล่าวด้วย เพื่อให้การบังคับทางปกครองโดยเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐมีประสิทธิภาพและมีมาตรฐานเดียวกัน และกระทบกระเทือนต่อผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครองน้อยที่สุด

ประการที่สอง เพื่อให้การปฏิบัติราชการทางปกครองของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเป็นไปในแนวทางเดียวกัน คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองจึงเห็นควรมีข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อมีมติให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติตามความเห็นของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เช่นเดียวกับกรณีการให้ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา ดังเช่นในลักษณะเดียวกับที่คณะรัฐมนตรีได้เคยมีมติเมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๒ ว่า เมื่อคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นในทางกฎหมายเป็นประการใดแล้ว โดยปกติให้เป็นไปตามความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกานั้น

ส่วนที่สี่

บทความทางวิชาการ
เรื่อง หลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษปรับทางปกครอง ตามกฎหมายเยอรมันและกฎหมายฝรั่งเศส สู่แนวทางในการปรับเป็นพินัยในกฎหมายไทย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
Office of the Council of State

ส่วนที่สี่

บทความทางวิชาการ
เรื่อง หลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษปรับทางปกครองตามกฎหมายเยอรมัน และกฎหมายฝรั่งเศสสู่แนวทางในการปรับเป็นพินัยในกฎหมายไทย

นางพัชฌา จิตรมหึมา
นายปกรณ์ ศรีเตียเพ็ชร
นางสาวคนึงนิจ แซ่เฮง
นายณัฏฐพล สกุลเมฆา

๑. ความเป็นมา

ปัจจุบันกฎหมายไทยได้นำโทษปรับทางปกครองมาใช้บังคับกับการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎ ระเบียบข้อบังคับของฝ่ายปกครองมากยิ่งขึ้น เพื่อลดการใช้โทษอาญาสำหรับความผิดที่ไม่ร้ายแรง แต่หลักเกณฑ์ในการลงโทษปรับทางปกครองของกฎหมายไทยยังขาดความชัดเจน มีทั้งที่กำหนดไว้ในกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ หรือกฎหมายบางฉบับได้มีการกำหนดให้ออกเป็นอนุบัญญัติเพื่อกำหนดวิธีการออกคำสั่งปรับทางปกครอง ในขณะที่กฎหมายหลายฉบับไม่ได้กำหนดแนวทางในการลงโทษปรับทางปกครองไว้แต่อย่างใด ทำให้การบังคับใช้กฎหมายมีความลักลั่น ดังนั้น เพื่อให้ระบบกฎหมายไทยมีหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมในการพิจารณาลงโทษผู้กระทำการฝ่าฝืนกฎหมายที่มีโทษปรับทางปกครอง จึงได้ศึกษาแนวทางการบังคับใช้โทษปรับทางปกครองในระบบกฎหมายเยอรมัน ระบบกฎหมายฝรั่งเศส รวมทั้งสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของระบบกฎหมายไทย แล้วนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อหาบทสรุปสำหรับกฎหมายไทย

๒. หลักเกณฑ์ในการลงโทษปรับทางปกครองตามกฎหมายเยอรมัน

โดยที่กฎหมายเป็นเครื่องมือที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อควบคุมความประพฤติของบุคคลในสังคม โดยกำหนดกรอบการใช้สิทธิและเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองและคุ้มครองไว้มิให้ก้าวล่วงสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น หรือกระทบกระเทือนต่อประโยชน์สาธารณะโดยรวมในลักษณะที่เป็นการกำหนดให้บุคคลต้องกระทำการหรือห้ามมิให้กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด จึงจำเป็นต้องมีสภาพบังคับเพื่อให้มีการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่กฎหมายกำหนด อันจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลสมดังเจตนารมณ์แห่งกฎหมายซึ่งสภาพบังคับของการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นอาจบัญญัติไว้ในลักษณะที่เป็นมาตรการเชิงป้องกัน (preventive Maßnahme) เพื่อควบคุมพฤติกรรมของบุคคลในอนาคตมิให้กระทำการฝ่าฝืนกฎหมาย หรือมาตรการเชิงลงโทษ (repressive Maßnahme) อันเป็น

กลไกในการโน้มน้าวความประพฤติของบุคคลให้อยู่ภายในกรอบกฎหมายด้วยการกำหนดบทลงโทษสำหรับการกระทำในอดีตที่เบี่ยงเบนไปจากเกณฑ์มาตรฐานที่กฎหมายต้องการ ทั้งนี้ ในระบบกฎหมายเยอรมัน โทษที่รัฐนำมาใช้แก่ผู้กระทำความผิดอาจเป็นโทษอาญา (Kriminalstrafe) หรือโทษทางปกครอง (Ordnungswidrigkeit) ซึ่งโดยหลักได้แก่ โทษปรับทางปกครอง (Geldbuße)[๑] ก็ได้ ตามแต่ลักษณะและระดับความร้ายแรงแห่งพฤติการณ์ของการกระทำความผิดในแต่ละกรณีการกระทำความผิดใดที่กระทบต่อจริยธรรมทางกฎหมายอันมีข้อพึงตำหนิในระดับที่ร้ายแรง (ผู้ร่าง) กฎหมายจะกำหนดโทษอาญาสำหรับความผิดนั้น โดยมีหลักประกันความเป็นธรรมให้แก่ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทั้งในเรื่องหลักเกณฑ์การตีความเพื่อบังคับใช้บทบัญญัติต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบความผิดหรือเงื่อนไขในการลงโทษตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา รวมถึงหลักประกันความเป็นธรรมในกระบวนการสอบสวนแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ซึ่งจะกระทำได้ต่อเมื่อพยานหลักฐานปรากฏชัดเจนว่าจำเลยกระทำความผิดจริงตามฟ้องหากพยานหลักฐานไม่เพียงพอหรือยังเป็นที่สงสัยว่าจำเลยกระทำความผิดอาญาหรือไม่ ศาลจะต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลยโดยพิพากษายกฟ้อง (*in dubio pro reo*) ส่วนความผิดที่มีโทษทางปกครองนั้นมีมูลเหตุจากการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎระเบียบของทางราชการเพียงเล็กน้อย แม้การบังคับใช้กฎหมายและหลักเกณฑ์ในทางวิธีสบัญญัติยังคงยึดโยงและถอดแบบมาจากการดำเนินคดีอาญา แต่ก็เป็นไปในลักษณะที่เรียบง่ายรวดเร็วโดยลดขั้นตอนที่เป็นแบบพิธีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการลงโทษให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น เนื่องจากพัฒนาการของการนำโทษปรับทางปกครองมาใช้ควบคู่กับโทษทางอาญาของเยอรมันนั้น เกิดจากแนวความคิดที่พยายามจะลดการใช้มาตรการทางอาญา อันมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ถูกลงโทษอย่างรุนแรง โดยถือว่าการฝ่าฝืนข้อห้ามต่าง ๆ ในกฎระเบียบที่ฝ่ายปกครองกำหนดขึ้น เป็นความบกพร่องในเรื่องทางเทคนิคที่ไม่กระทบต่อคุณธรรมทางกฎหมายจึงไม่สมควรนำโทษอาญามาใช้บังคับแก่การกระทำความผิด (Entkriminalisierungsgedanke) ทั้งนี้ การกระทำความผิดใดจะมีโทษอาญาหรือโทษปรับทางปกครองนั้นถือเป็นดุลพินิจโดยแท้ของฝ่ายนิติบัญญัติที่จะต้องพิจารณาเลือกใช้มาตรการที่เหมาะสมจำเป็น ตลอดจนได้สัดส่วนกับความผิด ซึ่งอาจถูกตรวจสอบได้โดยศาลรัฐธรรมนูญอย่างจำกัด (die politische Einschätzungsprärogative)

สำหรับการพิจารณาความผิดที่มีโทษปรับทางปกครองนั้น โดยที่ในระบบกฎหมายเยอรมันได้มีการตรากฎหมายว่าด้วยความผิดทางปกครอง (Ordnungswidrigkeitengesetz) ขึ้นเป็นหลักเกณฑ์กลางในการ

---

[๑] มาตรา ๑ แห่งกฎหมายว่าด้วยความผิดทางปกครองของเยอรมันบัญญัติไว้ชัดเจนว่า ความผิดทางปกครองตามกฎหมายนี้หมายความแต่เฉพาะความผิดที่กฎหมายบัญญัติให้มีโทษปรับทางปกครองเท่านั้น มาตรการหลักในการลงโทษผู้กระทำการฝ่าฝืนกฎหมายของฝ่ายปกครองในระบบกฎหมายเยอรมัน คือการสั่งลงโทษปรับอันมีผลเป็นการก่อให้เกิดภาระในการชำระเงินแก่ผู้ถูกปรับตามจำนวนที่เจ้าหน้าที่กำหนด ซึ่งแตกต่างจากกฎหมายไทยหลายฉบับที่มีการกำหนดมาตรการเพิกถอนหรือพักใช้ใบอนุญาต รวมถึงการห้ามออกหรือต่ออายุใบอนุญาตเป็นระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนดไว้ในบทบัญญัติในส่วน “บทลงโทษ” หรือ “โทษทางปกครอง” ด้วย ซึ่งสาเหตุที่กฎหมายเยอรมันไม่ได้พิจารณาให้มาตรการเกี่ยวกับการมีผลหรือสิ้นผลลงของใบอนุญาตดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นการถาวรหรือชั่วคราวเป็นโทษทางปกครองนั้น ก็เนื่องมาจากใบอนุญาตที่ออกให้แก่ผู้ประกอบกิจการควบคุมที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด แต่ต่อมาปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ประกอบกิจการควบคุมรายนั้นไม่อาจรักษาคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามที่มีอยู่ในขณะยื่นขอรับใบอนุญาตให้มีต่อไปตลอดระยะเวลาที่ได้รับใบอนุญาตได้ จึงได้มีการเพิกถอนใบอนุญาต การดำเนินการดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อคัดกรองบุคคลที่อาจกระทำการอันเป็นอันตรายต่อประโยชน์สาธารณะออกจากระบบ โดยถือเป็นมาตรการเชิงป้องกันอย่างหนึ่ง ไม่ใช่มาตรการเชิงลงโทษ

พิจารณาความผิดและกำหนดโทษปรับทางปกครอง กลไกในการบังคับใช้กฎหมายจึงมีความแตกต่างจากระบบกฎหมายไทยที่แม้ในระยะหลังมีแนวโน้มในการตรากฎหมายเพื่อยกเลิกโทษอาญาสำหรับความผิดบางลักษณะที่ไม่ร้ายแรงและนำโทษปรับทางปกครองมาใช้บังคับมากยิ่งขึ้น แต่ก็ยังไม่มีกฎหมายใดที่กำหนดหลักเกณฑ์ในทางวิธีสบัญญัติเกี่ยวกับการสอบสวนพิจารณาความผิด รวมถึงการกำหนดโทษไว้โดยเฉพาะ ทำให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องประสบปัญหาการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ เมื่อตรวจสอบพบการกระทำความผิด ไม่ว่าจะเป็นกรณีอายุความโทษปรับทางปกครองหรือวิธีการบังคับชำระเงินกับผู้กระทำความผิดที่ถูกปรับแต่ไม่ยินยอมชำระค่าปรับ ทั้งนี้ กฎหมายว่าด้วยความผิดทางปกครองของเยอรมันแบ่งออกได้เป็นสามส่วน โดยส่วนที่หนึ่ง (มาตรา ๑ ถึงมาตรา ๓๔) เป็นการกำหนดหลักการทั่วไปเกี่ยวกับการกระทำความผิดทางปกครอง กล่าวคือ บุคคลจะต้องรับผิดทางปกครองต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายบัญญัติไว้ว่าเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้อย่างชัดแจ้งเท่านั้น (มาตรา ๔)[๒] และลักษณะของการกระทำที่เป็นเหตุให้ต้องรับผิดจะต้องเป็นการกระทำโดยเจตนา เว้นแต่กฎหมายได้กำหนดโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทไว้เป็นการเฉพาะ (มาตรา ๑๐) และการพยายามกระทำความผิดก็อาจมีโทษได้เช่นกัน (มาตรา ๑๓) รวมทั้งการดำเนินคดีที่มีโทษปรับทางปกครองจะต้องกระทำภายในอายุความที่กฎหมายกำหนดซึ่งแตกต่างกันตามระวางโทษปรับสูงสุดด้วย (มาตรา ๓๑) ส่วนที่ ๒ (มาตรา ๓๕ ถึงมาตรา ๑๑๐c) เป็นกฎหมายในส่วนวิธีสบัญญัติเริ่มตั้งแต่การสอบสวนแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดโดยใช้ระบบไต่สวนจนกระทั่งการออกคำสั่งปรับทางปกครองในชั้นเจ้าหน้าที่ (มาตรา ๓๕ ถึงมาตรา ๖๖) สิทธิในการอุทธรณ์และการวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งปรับทางปกครอง รวมทั้งการส่งเรื่องให้พนักงานอัยการฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมเพื่อสั่งปรับผู้กระทำความผิด (มาตรา ๖๗ ถึงมาตรา ๗๐) การพิจารณาคดีในชั้นศาล (มาตรา ๗๑ ถึงมาตรา ๘๘) การบังคับตามผลคำพิพากษา (มาตรา ๘๙ ถึงมาตรา ๑๐๔) และค่าฤชาธรรมเนียม (มาตรา ๑๐๕ ถึงมาตรา ๑๐๙a) และส่วนที่สาม (มาตรา ๑๑๑ ถึงมาตรา ๑๓๐)

---

[๒] หลัก "ไม่มีโทษถ้าไม่มีกฎหมายกำหนด" ซึ่งปรากฏในประมวลกฎหมายอาญา ได้นำมาใช้บังคับกับโทษปรับทางปกครองด้วยในระดับความเคร่งครัดที่ลดหลั่นลงกันไป ในทางวิชาการเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า กฎหมายที่มีโทษอาญาต้องมีความชัดเจนแน่นอนทั้งในส่วนองค์ประกอบความผิดและบทลงโทษซึ่งจะต้องบัญญัติไว้ในกฎหมายระดับพระราชบัญญัติเท่านั้น การที่ฝ่ายนิติบัญญัติมอบอำนาจให้ฝ่ายบริหารกำหนดองค์ประกอบความผิดได้เอง ในลักษณะที่ต้องมีการออกกฎหมายลำดับรองเสียก่อน ความผิดตามกฎหมายแม่บทจึงจะมีผลใช้บังคับได้โดยสมบูรณ์ (Blanketttatbestand) นั้น จะกระทำไม่ได้ เพราะนอกจากจะก่อให้เกิดความไม่มั่นคงแน่นอนในการบังคับใช้กฎหมายที่มีโทษอาญาแล้ว ยังขัดต่อหลักการถ่วงดุลอำนาจ (unlässge Aufgabendelegation) ด้วย แต่ในกรณีความผิดที่มีโทษปรับทางปกครองนั้น การกำหนดเงื่อนไขในการลงโทษไว้ในกฎหมายลำดับรอง แม้จะยังมีข้อถกเถียงในปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ แต่ก็ได้รับการผ่อนปรนให้กระทำได้ เช่น มาตรา ๒๔ แห่งกฎหมายว่าจราจรทางบก (Straßenverkehrsgesetz) ที่กำหนดให้การกระทำที่ฝ่าฝืนกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง เป็นความผิดที่มีโทษปรับทางปกครอง เป็นต้น (รายละเอียดเพิ่มเติมศึกษาใน Bohnert/Buelte, Ordnungswidrigkeitenrecht 5. Auflage, Rn. 11) อย่างไรก็ดี ในชั้นนี้มีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า ในระบบกฎหมายไทยแม้กระทั่งในกฎหมายที่มีโทษอาญา การแยกกำหนดองค์ประกอบความผิดในเรื่องเดียวกันไว้ในกฎหมายแม่บทและกฎหมายลำดับรอง ก็สามารถกระทำได้ ดังความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) ในเรื่องเสร็จที่ ๓๖๙/๒๕๕๒ และเรื่องเสร็จ ๗๘๘/๒๕๕๙ สำหรับศาลปกครองสูงสุดได้วางแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้อำนาจสั่งลงโทษปรับทางปกครองของเจ้าหน้าที่ว่า การสั่งลงโทษปรับทางปกครองแก่ผู้กระทำการฝ่าฝืนกฎหรือข้อบังคับของฝ่ายปกครองเป็นมาตรการที่กระทบต่อทรัพย์สินของผู้รับคำสั่งอันเป็นโทษ ซึ่งจะกระทำได้ต่อเมื่อมีบทกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติให้อำนาจไว้อย่างชัดแจ้ง การที่คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์ออกข้อบังคับและประกาศเพื่อกำหนดให้ตนเองมีอำนาจที่จะลงโทษปรับบุคคลที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์ รวมทั้งได้มีการออกคำสั่งลงโทษปรับด้วยแล้ว จึงเป็นการกระทำโดยไม่มีอำนาจ (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๒๒๔/๒๕๖๑)

เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับฐานความผิดเฉพาะซึ่งเทียบได้กับความผิดลหุโทษในระบบกฎหมายไทย โดยการกระทำที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิดในส่วนนี้จะเป็นพฤติการณ์ที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญต่อสาธารณชน หรือเป็นการดำเนินการที่ไม่เหมาะสม เช่น การทำเสียงดังรบกวนผู้อื่น (มาตรา ๑๑๗) การกระทำอนาจารในที่สาธารณะ (มาตรา ๑๑๙) การค้าประเวณีในสถานที่หรือในช่วงเวลาที่ไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย (มาตรา ๑๒๐) หรือการใช้ธงชาติโดยไม่ได้รับอนุญาต (มาตรา ๑๒๔) เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงเห็นได้ว่า แม้ปัจจุบันโทษปรับทางปกครองจะได้รับการบัญญัติไว้เพื่อเป็นสภาพบังคับของการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับของฝ่ายปกครองในกฎหมายไทยหลายฉบับ แต่ก็ยังขาดความชัดเจนเกี่ยวกับขั้นตอนปฏิบัติในการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการพิจารณาสั่งลงโทษ รวมถึงมาตรการบังคับให้มีการปฏิบัติตามคำสั่งลงโทษปรับที่ออกไปแล้วด้วย จึงสมควรที่จะเร่งรัดที่ให้มีการตรากฎหมายในเรื่องดังกล่าวโดยเร็ว

๓. หลักเกณฑ์ในการลงโทษปรับทางปกครองในประเทศฝรั่งเศส

ในระบบกฎหมายของประเทศฝรั่งเศส การลงโทษทางปกครองมีวัตถุประสงค์ในลักษณะเดียวกับการลงโทษทางอาญาคือต่างก็เป็นการลงโทษต่อการไม่ปฏิบัติหรือละเมิดหน้าที่ หากแต่การลงโทษทางปกครองกับโทษทางอาญามีข้อแตกต่างกันโดยที่การลงโทษทางปกครองจะกระทำโดยฝ่ายปกครองไม่ใช่องค์กรตุลาการ นอกจากนี้ในการพิจารณาว่าการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์กรณีใดจะต้องนำโทษทางอาญาหรือโทษทางปกครองมาปรับใช้ จะต้องพิจารณาว่าการกระทำนั้น เป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นความผิดที่สังคมหรือวิญญูชนทั่วไปถือว่าเป็นความชั่วร้าย (*mala in se*) หรือเป็นการกระทำที่เป็นความผิดเพราะกฎหมายบัญญัติไว้ให้เป็นความผิด (*mala prohibita*) ซึ่งโทษทางปกครองจะนำมาใช้กับการกระทำที่เป็นความผิดเพราะกฎหมายบัญญัติไว้ให้เป็นความผิดเท่านั้น

สำหรับความหมายของโทษทางปกครอง (sanction administrative) นั้น สภาแห่งรัฐ (Conseil d'État) ได้ให้ความหมายไว้ว่า โทษทางปกครอง หมายถึง คำสั่งทางปกครอง (décision unilatérale) ที่ทำขึ้นโดยองค์กรฝ่ายปกครองในกรอบของการใช้อำนาจมหาชนเพื่อลงโทษการกระทำที่ขัดต่อกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติ (loi) หรือกฎหมายของฝ่ายบริหาร (règlement)[๓] ซึ่งการนำโทษทางปกครองมาใช้ในประเทศฝรั่งเศสนั้นสืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงบทบาทของรัฐ โดยในระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๑๘ - ๑๙๓๙ รัฐได้ขยายบทบาทของรัฐในทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และให้เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะด้านต่าง ๆ ซึ่งหากเอกชนมีการฝ่าฝืนข้อกำหนดในการจัดทำบริการสาธารณะก็จะมีการลงโทษทางปกครองโดยการเพิกถอนการรับรองให้เป็นผู้จัดทำบริการสาธารณะ ต่อมาในช่วงสงครามโลกครั้งที่สองได้มีการจัดตั้งองค์กรจัดระเบียบทางเศรษฐกิจและองค์กรควบคุมวิชาชีพซึ่งมีอำนาจลงโทษการฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ในเรื่องที่ควบคุม ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สองในช่วงทศวรรษที่ ๑๙๗๐ มีการปรับเปลี่ยนแนวคิดจากรัฐสวัสดิการ (État-Providence) ไปสู่รัฐที่ควบคุมกำกับ (État régulateur) โดยมีการจัดตั้งหน่วยงานของรัฐรูปแบบใหม่ที่เรียกกันว่า "องค์กรอิสระทางปกครอง" (autorités administratives indépendantes) ขึ้นทำหน้าที่ควบคุมกำกับเรื่องที่ต้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ

---

[๓] Conseil d'État, Les pouvoirs de l'administration dans le domaine des sanctions, (Paris : La Documentation française, 1995), p. 35-36. อ้างถึงใน ศุภวัฒน์ สิงห์สุวงษ์, บันทึก เรื่อง เกณฑ์พิจารณาในการเลือกกำหนดโทษทางปกครองแทนโทษอาญา, หน้า ๓.

ของบุคคลและป้องกันการแทรกแซงจากฝ่ายการเมือง เช่น การประกอบกิจการวิทยุโทรทัศน์ หรือการแข่งขันทางการค้า ซึ่งมีอำนาจในการลงโทษการฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ในเรื่องที่ควบคุมกำกับ จนในปัจจุบันได้มีการนำโทษปรับทางปกครองมาใช้อย่างแพร่หลายในเรื่องต่าง ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สาธารณสุข สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีสารสนเทศ[๔] ดังนั้น การลงโทษทางปกครองของฝรั่งเศสจึงเป็นเครื่องมือของรัฐในการลงโทษผู้ฝ่าฝืนกฎระเบียบสังคมที่มีลักษณะไม่ร้ายแรง ซึ่งแตกต่างจากการนำโทษทางปกครองมาใช้ในประเทศเยอรมันที่เป็นการนำมาแทนที่โทษทางอาญาสำหรับการกระทำที่เคยเป็นความผิดทางอาญามาก่อน

การลงโทษทางปกครองสามารถแบ่งได้เป็นสองประเภท คือ (๑) การลงโทษโดยการจำกัดสิทธิ (les sanctions privatives de droit) เช่น การสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาต และ (๒) การลงโทษที่มีค่าปรับเป็นตัวเงิน (les sanctions patrimoniales) เช่น ค่าปรับทางปกครอง (amende administrative) แต่ไม่รวมถึงการลงโทษจำคุก[๕] โดยสำหรับการลงโทษปรับทางปกครอง เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายเป็นผู้พิจารณาว่ามีการกระทำความผิดหรือไม่ อย่างไร หากพบว่ามีความผิดจริงเจ้าหน้าที่จะมีคำสั่งให้ผู้กระทำผิดชำระค่าปรับทางปกครอง โดยการออก “คำสั่งเรียกให้บุคคลชำระเงิน” (titre de perception) ซึ่งเป็นคำสั่งทางปกครองที่มีสถานะเป็น “คำบังคับ” (titre exécutoire) ที่นำไปบังคับชำระหนี้ได้ทันทีโดยไม่ต้องขอให้ศาลออกหมายบังคับคดีให้อีก

อย่างไรก็ดี เนื่องจากประเทศฝรั่งเศสไม่มีกฎหมายว่าด้วยโทษปรับทางปกครองโดยเฉพาะดังเช่นประเทศเยอรมัน หลักเกณฑ์ต่าง ๆ ในการลงโทษปรับทางปกครองจึงเป็นไปตามแนวคำพิพากษาของศาลไม่ว่าจะเป็นศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง ซึ่งสามารถสรุปหลักเกณฑ์สำคัญได้ดังนี้

๓.๑ หลักเกณฑ์ด้านรูปแบบและกระบวนการของโทษปรับทางปกครอง

คำสั่งปรับทางปกครองถือเป็นคำสั่งทางปกครองประเภทหนึ่ง รูปแบบและกระบวนการในการลงโทษปรับทางปกครองส่วนใหญ่จึงต้องสอดคล้องกับรูปแบบและกระบวนการในการออกคำสั่งทางปกครอง นอกจากนี้ เนื่องจากโทษทางปกครองมีลักษณะเป็นการลงโทษ (répression) เช่นเดียวกับโทษทางอาญา จึงมีการกำหนดให้นำหลักกฎหมายอาญาบางประการมาใช้กับการกำหนดโทษทางปกครองด้วย ซึ่งสามารถสรุปเงื่อนไขต่าง ๆ ได้ดังนี้

(๑) การรับฟังคู่กรณีก่อนออกคำสั่งลงโทษปรับทางปกครอง (une procedure contradictoire préalable)

หลักการรับฟังคู่กรณีในกฎหมายปกครองของฝรั่งเศสมีพัฒนาการจากบรรทัดฐานคำวินิจฉัยของสภาแห่งรัฐ และต่อมามีการบัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษรในประมวลกฎหมายว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนและฝ่ายปกครอง (Code des relations entre le public et l’administration) ซึ่งมีผลใช้

---

[๔] ศุภวัฒน์ สิงห์สุวงษ์, บันทึก เรื่อง เกณฑ์พิจารณาในการเลือกกำหนดโทษทางปกครองแทนโทษอาญา, หน้า ๒๑-๒๓.

[๕] CC, n° 89-260 DC du 28 juillet 1989.

บังคับเมื่อวันที่ ๑ มกราคม ค.ศ. ๒๐๑๖ โดยมาตรา L๑๒๑-๑[๖] ประกอบมาตรา L๒๑๑-๒[๗] แห่งประมวลกฎหมายดังกล่าว กำหนดให้คำสั่งลงโทษปรับทางปกครองเป็นคำสั่งทางปกครองประเภทหนึ่งที่ต้องปฏิบัติตามหลักการรับฟังคู่กรณีก่อนออกคำสั่งทางปกครอง นอกจากนี้ มาตรา L๑๒๒-๒[๘] ยังได้กำหนดวิธีการในการรับฟังคู่กรณีสำหรับคำสั่งทางปกครองที่เป็นการลงโทษไว้โดยเฉพาะ กล่าวคือ ต้องจัดให้ผู้รับคำสั่งได้รับแจ้งถึงความเสียหาย (des griefs) ที่จะเกิดขึ้นแก่ตน และให้มีโอกาสร้องขอเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย

(๒) การพิจารณาโดยเปิดเผย (la publicité)

มาตรา ๖-๑[๙] แห่งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนยุโรป (La Convention Européenne de Droits de l'Homme : Convention EDH) ซึ่งเป็นปฏิญญาความร่วมมือในประเด็นเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนของประเทศต่าง ๆ ในยุโรป กำหนดว่าบุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม เปิดเผย และในระยะเวลาที่เหมาะสมโดยองค์กรฝ่ายตุลาการที่มีความเป็นอิสระและมีความเป็นกลางที่จัดตั้งขึ้นโดยกฎหมาย ในการพิพากษาคดีที่เป็นข้อโต้แย้งเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ทางแพ่งและข้อกล่าวหาในทางอาญา คำพิพากษา (un jugement) ในกรณีดังกล่าวจะต้องกระทำโดยเปิดเผย แต่ในการเข้าร่วมการเข้าฟังกระบวนพิจารณา

---

[๖] **Article L121-1** Exception faite des cas où il est statué sur une demande, les décisions individuelles qui doivent être motivées en application de l'article L. 211-2, ainsi que les décisions qui, bien que non mentionnées à cet article, sont prises en considération de la personne, sont soumises au respect d'une procédure contradictoire préalable.

[๗] **Article L211-2** Les personnes physiques ou morales ont le droit d'être informées sans délai des motifs des décisions administratives individuelles défavorables qui les concernent.
A cet effet, doivent être motivées les décisions qui :
1 °Restreignent l'exercice des libertés publiques ou, de manière générale, constituent une mesure de police ;
2 °Infligent une sanction ;
3 °Subordonnent l'octroi d'une autorisation à des conditions restrictives ou imposent des sujétions ;
4 °Retirent ou abrogent une décision créatrice de droits ;
5 °Opposent une prescription, une forclusion ou une déchéance
6 °Refusent un avantage dont l'attribution constitue un droit pour les personnes qui remplissent les conditions légales pour l'obtenir ;
7 °Refusent une autorisation, sauf lorsque la communication des motifs pourrait être de nature à porter atteinte à l'un des secrets ou intérêts protégés par les dispositions du a au f du 2° de l'article L. 311-5 ;
8 °Rejettent un recours administratif dont la présentation est obligatoire préalablement à tout recours contentieux en application d'une disposition législative ou réglementaire.

[๘] Article L122-2 Les mesures mentionnées à l'article L.121-1 à caractère de sanction ne peuvent intervenir qu'après que la personne en cause a été informée des griefs formulés à son encontre et a été mise à même de demander la communication du dossier la concernant.

[๙] **Article 6-1** Toute personne a droit à ce que sa cause soit entendue équitablement, publiquement et dans un délai raisonnable, par un tribunal indépendant et impartial, établi par la loi, qui décidera, soit des contestations sur ses droits et obligations de caractère civil, soit du bien-fondé de toute accusation en matière pénale dirigée contre elle. Le jugement doit être rendu publiquement, mais l'accès de la salle d'audience peut être interdit à la presse et au public pendant la totalité ou une partie du procès dans l'intérêt de la moralité, de l'ordre public ou de la sécurité nationale dans une société démocratique, lorsque les intérêts des mineurs ou la protection de la vie privée des parties au procès l'exigent, ou dans la mesure jugée strictement nécessaire par le tribunal, lorsque dans des circonstances spéciales la publicité serait de nature à porter atteinte aux intérêts de la justice.

ในคดีดังกล่าวนั้นอาจจะต้องห้ามสำหรับสื่อมวลชนหรือประชาชนทั่วไปหรือคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หากเป็นการพิจารณาแล้วว่าเป็นคดีที่มีประเด็นในเรื่องศีลธรรม ความสงบเรียบร้อยของประชาชน ในเรื่องความมั่นคงปลอดภัยของรัฐในสังคมประชาธิปไตย ในเรื่องผลประโยชน์ของผู้เยาว์ หรือในเรื่องของการคุ้มครองสิทธิของปัจเจกชนของคู่กรณี หรือในกระบวนการพิจารณาที่เคร่งครัดเป็นพิเศษโดยศาล ในกรณีพิเศษซึ่งการเผยแพร่ดังกล่าวจะเป็นการฟ้องร้องต่อศาลไปในตัว

หลักการพิจารณาโดยเปิดเผยจึงเป็นหลักการสำคัญประการหนึ่งในการพิจารณาคดีของศาลยุติธรรม ส่วนศาลปกครองมีการกำหนดหลักการดังกล่าวไว้ในมาตรา L.6[๑๐] และมาตรา L.10[๑๑] แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาคดีปกครอง (Code de procédure administrative) ซึ่งกำหนดให้การพิจารณาคดีให้กระทำโดยเปิดเผย และต้องมีการเปิดเผยคำวินิจฉัยของศาลพร้อมระบุชื่อของตุลาการผู้ทำคำพิพากษาด้วย

ส่วนการนำหลักการพิจารณาโดยเปิดเผยมาใช้ในการพิจารณาลงโทษทางปกครองนั้น คำวินิจฉัยของสภาแห่งรัฐ (Conseil d'Etat) ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๙๙[๑๒] จนถึงปี ค.ศ. ๒๐๐๖[๑๓] สอดคล้องกับแนวคำวินิจฉัยของศาลสิทธิมนุษยชนยุโรป (Cour européenne des droits de l'homme : CEDH)[๑๔] ว่าการพิจารณาโดยเปิดเผยตามมาตรา ๖-๑ แห่งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนยุโรป เป็นส่วนหนึ่งของสิทธิในกระบวนการพิจารณาอย่างเป็นธรรม (le droit à un procès équitable) แต่หลักการดังกล่าวมิใช่ข้อบังคับในชั้นการพิจารณาลงโทษทางปกครองโดยฝ่ายปกครอง ซึ่งในคดี Crédit du Nord ในปี ค.ศ. ๒๐๐๔ สภาแห่งรัฐได้วินิจฉัยว่า การพิจารณาโทษทางปกครองของฝ่ายปกครองไม่จำเป็นต้องทำโดยเปิดเผย เพราะคำสั่งลงโทษดังกล่าวสามารถโต้แย้งต่อศาลปกครองต่อไปได้[๑๕] โดยเฉพาะการพิจารณาคดีในชั้นศาลเท่านั้นที่จะต้องปฏิบัติตามหลักการพิจารณาโดยเปิดเผยตามมาตรา ๖-๑ แห่งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนยุโรป

แต่ต่อมาในปี ค.ศ. ๒๐๑๑ ศาลสิทธิมนุษยชนยุโรปได้มีคำวินิจฉัยกรณีที่คณะกรรมการจัดการตลาดหลักทรัพย์ (la Commission des opérations de bourse) ของฝรั่งเศสได้มีคำสั่งลงโทษทางวินัยนาย Vernes โดยที่การพิจารณาโทษไม่มีการเปิดเผยต่อสาธารณะว่าขัดต่อมาตรา ๖-๑ แห่งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนยุโรป โดยศาลเห็นว่าหลักการพิจารณาโดยเปิดเผยใช้กับกระบวนการพิจารณาในชั้นศาลรวมถึงกระบวนการพิจารณาโทษทางปกครองของฝ่ายปกครองด้วย ซึ่งการเปิดเผยต่อสาธารณชน (la publicité des audiences) เป็นเงื่อนไขสำคัญในการสร้างความโปร่งใสและเป็นหลักประกันในการปฏิบัติตามกฎหมาย[๑๖] จากแนวคำวินิจฉัยของศาลสิทธิมนุษยชนยุโรปดังกล่าว แม้จะเป็นที่โต้แย้งในทางทฤษฎี แต่ในทางปฏิบัติหน่วยงานทางปกครองต่าง ๆ ได้ดำเนินการตามแนวคำวินิจฉัยดังกล่าวโดยจัดให้มีการพิจารณาโทษทางปกครองอย่างเปิดเผย

---

[๑๐] Article L.6 Les débats ont lieu en audience publique.

[๑๑] Article L.10 Les jugements sont publics. Ils mentionnent le nom des juges qui les ont rendus.

[๑๒] CE, Ass., 3 déc 1999, *Didier*.

[๑๓] CE, Sect., 27 oct. 2006, *Parent*.

[๑๔] CEDH, 22 févr. 1984, *Sutter c/Suisse*.

[๑๕] CE, 10 mai 2004, *Crédit du Nord*.

[๑๖] CEDH, 20 janv. 2011, *Vernes c/France*.

(๓) การระบุเหตุผลในคำสั่งลงโทษปรับทางปกครอง (Motivation)

บุคคลย่อมมีสิทธิโดยชอบธรรมที่จะได้รับแจ้งมูลเหตุของการออกคำสั่งทางปกครองที่เกี่ยวข้องกับตน ด้วยเหตุนี้กฎหมายของประเทศฝรั่งเศสจึงกำหนดให้เป็นหน้าที่ของฝ่ายปกครองที่ต้องจัดให้มีเหตุผลประกอบการทำคำสั่งทางปกครอง โดยคำสั่งทางปกครองที่เป็นการลงโทษเป็นคำสั่งทางปกครองประเภทหนึ่งที่ฝ่ายปกครองต้องแจ้งเหตุอันเป็นเงื่อนไข (doivent être motivées) ของการออกคำสั่งทางปกครองเฉพาะรายที่ไม่เป็นประโยชน์แก่ผู้รับคำสั่ง (decisions administratives individuelles défavorables) ตามมาตรา L.๒๑๑-๒[๑๗] แห่งประมวลกฎหมายว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนและฝ่ายปกครอง (Code des relations entre le public et l'administration)

(๔) ความเป็นกลางของเจ้าหน้าที่ (Le principe d'impartialité)

หลักความเป็นกลางเป็นหลักการที่ปรากฏในบทบัญญัติมาตรา ๖-๑ แห่งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนยุโรป โดยมาตราดังกล่าวกำหนดให้บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม เปิดเผย และในระยะเวลาที่เหมาะสม โดยองค์กรฝ่ายตุลาการที่มีความเป็นอิสระและมีความเป็นกลาง (indépendant et impartial) ที่จัดตั้งขึ้นโดยกฎหมาย ซึ่งการวินิจฉัยคดีของศาลสิทธิมนุษยชนแห่งยุโรปยอมรับข้อความคิดในเรื่องหลักความเป็นกลาง (notion d'impartialité) และส่งผลมาสู่คำวินิจฉัยของสภาแห่งรัฐฝรั่งเศส ซึ่งวางหลักไว้ว่า หลักความเป็นกลางนั้นให้ใช้บังคับกับศาลปกครองทุกแห่ง (toutes les juridictions administratives.)[๑๘] ฝ่ายปกครองทุกองค์กร (toute autorité administrative)[๑๙] รวมถึงฝ่ายปกครองที่เป็นองค์กรอิสระด้วย (notamment aux autorités administratives indépendantes)[๒๐]

สำหรับการนำหลักความเป็นกลางมาใช้ในกระบวนการพิจารณาโทษทางปกครองนั้น ในช่วงแรก สภาแห่งรัฐได้ปฏิเสธการนำหลักกระบวนการพิจารณาอย่างเป็นธรรม (procès équitable) ตามมาตรา ๖-๑ แห่งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนยุโรป มาใช้บังคับกับการพิจารณาโทษทางปกครองโดยฝ่ายปกครอง เพราะการลงโทษทางปกครองเป็นการกระทำของฝ่ายปกครอง มิใช่องค์กรตุลาการ แต่ต่อมาในปี ค.ศ. ๑๙๙๙ สภาแห่งรัฐได้มีคำวินิจฉัยในคดี Didier[๒๑] กลับแนวความเห็นเดิม โดยคดีดังกล่าวเป็นกรณีที่สภากำกับตลาดเงิน (Le Conseil de marchés financières) ซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบการปฏิบัติงานตามกฎเกณฑ์ของบริษัทและบุคคลที่ประกอบอาชีพเกี่ยวข้องกับตลาดเงินทั้งในด้านการทำงานและในด้านบัญชี ได้มีคำสั่งลงโทษนาย Didier ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของบริษัทมหาชนจำกัด (société de bourse) แห่งหนึ่ง โดยสภากำกับตลาดเงินได้มีคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ (carte professionnelle) ของนาย Didier เป็นเวลาหกเดือนและสั่งปรับเป็นเงินเกือบหนึ่งล้านยูโร นาย Didier จึงได้ฟ้องเรียกค่าเสียหายจากสภากำกับตลาดเงินต่อสภาแห่งรัฐ เนื่องจากเห็นว่าการพิจารณาลงโทษของสภากำกับตลาดเงินขัดต่อหลักความเป็นกลางตามมาตรา ๖-๑ แห่งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนยุโรป เพราะเจ้าของสำนวน (rapporteur) เข้าร่วมในการไต่สวน (débat) และการลงมติด้วย สภาแห่งรัฐได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การเข้ามามีส่วนร่วมของเจ้าของสำนวน (rapporteur) จะเป็นการขัดต่อความเป็นกลาง (l'impartialité) ของการดำเนิน

---

[๑๗] อ้างแล้ว, *เชิงอรรถที่ ๗.*

[๑๘] CE, Sect.,1 avril 1996, *Maury.*

[๑๙] CE, Sect., 27 avril 1988, *Sophie.*

[๒๐] CE, Sect., 30 déc 2010, *Société Métropole Télévision (M6).*

[๒๑] CE, Ass., 3 déc 1999, *Didier.*

กระบวนพิจารณาหรือไม่นั้น ต้องพิจารณาบทบาทของเจ้าของสำนวนในแต่ละขั้นตอน โดยในกรณีนี้ เจ้าของสำนวนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาลงโทษโดยมีบทบาทเป็นผู้ชี้แจง (instruction) จึงมีบทบาทในการชักจูงการพิจารณาลงโทษดังกล่าว นอกจากนี้ เจ้าของสำนวนยังสามารถขอเข้าดูและตรวจสอบเอกสารต่าง ๆ มีอำนาจในการสอบถามบุคคลผู้เกี่ยวข้อง และมีอำนาจในการแก้ไขข้อเท็จจริงจากการสรุปสำนวนที่ผิดพลาดได้ ดังนั้น การที่เจ้าของสำนวนทำหน้าที่ทั้งการกล่าวหา (accusation) การฟ้องร้อง (poursuite) และการตัดสินลงโทษ (jugement) จึงเป็นการพิจารณาที่ไม่สอดคล้องกับหลักความเป็นอิสระและเป็นกลางตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๖-๑ แห่งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนยุโรป

จากแนวคำวินิจฉัยของสภาแห่งรัฐสามารถสรุปได้ว่า เจ้าของสำนวนสามารถตรวจสอบเอกสาร รับฟังพยานหลักฐาน และสอบพยานได้โดยไม่ขัดต่อหลักความเป็นกลาง แต่หากเจ้าของสำนวนมีการชี้นำหรือมีส่วนร่วมในการลงมติย่อมขัดต่อหลักความเป็นกลาง ซึ่งแนวคำวินิจฉัยดังกล่าวนำมาซึ่งการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาลงโทษทางปกครองของหน่วยงานทางปกครองต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับหลักความเป็นกลาง เช่น มาตรา L.๔๖๓-๗[๒๒] วรรคสามและวรรคสี่ แห่งประมวลกฎหมายการค้า (Code de commerce) กำหนดให้เจ้าของสำนวนและผู้ช่วยเจ้าของสำนวนสามารถเข้าร่วมการประชุมได้ แต่ไม่มีสิทธิในการลงคะแนนเสียง

อนึ่ง ในกรณีที่เจ้าของสำนวนมีเหตุต้องห้ามอย่างชัดเจน เช่น ประธานองค์กรอิสระทางปกครอง (autorité administrative indépendante) ได้แสดงความเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหามีความผิดก่อนที่หน่วยงานจะมีการพิจารณาความผิดและมีมติลงโทษผู้ถูกกล่าวหา[๒๓] หรือกรณีที่เจ้าของสำนวนมีความสัมพันธ์ในหน้าที่การงานหรือในครอบครัวกับผู้ถูกกล่าวหา[๒๔] เจ้าของสำนวนย่อมไม่อาจเข้าร่วมการพิจารณาลงโทษทางปกครองและการลงมติได้

๓.๒ หลักเกณฑ์ด้านเนื้อหาของโทษปรับทางปกครอง

เนื่องจากโทษทางปกครองมีลักษณะใกล้เคียงกับโทษทางอาญาอย่างยิ่งเพราะเป็นโทษที่กำหนดขึ้นเมื่อมีการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายเช่นเดียวกันและโทษทั้งสองประเภทมุ่งไปที่การตัดสิทธิบางอย่างของผู้กระทำความผิด ดังนั้น หลักกฎหมายทั่วไปทางอาญาโดยเฉพาะหลักเกี่ยวกับการลงโทษจึงมักจะเป็นพื้นฐานในทางความคิดของการลงโทษในทางปกครองด้วย ซึ่งคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ (Conseil constitutionnel) ของฝรั่งเศสเคยวินิจฉัยว่า ระบบกฎหมายเกี่ยวกับโทษทางปกครองนั้นจะต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ตาม

---

[๒๒] **Article L463-7** Les séances de l'Autorité de la concurrence ne sont pas publiques. Seules les parties et le commissaire du Gouvernement peuvent y assister. Les parties peuvent demander à être entendues par l'Autorité et se faire représenter ou assister.

L'Autorité de la concurrence peut entendre toute personne dont l'audition lui paraît susceptible de contribuer à son information.

Le rapporteur général, ou le rapporteur général adjoint désigné par lui et le commissaire du Gouvernement peuvent présenter des observations.

Le rapporteur général, ou le rapporteur général adjoint désigné par lui et le rapporteur assistent au délibéré, sans voix délibérative, sauf lorsque l'Autorité statue sur des pratiques dont elle a été saisie en application de l'article L. 462-5.

[๒๓] CE, SSR., 28 oct 2002, *Laurent.*

[๒๔] CE, Sect., 27 oct 2006, *Parent.*

มาตรา ๘[๒๕] ของคำประกาศว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและพลเมือง ค.ศ. ๑๗๘๙ (Déclaration des droits de l'homme et du citoyen de 1789) โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักที่ว่าการกระทำใดจะเป็นความผิดและมีโทษต้องมีกฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น (légalité des délits et des peines) รวมถึงหลักความได้สัดส่วนของการลงโทษ (proportionnalité des peines) และหลักความไม่มีผลย้อนหลังของกฎหมาย (non rétroactivité des peines)[๒๖]

นอกจากนี้ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญของฝรั่งเศสยังได้วินิจฉัยว่าหลักความไม่มีผลย้อนหลังของกฎหมายที่กำหนดโทษนี้หมายความรวมถึงหลักความมีผลย้อนหลังของกฎหมายที่กำหนดโทษเบากว่า (rétroactivité in mitius) ด้วย กล่าวคือ หากมีกฎหมายใหม่ออกมาในขณะที่มีการกระทำความผิดแล้วและกฎหมายใหม่นั้นกำหนดบทลงโทษสำหรับการกระทำความผิดในลักษณะเดียวกันนี้เบากว่ากฎหมายเดิม จะต้องนำบทลงโทษตามกฎหมายใหม่มาปรับใช้[๒๗] ซึ่งสภาแห่งรัฐได้นำหลักการดังกล่าวมาปรับใช้กับกรณีของการลงโทษทางปกครองด้วย โดยในปี ค.ศ. ๑๙๙๙ สภาแห่งรัฐได้วินิจฉัยโดยนำหลักความมีผลย้อนหลังของกฎหมายที่กำหนดโทษเบากว่ามาใช้[๒๘] และยืนยันหลักการดังกล่าวอีกครั้งในปี ค.ศ. ๒๐๐๒[๒๙] รวมทั้งยังนำหลักการดังกล่าวมาใช้กรณีการลงโทษปรับทางปกครองด้วย[๓๐]

สำหรับหลักการห้ามดำเนินคดีซ้ำ (*non bis in idem*) แม้ว่าประเทศฝรั่งเศสจะถือหลักการห้ามดำเนินคดีซ้ำ แต่ก็ยอมรับการลงโทษทางปกครองควบคู่ไปกับการดำเนินคดีและลงโทษทางอาญา อย่างไรก็ดี เพื่อให้สอดคล้องกับคำวินิจฉัยของศาลสิทธิมนุษยชนยุโรป ในปี ค.ศ. ๒๐๑๔[๓๑] คณะตุลาการรัฐธรรมนูญฝรั่งเศสก็ได้มีการวางแนวคำวินิจฉัยในเรื่องนี้ โดยกำหนดให้สามารถลงโทษทางปกครองควบคู่กับโทษทางอาญาได้ในบางกรณีที่ถือเป็นความผิดร้ายแรงเท่านั้น[๓๒]

ดังนั้น ในการออกคำสั่งลงโทษทางปกครองซึ่งรวมถึงการสั่งลงโทษปรับทางปกครองนั้น เนื้อหาของคำสั่งดังกล่าวจะต้องไม่ขัดแย้งกับหลักการการกระทำใดจะเป็นความผิดและมีโทษต้องมีกฎหมายกำหนดไว้ (légalité des délits et des peines) หลักความได้สัดส่วนของการลงโทษ (proportionnalité des peines) หลักความไม่มีผลย้อนหลังของกฎหมาย (non rétroactivité des peines) หลักความมีผลย้อนหลังของกฎหมายที่กำหนดโทษเบากว่า (rétroactivité *in mitius*) และหลักการห้ามดำเนินคดีซ้ำ (*non bis in idem*) ด้วย

---

[๒๕] มาตรา ๘ กฎหมายจะกำหนดบทลงโทษใด ๆ ได้ ก็แต่เฉพาะเท่าที่จำเป็นอย่างยิ่งและเห็นเป็นที่ประจักษ์ชัดเท่านั้น ผู้ใดจะถูกลงโทษได้ก็แต่โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายที่บัญญัติขึ้น และประกาศใช้ก่อนหน้าการกระทำอันเป็นความผิด และได้ใช้บทบัญญัติของกฎหมายนั้น ๆ โดยชอบแล้วเท่านั้น

[๒๖] CC, n° 88-248 DC du 17 janvier 1989, *Liberté de communication.*

[๒๗] CC, n° 80-127 DC du 20 janvier 1981, *Sécurité et Liberté.*

[๒๘] CE, Sect., 1 oct 1999, *L'unification du christianisme mondial.*

[๒๙] CE, SSR, 28 oct 2002, *SARL LOBELLE.*

[๓๐] CE, SSR., 17 mars 1997, *Office des migrations internationales.*

[๓๑] CEDH, Grande Stevens et a. c/ Italie du 4 mars 2014.

[๓๒] CC, n° 2016-545 QPC et 2016-546 QPC du 24 juin 2016.

๓.๓ อายุความในการพิจารณาลงโทษปรับทางปกครอง

สภาแห่งรัฐได้วางหลักทั่วไปไว้อย่างชัดเจนว่า หากกฎหมายมิได้มีการกำหนดอายุความไว้สำหรับการลงโทษทางปกครองดังกล่าว การลงโทษทางปกครองนั้นก็จะไม่มีการสิ้นสุดลงโดยเหตุแห่งอายุความ[๓๓] นอกจากนี้ สภาแห่งรัฐยังเคยได้วินิจฉัยเน้นย้ำถึงหลักดังกล่าวไว้ในคดี Martin[๓๔] ซึ่งเป็นกรณีที่มีการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายป่าไม้ ตามมาตรา L 311-1 ที่กำหนดห้ามมิให้บุคคลใดใช้สิทธิในการถอนหรือถางป่าไม้ในความครอบครองของตนโดยไม่ได้รับอนุญาตจากหน่วยงานทางปกครอง และมาตรา L 313-1 กำหนดโทษปรับทางอาญาและให้อำนาจหน่วยงานทางปกครองในการสั่งให้เจ้าของป่าดำเนินการใด ๆ เพื่อคืนสภาพพื้นที่ดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กำหนดได้ โดยสภาแห่งรัฐได้วินิจฉัยในประเด็นเรื่องอายุความไว้ว่า การกำหนดหน้าที่ให้เจ้าของป่าดำเนินการคืนสภาพพื้นที่ ไม่ถือเป็นโทษอุปกรณ์ของโทษปรับทางอาญาตามที่กฎหมายกำหนดไว้ แต่ถือเป็นโทษปรับทางปกครองที่เป็นอิสระจากโทษอาญาที่อาจพึงลงโทษได้ในกรณีที่มีการกระทำความผิด ดังนั้น แม้อายุความในการดำเนินคดีทางอาญาจะสิ้นสุดลงแล้วตามที่ศาลยุติธรรมได้วินิจฉัยไว้ ก็ไม่มีผลกระทบต่ออำนาจของหน่วยงานทางปกครองที่จะสั่งกำหนดหน้าที่ให้เจ้าของป่าดำเนินการคืนสภาพแต่อย่างใด

อย่างไรก็ดี ในกรณีที่การกระทำความผิดนั้นอาจถูกลงโทษได้ทั้งทางปกครองและทางอาญา ศาลปกครองก็จะนำอายุความตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้[๓๕] ดังเช่นในคำพิพากษาของสภาแห่งรัฐในคดี Percy du Sert ซึ่งเป็นกรณีการลงโทษตามพระราชกำหนดว่าด้วยราคา ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๑๙๔๕ (Ordonnance n° 45-1483 du 30 juin 1945 relative aux prix) ซึ่งมีการกำหนดการกระทำความผิดต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการกำหนดราคาสินค้าและบริการไว้ โดยมาตรา ๓๘ แห่งพระราชกำหนดดังกล่าว กำหนดให้การดำเนินการเมื่อพบการกระทำความผิด การดำเนินคดี และการลงโทษให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในพระราชกำหนดว่าด้วยการดำเนินการเมื่อพบการกระทำความผิด การดำเนินคดี และการลงโทษความผิดตามกฎหมายว่าด้วยเศรษฐกิจ ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๑๙๔๕ (Ordonnance du 30 juin 1945 relative à la constatation, la poursuite et la répression des infractions à la législation économique) ซึ่งในพระราชกำหนดว่าด้วยการดำเนินการเมื่อพบการกระทำความผิด การดำเนินคดี และการลงโทษความผิดตามกฎหมายว่าด้วยเศรษฐกิจฯ ได้มีการกำหนดในมาตรา ๖ ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ทั้งทางฝ่ายปกครองและเจ้าหน้าที่ตำรวจในการดำเนินการเมื่อพบการกระทำความผิด โดยมาตรา ๑๙ และมาตรา ๒๐ กำหนดกระบวนการในการดำเนินคดีต่อไปซึ่งอาจกระทำได้ทั้งทางอาญาหรือทางปกครองแล้วแต่กรณี สภาแห่งรัฐจึงได้วางหลักไว้ว่า ตามพระราชกำหนดลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๑๙๔๕ การกระทำความผิดทางเศรษฐกิจอาจถูกลงโทษได้ในทางอาญาด้วยเช่นกัน ดังนั้น การดำเนินคดีในส่วนที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าการเป็นกระบวนพิจารณาทางศาลยุติธรรมหรือทางปกครอง ต้องถือว่าอาจถูกระงับได้ภายใต้อายุความ ๓ ปี ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งหลักการนี้ก็เป็นหลักการเดียวกันในกรณีที่มีการดำเนินคดีเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายกรณีละเมิดที่มีมูลเหตุมาจากการกระทำความผิดทางอาญาก็จะต้องใช้อายุความเช่นเดียวกับการดำเนินคดีทางอาญากล่าวคือ ๓ ปี[๓๖]

---

[๓๓] CE, ASS., 27 mai 1955, Deleuze et C.E., 14 juin 1991, *Aliquot.*

[๓๔] CE, 22 nov 1989, *Martin.*

[๓๕] CE, 16 février 1962, Percy du Sert et CE, 29 avril 1960, *Sieur Lemmou.*

[๓๖] CE, 16 fév 1962, *Percy du Sert.*

ด้วยเหตุนี้ โดยส่วนใหญ่แล้ว รัฐสภาจึงได้มีการกำหนดอายุความไว้ในกฎหมายต่าง ๆ ซึ่งมีบทบัญญัติลงโทษทางปกครองไว้เป็นการเฉพาะ โดยมีอายุความแตกต่างกันไปแล้วแต่ความจำเป็นแก่กรณี เช่น

(๑) โทษทางปกครองเกี่ยวกับภาษี ก็จะมีการกำหนดไว้ในมาตรา L.๑๘๘-๑[๓๗] ว่าด้วยประมวลวิธีพิจารณาภาษี ซึ่งอายุความจะแตกต่างกันไปแล้วแต่ภาษีที่เกี่ยวข้อง

(๒) กรณีของโทษทางปกครองเกี่ยวกับการแข่งขันทางการค้าโดยองค์กรอิสระทางปกครอง (Autorités administratives indépendantes) อันได้แก่ คณะกรรมการแข่งขันทางการค้า (Conseil de la concurrence) มีการกำหนดไว้ในมาตรา L.๔๖๒-๗[๓๘] แห่งประมวลกฎหมายพาณิชย์ (Code de commerce) โดยกำหนดอายุความไว้ที่ห้าปี ซึ่งเป็นหลักการเดียวกับคณะกรรมการกำกับกิจการโทรทัศน์และการกระจายเสียง (Conseil supérieur de l'audiovisuel)[๓๙] คณะกรรมการกำกับกิจการการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์และการไปรษณีย์ (Autorité de régulation des communications électroniques et postales)[๔๐] หรือคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (Commission de regulation de l'Energie)[๔๑] อย่างไรก็ดี สำหรับในกรณีอื่น ๆ อาจจะมีการกำหนดอายุความที่แตกต่างเพื่อให้เหมาะสมกับความจำเป็นในแต่ละกรณี เช่น คณะกรรมการกำกับการเผยแพร่ผลงานและการคุ้มครองสิทธิบนอินเตอร์เน็ต (Haute autorité pour la diffusion des œuvres et la protection des droits sur internet) จะมีการกำหนดอายุความไว้ที่หกเดือนนับแต่ได้มีการกระทำความผิด[๔๒] หรือหน่วยงานต่อต้านการใช้สารกระตุ้นร่างกายของนักกีฬา (Agence française de lutte contre le dopage) อาจลงโทษนักกีฬาได้ภายในระยะเวลาแปดปีนับแต่วันที่ได้มีการตรวจ[๔๓]

๓.๔ การบังคับตามคำสั่งปรับทางปกครอง

ในการลงโทษปรับทางปกครองนั้น เมื่อพบว่ามีการกระทำความผิดจริงเจ้าหน้าที่จะมีคำสั่งให้ผู้กระทำผิดชำระค่าปรับทางปกครอง โดยการออกคำสั่งเรียกให้บุคคลชำระเงิน (titre de perception) ซึ่งเป็นคำสั่งทางปกครองที่มีสถานะเป็นคำบังคับ (titre exécutoire) ที่นำไปบังคับชำระหนี้ได้ทันทีโดยไม่ต้องขอให้ศาลออกหมายบังคับคดีให้อีก หากผู้ได้รับคำสั่งปรับทางปกครองไม่ชำระค่าปรับ กฎหมายส่วนใหญ่

---

[๓๗] **Article L188-1**

« Le délai de prescription applicable aux amendes fiscales concernant l'assiette et le paiement des droits, taxes, redevances et autres impositions est le même que celui qui s'applique aux droits simples et majorations correspondants.

Pour les autres amendes fiscales, la prescription est atteinte à la fin de la quatrième année suivant celle au cours de laquelle les infractions ont été commises.

Pour les amendes et confiscations fiscales prononcées par la juridiction pénale, le délai de prescription est le même que pour les peines correctionnelles de droit commun et il s'applique dans les mêmes conditions que pour les dommages-intérêts. »

[๓๘] **Article L462-7**

« L'Autorité ne peut être saisie de faits remontant à plus de cinq ans s'il n'a été fait aucun acte tendant à leur recherche, leur constatation ou leur sanction. (...) »

[๓๙] Article 42-5 et 48-5 de la loi du 30 septembre 1986 relative à la liberté de communication.

[๔๐] Article 36-11 de la loi de réglementation des télécommunications.

[๔๑] Article 40 de la loi du 10 février 2000 relative à la modernisation et au développement du service public de l'électricité.

[๔๒] Article L 331-24 du Code la propriété industrielle.

[๔๓] Article L 232-24-1 du Code du sport.

จะกำหนดให้บังคับชำระค่าปรับตามกระบวนการบังคับตามสิทธิเรียกร้องให้ชำระหนี้อย่างอื่นของรัฐที่มิใช่หนี้ภาษีอากรหรือหนี้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์ในสาธารณสมบัติของแผ่นดิน (recouvrement des créances de l'État étrangères à l'impôt et au domaine) ซึ่งมีหลักเกณฑ์กำหนดไว้ในรัฐกฤษฎีกา ฉบับที่ ๖๓-๖๐๘ ลงวันที่ ๒๔ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๖๓ โดยเจ้าหน้าที่บัญชีภาครัฐ (comptables directs du Trésor) ซึ่งได้รับมอบหมายให้จัดเก็บภาษีอากรเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่บังคับให้เป็นไปตามคำสั่งเรียกให้ชำระเงิน โดยปฏิบัติหน้าที่ภายใต้การกำกับควบคุมของคลังจังหวัด (trésoriers-payeurs généraux)

๓.๕ การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษปรับทางปกครองและการฟ้องคดีต่อศาล

ผู้รับคำสั่งเรียกให้ชำระเงินมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งเรียกให้ชำระเงิน (opposition à état exécutoire) และมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งให้ใช้มาตรการบังคับ (opposition à poursuites) ได้ ซึ่งการอุทธรณ์จะมีผลเป็นการทุเลาการบังคับชำระหนี้ไว้ชั่วคราว ทั้งนี้ หากผู้รับคำสั่งเรียกให้ชำระเงินประสงค์จะฟ้องคดีโต้แย้งคำสั่งเรียกให้ชำระเงินหรือคำสั่งให้ใช้มาตรการบังคับ ผู้รับคำสั่งจะต้องอุทธรณ์คำสั่งนั้นเสียก่อน เนื่องจากการอุทธรณ์ในกรณีนี้เป็นเงื่อนไขในการฟ้องคดีต่อศาล

เมื่อผู้ถูกลงโทษปรับทางปกครองได้ยื่นอุทธรณ์ภายในฝ่ายปกครองและไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยอุทธรณ์ ผู้ถูกลงโทษปรับทางปกครองสามารถโต้แย้งคำสั่งลงโทษต่อศาลได้ ซึ่งโดยหลักแล้วศาลปกครองเป็นศาลที่มีเขตอำนาจในการพิจารณาคดีดังกล่าว เนื่องจากคำสั่งลงโทษปรับทางปกครองถือเป็นคำสั่งทางปกครองประเภทหนึ่ง อย่างไรก็ดี คณะตุลาการรัฐธรรมนูญได้เคยวินิจฉัยว่าอำนาจในการวินิจฉัยความชอบด้วยกฎหมายของโทษปรับทางปกครองอาจอยู่ในเขตอำนาจของศาลยุติธรรมได้เช่นกันหากมีการกำหนดไว้โดยกฎหมายหรือมีเหตุเพื่อให้การบริหารงานยุติธรรมมีประสิทธิภาพ[๔๔]

กล่าวโดยสรุปแล้วการฟ้องคดีโต้แย้งคำสั่งลงโทษปรับทางปกครองจึงอยู่ในการพิจารณาของศาลปกครอง โดยสามารถแบ่งรูปแบบการฟ้องคดีได้ดังนี้

(๑) การฟ้องต่อศาลปกครองสูงสุด ได้แก่ การฟ้องโต้แย้งคำสั่งปรับทางปกครองที่ออกโดยสภาวิชาชีพ (orders professionnels) ในส่วนที่เกี่ยวกับการวินิจฉัยเรื่องทางวินัย ศาลบัญชี (Cour des comptes) ศาลวินัยทางการเงินและการคลัง (Cour de discipline budgétaire et financière)[๔๕] คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม (Conseil supérieur de la magistrature)[๔๖] คณะกรรมการว่าด้วยธนาคาร (Commission bancaire) และการลงโทษกรณีฝ่าฝืนกฎจราจร (contraventions de grande voirie)

(๒) คำฟ้องขอให้เพิกถอนคำสั่งทางปกครอง (recours pour excès de pouvoir) เป็นการฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนคำสั่งลงโทษปรับทางปกครองโดยองค์กรทางปกครอง ซึ่งผู้พิพากษามีอำนาจในการตรวจสอบการปรับข้อเท็จจริงกับข้อกฎหมาย (la qualification juridique des faits) และพิจารณาถึงความเหมาะสมในการเลือกใช้โทษของฝ่ายปกครองด้วย[๔๗] ส่วนกรณีการลงโทษทางปกครองต่อผู้ใช้บริการสาธารณะ ศาลจะมีอำนาจในการตรวจสอบการปรับข้อเท็จจริงกับข้อกฎหมาย แต่ไม่มีอำนาจในการตรวจสอบความเหมาะสมในการเลือกใช้โทษของฝ่ายปกครอง[๔๘] ในคดีประเภทนี้ ศาลปกครองมีอำนาจจำกัดเฉพาะ

---

[๔๔] CC, déc. n° 86-224 DC du 23 janv. 1987.

[๔๕] CE, Ass., 30 juin 1961, *Procureur général près la Cour des comptes.*

[๔๖] CE, Ass., 12 juill. 1969, Sieur L'Étang.

[๔๗] CE, Ass., 13 nov. 2013, M. Dahan.

[๔๘] CE, 20 mai 2011, M. Igor Biteri et CE, 27 nov. 1996, Ligue islamique du Nord.

การเพิกถอนนิติกรรมทางปกครองเท่านั้น ศาลไม่มีอำนาจที่จะสั่งให้ฝ่ายปกครองชดใช้ค่าเสียหายหรือสั่งให้ฝ่ายปกครองกระทำการใด ๆ ได้

(๓) คำฟ้องที่ศาลมีอำนาจเต็ม (recours de plein contentieux) เป็นการฟ้องโต้แย้งคำสั่งลงโทษปรับทางปกครองโดยองค์กรทางปกครอง ซึ่งศาลมีอำนาจที่จะสั่งให้ฝ่ายปกครองชดใช้ค่าเสียหายหรือกระทำการใด ๆ ได้ แต่ไม่อาจสั่งเพิกถอนนิติกรรมทางปกครองได้ โดยกรณีที่จะฟ้องต่อศาลปกครองในลักษณะคำฟ้องที่ศาลมีอำนาจเต็มได้นั้นจะต้องเป็นกรณีที่มีกฎหมายกำหนดไว้ เช่น การลงโทษปรับทางปกครองโดยสำนักงานตลาดเงิน (Autorité des Marchés Financiers) สำนักงาน Autorité de contrôle prudential et de resolution)[๔๙] คณะกรรมการกำกับกิจการโทรทัศน์และการกระจายเสียง (Conseil supérieur de l'audiovisuel) สำนักงานต่อต้านการใช้สารกระตุ้นร่างกายของนักกีฬา (Agence française de lutte contre le dopage) สำนักงานกำกับดูแลการเล่นเกมส์ออนไลน์ (l'Autorité de régulation des jeux en ligne) หรือเป็นกรณีที่ศาลได้วินิจฉัยวางแนวไว้ เช่น การลงโทษปรับทางปกครองโดยสำนักงานจัดหางาน[๕๐] หรือองค์กรต่อต้านการผูกขาดในการดำเนินธุรกิจ[๕๑] อย่างไรก็ดี การลงโทษปรับทางปกครองบางประเภทอยู่ในเขตอำนาจของศาลยุติธรรม ได้แก่ การลงโทษปรับที่เกี่ยวกับภาษีอากร (sanctions fiscales correspondant aux impôts) การแข่งขันทางการค้า (concurrence) หรือการกำกับดูแลตลาดเงิน (regulation des marches financiers)[๕๒]

ทั้งนี้ ในการฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีไม่จำต้องระบุประเภทคำฟ้องมาแต่อย่างใด แต่ตุลาการศาลปกครองจะพิจารณาจากคำขอท้ายคำฟ้อง (conclusions) โดยจะพิจารณาว่าหากผู้ฟ้องคดีประสงค์ที่จะขอให้เพิกถอนนิติกรรมทางปกครองก็จะจัดเป็นคำฟ้องขอให้เพิกถอนคำสั่งทางปกครอง แต่หากผู้ฟ้องประสงค์จะให้ชดใช้เงินเป็นหลัก ศาลปกครองก็จะจัดเป็นประเภทคำฟ้องคดีที่ศาลมีอำนาจเต็ม

กล่าวโดยสรุปการพิจารณานำโทษทางปกครองมาใช้กับการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย ควรจะต้องพิจารณาว่าสิ่งที่กฎหมายประสงค์จะคุ้มครองจากการกระทำฝ่าฝืนกฎหมายนั้นเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความชั่วร้ายหรือไม่ และสำหรับกรณีที่จะนำโทษทางปกครองมาใช้สามารถเป็นไปได้อย่างหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นในด้านการควบคุมการประกอบกิจการอย่างหนึ่งอย่างใด ในด้านเศรษฐกิจ สาธารณสุข สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีสารสนเทศ หรือด้านอื่น ๆ เช่น การเลือกตั้ง เป็นต้น อย่างไรก็ดี ผู้ร่างกฎหมายก็พึงต้องคำนึงถึงโทษทางอาญาที่มีการกำหนดไว้ในปัจจุบันอยู่แล้วด้วยว่า การกระทำที่กฎหมายประสงค์จะให้เป็นความผิดทางปกครองนั้นเป็นความผิดทางอาญาอยู่แล้วหรือไม่ และหากโทษทางปกครองที่นำมาใช้สำหรับการกระทำความผิดนั้นมีโทษทางอาญาในลักษณะเดียวกัน เช่น โทษปรับ ก็อาจจะเป็นกรณีที่มีความซ้ำซ้อนกันกับโทษทางอาญา และทำให้ถูกตั้งคำถามได้ว่าการนำโทษปรับทางปกครองมาใช้มีความเหมาะสมเพียงใด ในกรณีเช่นนี้จึงควรจะต้องนำโทษทางปกครองรูปแบบอื่น เช่น การพักใช้ใบอนุญาต หรือให้ระงับการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย เป็นต้น มาปรับใช้ซึ่งอาจมีความเหมาะสมกว่า อย่างไรก็ดี ก็จะต้องพิจารณาความเหมาะสมของการนำโทษทางปกครองมาใช้เป็นรายกรณีไป

---

[๔๙] Autorité de contrôle prudentiel et de résolution (ACPR) มีหน้าที่รักษาความมั่นคงของระบบการเงินและกำกับดูแลการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการเงินการธนาคาร

[๕๐] CE, 23 févr. 2011, *Cambessede*.

[๕๑] CE, avis, 9 juill. 2010, *Berthaud*.

[๕๒] Mattias Guyomar, Les sanctions administratives, *LGDJ, p.142*.

๔. หลักเกณฑ์ในการลงโทษปรับทางปกครองตามกฎหมายไทย

โดยเหตุที่ภาระหน้าที่ในการปฏิบัติราชการในด้านต่าง ๆ ของฝ่ายปกครองจำเป็นต้องดำเนินการด้วยความต่อเนื่องและรวดเร็ว จึงมีการนำโทษทางปกครองมาใช้เพื่อลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดในกฎหมายหลายฉบับ ซึ่งโทษปรับทางปกครองดังกล่าวนำมาใช้บังคับกับการกระทำความผิดที่เป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครอง และการกระทำที่ไม่มีผลต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือต่อชีวิตร่างกายของผู้อื่น โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ เป็นกฎหมายฉบับแรกที่กำหนดโทษปรับทางปกครองไว้อย่างชัดเจนในมาตรา ๓๓๓[๕๓] กำหนดให้นำโทษปรับทางปกครองมากำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๒ ต่อมาได้มีการนำโทษปรับทางปกครองมาใช้มากยิ่งขึ้น เช่น นำมาใช้กับกรณีที่มีการละเมิดหรือฝ่าฝืนมาตรการควบคุมการเงินของรัฐ การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำเตือนหรือคำสั่งเจ้าหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติ เป็นต้น โดยในปัจจุบันมีพระราชบัญญัติที่กำหนดโทษปรับทางปกครองจำนวน ๒๓ ฉบับ[๕๔] ได้แก่

๑. พระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕
๒. พระราชบัญญัติสัญญาซื้อขายล่วงหน้า พ.ศ. ๒๕๔๖
๓. พระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. ๒๕๔๗
๔. พระราชบัญญัติจดแจ้งการพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๐
๕. พระราชบัญญัติทรัสต์เพื่อธุรกรรมในตลาดทุน พ.ศ. ๒๕๕๐
๖. พระราชบัญญัติการดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญา พ.ศ. ๒๕๕๑
๗. พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑
๘. พระราชบัญญัติการแพทย์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๑
๙. พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวิดีทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑
๑๐. พระราชบัญญัติส่งเสริมกีฬาอาชีพ พ.ศ. ๒๕๕๖
๑๑. พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. ๒๕๕๘
๑๒. พระราชบัญญัติคลังสินค้า ไซโล และห้องเย็น พ.ศ. ๒๕๕๘

---

[๕๓] มาตรา ๓๓๓ นอกจากที่มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(๑) อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน อันได้แก่การวางนโยบายการให้คำปรึกษาและคำแนะนำ การเสนอแนะให้มีการแก้ไขข้อบกพร่องเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดิน การกำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดิน การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีพิจารณาในเรื่องวินัยทางงบประมาณและการคลัง การกำหนดโทษปรับทางปกครอง การพิจารณาวินิจฉัยความผิดทางวินัยและงบประมาณและการคลังในฐานะที่เป็นองค์กรสูงสุด และการพิจารณาเลือกผู้สมควรดำรงตำแหน่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน

(๒) การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน

(๓) การจัดให้มีสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินที่เป็นอิสระ เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ การปฏิบัติงานและการดำเนินการอื่น

[๕๔] ข้อมูล ณ เดือนเมษายน ๒๕๖๓

๑๓. พระราชบัญญัติการยางแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘

๑๔. พระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๖๐

๑๕. พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐

๑๖. พระราชบัญญัติระบบการชำระเงิน พ.ศ. ๒๕๖๐

๑๗. พระราชบัญญัติการปฏิบัติการตามความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งประเทศสหรัฐอเมริกาเพื่อความร่วมมือในการปรับปรุงการปฏิบัติตามการภาษีอากรระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐

๑๘. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๑

๑๙. พระราชบัญญัติเรือไทย พระพุทธศักราช ๒๔๘๑ (แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติเรือไทย พุทธศักราช ๒๔๘๑ พ.ศ. ๒๕๖๑)

๒๐. พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔ (แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒)

๒๑. พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. ๒๕๖๒

๒๒. พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒

๒๓. พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ (แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒)

อย่างไรก็ดี การลงโทษปรับทางปกครองในระบบกฎหมายไทยไม่มีกฎหมายกลางที่กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการลงโทษปรับทางปกครองดังเช่นในประเทศเยอรมัน ดังนั้นรายละเอียดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการลงโทษปรับทางปกครองจึงมีความแตกต่างกัน โดยกฎหมายบางฉบับได้มีการออกอนุบัญญัติเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการในการพิจารณาลงโทษปรับทางปกครองไว้เป็นการเฉพาะ เช่น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งมีการออกระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการพิจารณาวินิจฉัยความผิดวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดขั้นตอนการดำเนินการในการลงโทษปรับทางปกครอง เช่น การเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการเพื่อลงโทษทางปกครอง การรับหรือไม่รับเรื่องไว้พิจารณา การแจ้งข้อกล่าวหาและการชี้แจงข้อกล่าวหา การรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน การรับฟังพยานหลักฐานและการจัดทำรายงาน การพิจารณาวินิจฉัยโทษทางปกครอง และการบังคับตามคำวินิจฉัย ตลอดจนการรักษาความสงบเรียบร้อยในการพิจารณาวินิจฉัย แต่กฎหมายส่วนใหญ่ไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการในการพิจารณาลงโทษปรับทางปกครองไว้เป็นการเฉพาะ จึงมีการนำแนวทางตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับ ซึ่งสามารถสรุปหลักเกณฑ์ในการพิจารณาลงโทษปรับทางปกครองได้ดังนี้

๔.๑ หลักเกณฑ์ในการพิจารณาลงโทษปรับทางปกครอง

โดยที่การสั่งลงโทษทางปกครองเป็นคำสั่งทางปกครองประเภทหนึ่ง กระบวนการทำคำสั่งปรับทางปกครองจึงอยู่ภายใต้บังคับหลักกฎหมายทั่วไปเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง โดยเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งลงโทษปรับทางปกครองต้องทำโดยเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจ (มาตรา ๑๒) และต้องมีความเป็นกลาง (มาตรา ๑๓ ถึงมาตรา ๒๐) ในส่วนที่เกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาลงโทษปรับทางปกครองนั้น เจ้าหน้าที่ต้องให้สิทธิคู่กรณีในการนำทนายความหรือที่ปรึกษาของตนเข้ามาในกระบวนการพิจารณาได้ (มาตรา ๒๓) และเจ้าหน้าที่จะต้องแจ้งสิทธิและหน้าที่ในกระบวนการพิจารณาลงโทษปรับทางปกครองให้คู่กรณีทราบตามความจำเป็น

แก่กรณี (มาตรา ๒๗) รวมถึงการให้โอกาสคู่กรณีที่จะได้ทราบถึงข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานของตนได้ (มาตรา ๓๐) โดยคู่กรณีมีสิทธิตรวจดูเอกสารที่จำเป็นต้องรู้เพื่อการโต้แย้งหรือชี้แจงหรือป้องกันสิทธิของตนได้ (มาตรา ๓๑) สำหรับรูปแบบของคำสั่งลงโทษปรับทางปกครองจะต้องเป็นไปตามบทบัญญัติในส่วนที่ ๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ กล่าวคือ คำสั่งปรับทางปกครองอย่างน้อยต้องระบุ วัน เดือน และปีที่ทำคำสั่ง ชื่อและตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่ง พร้อมทั้งมีลายมือชื่อของเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งนั้น (มาตรา ๓๖) โดยต้องมีการระบุเหตุผลในการออกคำสั่ง (มาตรา ๓๗) และรายละเอียดเกี่ยวกับการยื่นอุทธรณ์และระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์ไว้ด้วย (มาตรา ๔๐)

๔.๒ ระยะเวลาในการพิจารณาลงโทษปรับทางปกครอง

ปัจจุบันไม่มีบทบัญญัติใดของกฎหมายที่กำหนดระยะเวลาในการพิจารณาลงโทษปรับทางปกครองไว้ที่ผ่านมาสำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมได้หารือมายังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาว่า เนื่องจากพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔ กำหนดให้คณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์มีอำนาจพิจารณาออกคำสั่งลงโทษปรับทางปกครองได้ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ แต่ไม่ปรากฏว่ามีการกำหนดอายุความในการพิจารณาลงโทษปรับทางปกครองไว้แต่อย่างใด จึงมีประเด็นปัญหาว่า การพิจารณาลงโทษปรับทางปกครองมีอายุความเท่าใด ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) พิจารณาข้อหารือดังกล่าวแล้ว มีความเห็นแตกต่างกันเป็นสามแนวทาง ได้แก่ แนวทางที่หนึ่ง เมื่อกฎหมายมิได้กำหนดอายุความไว้ แสดงว่าไม่มีอายุความ แนวทางที่สอง เมื่อกฎหมายมิได้กำหนดอายุความ จึงต้องนำบทบัญญัติเรื่องอายุความทั่วไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่กำหนดอายุความไว้สิบปีมาใช้บังคับ และแนวทางที่สาม เมื่อโทษปรับทางปกครองในกรณีนี้มีลักษณะเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎหมายได้นำโทษปรับทางปกครองมาใช้แทนโทษทางอาญา จึงควรพิจารณาเปรียบเทียบกับอายุความของโทษทางอาญาในกรณีที่มีโทษปรับสถานเดียวซึ่งมีอายุความหนึ่งปีตามมาตรา ๙๕ (๕) แห่งประมวลกฎหมายอาญา ทั้งนี้ กรรมการกฤษฎีกาส่วนใหญ่เห็นด้วยกับแนวทางที่สาม อย่างไรก็ดี ปัจจุบันได้มีการแก้ไขกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยกำหนดให้คณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์มีอำนาจฟ้องคดีต่อศาลที่มีเขตอำนาจในการพิจารณาคดีอาญาเพื่อบังคับชำระค่าปรับ กรณีดังกล่าวจึงอาจถือได้ว่าต้องใช้อายุความตามประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ (รายละเอียดปรากฏตามเรื่องเสร็จที่ ๑๔๑๖/๒๕๖๒) อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันจึงยังไม่มีแนวทางที่ชัดเจนเกี่ยวกับระยะเวลาในการพิจารณาลงโทษปรับทางปกครอง

๔.๓ การอุทธรณ์คำสั่งปรับทางปกครอง

โดยที่การสั่งลงโทษปรับทางปกครองเป็นคำสั่งทางปกครองประเภทหนึ่ง ดังนั้น หากกฎหมายเฉพาะไม่ได้กำหนดขั้นตอนและวิธีการในการอุทธรณ์ไว้ จะต้องดำเนินการตามมาตรา ๔๔ ถึงมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กล่าวคือ ผู้ถูกลงโทษปรับทางปกครองต้องดำเนินการยื่นอุทธรณ์ต่อเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งลงโทษปรับทางปกครองภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ได้รับคำสั่ง โดยหากเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์จะต้องเสนอความเห็นไปยังผู้มีอำนาจพิจารณาต่อไป ทั้งนี้ ระยะเวลาในการพิจารณาอุทธรณ์เป็นไปตามมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ

๔.๔ การฟ้องโต้แย้งคำสั่งปรับทางปกครองต่อศาล

ปัจจุบันเมื่อเจ้าหน้าที่ได้ตรวจพบการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมายและได้ออกคำสั่งลงโทษปรับแก่ผู้กระทำความผิดแล้ว คำสั่งทางปกครองนั้นถือเป็นคำสั่งทางปกครองอย่างหนึ่งที่ก่อให้เกิดหน้าที่ในการ

ชำระเงิน ซึ่งผู้ถูกปรับที่ไม่เห็นด้วยมีสิทธิอุทธรณ์และฟ้องคดีต่อศาลปกครองเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่เจ้าหน้าที่ออกคำสั่งทางปกครองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๙ (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ดังนั้น ศาลปกครองจึงเป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งทางปกครอง

๔.๕ การบังคับตามคำสั่งปรับทางปกครอง

เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติทั้ง ๒๓ ฉบับที่กำหนดให้มีโทษปรับทางปกครองแล้ว สามารถจำแนกแนวทางในการบังคับตามคำสั่งปรับทางปกครองได้ ๕ แนวทาง ดังนี้

(๑) กำหนดให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการบังคับทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับโดยอนุโลม จำนวน ๖ ฉบับ ได้แก่ (๑) พระราชบัญญัติสัญญาซื้อขายล่วงหน้า พ.ศ. ๒๕๔๖ (๒) พระราชบัญญัติทรัสต์เพื่อธุรกรรมในตลาดทุน พ.ศ. ๒๕๕๐ (๓) พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ (๔) พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ (๕) พระราชบัญญัติการยางแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘ (๖) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๑ ประกอบกับระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการพิจารณาวินิจฉัยความผิดวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๒ (ข้อ ๔๙)

(๒) กำหนดให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการบังคับทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่ในกรณีที่ไม่มีเจ้าหน้าที่หรือมีแต่ไม่สามารถดำเนินการบังคับทางปกครองได้ ให้เจ้าหน้าที่ (เช่น นายทะเบียน พนักงานเจ้าหน้าที่ อธิบดี เลขาธิการ) หน่วยงาน (ซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคล) หรือคณะกรรมการตามกฎหมาย มีอำนาจฟ้องคดีต่อศาลปกครองเพื่อบังคับชำระค่าปรับได้ โดยหากศาลปกครองเห็นว่าคำสั่งดังกล่าวชอบด้วยกฎหมาย ให้ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาและบังคับให้มีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินขายทอดตลาดเพื่อชำระค่าปรับ จำนวน ๘ ฉบับ ได้แก่ (๑) พระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕ (๒) พระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. ๒๕๔๗ (๓) พระราชบัญญัติการดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญา พ.ศ. ๒๕๕๑ (๔) พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. ๒๕๕๘ (๕) พระราชบัญญัติคลังสินค้า ไซโล และห้องเย็น พ.ศ. ๒๕๕๘ (๖)พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ (๗) พระราชบัญญัติระบบการชำระเงิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และ (๘) พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒

(๓) กำหนดให้ฟ้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจในการพิจารณาคดีอาญาเพื่อบังคับชำระค่าปรับทางปกครอง จำนวน ๓ ฉบับ ได้แก่ (๑) พระราชบัญญัติเรือไทย พุทธศักราช ๒๔๘๑ (แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติเรือไทย พุทธศักราช ๒๔๘๑ พ.ศ. ๒๕๖๑) (๒) พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. ๒๕๖๒ และ (๓) พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔ (แก้ไขเพิ่มโดยพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒)

(๔) กำหนดในกฎหมายลำดับรองให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม ได้แก่ หลักเกณฑ์และวิธีการปรับทางปกครอง ลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ (ข้อ ๑๖) ซึ่งออกตามความในมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติการแพทย์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้เลขาธิการสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติสั่งให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการยึดหรืออายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้ถูกสั่งปรับ เพื่อนำมาชำระค่าปรับ โดยวิธีการยึดหรืออายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

(๕) ไม่ได้กำหนดกลไกในการบังคับตามคำสั่งปรับทางปกครองไว้ จำนวน ๕ ฉบับ ได้แก่ (๑) พระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๖๐ (๒) พระราชบัญญัติการปฏิบัติการตามความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งประเทศสหรัฐอเมริกาเพื่อความร่วมมือในการปรับปรุงการปฏิบัติตามการภาษีอากรระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ (๓) พระราชบัญญัติจดแจ้งการพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดเพียงว่าให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีคำสั่งลงโทษปรับทางปกครอง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่นายกรัฐมนตรีประกาศกำหนด แต่ไม่ปรากฏว่ามีการออกประกาศดังกล่าวแต่อย่างใด (๔) พระราชบัญญัติส่งเสริมกีฬาอาชีพ พ.ศ. ๒๕๕๖ กำหนดให้การกำหนดโทษปรับทางปกครองและการพิจารณาลงโทษทางปกครองของคณะกรรมการกีฬาอาชีพเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราที่คณะกรรมการฯ กำหนด ซึ่งต่อมามีการออกประกาศคณะกรรมการกีฬาอาชีพ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีพิจารณาการลงโทษทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๙ แต่ไม่มีการกำหนดแนวทางในการบังคับตามคำสั่งปรับทางปกครองแต่อย่างใด (๕) พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ (แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒) ซึ่งในกรณีที่ไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการบังคับตามคำสั่งปรับทางปกครองไว้ การบังคับตามคำสั่งปรับทางปกครองจะต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กล่าวคือ เมื่อเจ้าหน้าที่มีหนังสือเตือนให้ชำระเงินแล้วแต่ยังไม่มีการชำระ เจ้าหน้าที่สามารถดำเนินการบังคับตามคำสั่งปรับทางปกครองโดยวิธีการยึดหรืออายัด และขายทอดตลาดได้เองโดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดีต่อศาล หรืออาจขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการบังคับทางปกครองแทนได้ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในหมวด ๒/๒ การบังคับทางปกครอง

๕. บทวิเคราะห์แนวทางในการกำหนดโทษปรับทางปกครองในกฎหมายไทย

จากการที่ได้ศึกษาหลักเกณฑ์ในการลงโทษปรับทางปกครองตามกฎหมายเยอรมันและฝรั่งเศสเปรียบเทียบกับกฎหมายไทยแล้ว พบว่าหลักเกณฑ์ในการลงโทษปรับทางปกครองของไทยยังขาดความชัดเจน โดยกฎหมายแต่ละฉบับที่มีการกำหนดโทษปรับทางปกครองไว้ต่างก็มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาลงโทษปรับทางปกครองไว้แตกต่างกัน โดยสามารถสรุปแนวทางในการกำหนดโทษปรับทางปกครองได้ดังนี้

(๑) กฎหมายในระดับพระราชบัญญัติได้กำหนดให้มีการออกอนุบัญญัติเพื่อกำหนดแนวทางในการพิจารณาและออกคำสั่งปรับทางปกครองและการอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว เช่น หลักเกณฑ์และวิธีการปรับทางปกครอง ลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ (ข้อ ๑๖) ซึ่งออกตามความในมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติการแพทย์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ที่ กค. ๑๒/๒๕๕๑ เรื่อง การพิจารณาทางปกครองตามพระราชบัญญัติสัญญาซื้อขายล่วงหน้า พ.ศ. ๒๕๔๖ และพระราชบัญญัติทรัสต์เพื่อธุรกรรมในตลาดทุน พ.ศ. ๒๕๕๐ ระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการพิจารณาวินิจฉัยความผิดวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นต้น

(๒) กฎหมายในระดับพระราชบัญญัติที่ไม่ได้กำหนดแนวทางในการพิจารณาลงโทษปรับทางปกครองและการอุทธรณ์คำสั่งไว้ รวมทั้งไม่ได้กำหนดให้มีการออกอนุบัญญัติในการพิจารณาและออกคำสั่งปรับทางปกครอง ในกรณีนี้จึงต้องนำกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับ

(๓) การฟ้องโต้แย้งคำสั่งปรับทางปกครองมีทั้งกรณีที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองเนื่องจากถือว่าเป็นคำสั่งทางปกครองประเภทหนึ่ง และกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมคือศาลอาญา

(๔) ระยะเวลาในการพิจารณาลงโทษหรืออายุความ ในปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายใดกำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องดังกล่าวไว้ทำให้เกิดช่องว่างของกฎหมายซึ่งต้องมีการตีความกันต่อไป

ดังนั้น เพื่อพัฒนาหลักเกณฑ์ในการลงโทษปรับทางปกครองให้มีประสิทธิภาพและมีมาตรฐานเดียวกัน อันจะช่วยคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน จึงอาจดำเนินการได้สองแนวทาง ดังนี้ (๑) การแก้ไขพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ. ศ. ๒๕๓๙ โดยเพิ่มบทบัญญัติเกี่ยวกับการลงโทษปรับทางปกครองเป็นการเฉพาะ (๒) ตรากฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับการลงโทษปรับทางปกครองดังเช่นกฎหมายว่าด้วยความผิดทางปกครองของเยอรมัน ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าแนวทางที่หนึ่ง การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองนั้นอาจไม่เหมาะสมเท่าใดนัก เนื่องจากการลงโทษปรับทางปกครองมีลักษณะเป็นสภาพบังคับของการฝ่าฝืนกฎหมาย โดยการลงโทษผู้กระทำความผิด อันเป็นมาตรการที่กระทบสิทธิของประชาชน จึงสมควรมีบทบัญญัติที่ชัดเจนและรัดกุมเพื่อเป็นหลักประกันความเป็นธรรมให้แก่ผู้ถูกกล่าวหา เมื่อหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการลงโทษปรับทางปกครองมีวัตถุประสงค์และกระบวนการที่แตกต่างจากกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ดังนั้น การกำหนดขั้นตอนในการพิจารณาเพื่อออกคำสั่งลงโทษปรับทางปกครองซึ่งมีลักษณะเฉพาะ และวิธีการในการออกคำสั่งทางปกครองโดยทั่วไปไว้ในกฎหมายฉบับเดียวกัน จึงอาจทำให้เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายเกิดความสับสนได้

สำหรับแนวทางที่สอง การตรากฎหมายเฉพาะเช่นเดียวกับกฎหมายว่าด้วยความผิดทางปกครองของเยอรมันนั้น จะเป็นการตรากฎหมายเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์กลางเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการในการลงโทษปรับทางปกครองแยกต่างหากจากกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองอันจะมีผลทำให้การพิจารณาลงโทษปรับทางปกครองของเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายต่าง ๆ เป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยกฎหมายเฉพาะที่จะตราขึ้นใหม่นั้น ควรมีสาระสำคัญครอบคลุมทั้งขั้นตอนการรวบรวมพยานหลักฐาน การแสวงหาข้อเท็จจริง การรับฟังคู่กรณี รูปแบบในการออกคำสั่ง ระยะเวลาในการพิจารณาเพื่อลงโทษปรับทางปกครอง การอุทธรณ์และโต้แย้งคำสั่งปรับทางปกครอง และการกำหนดเขตอำนาจศาลในการพิจารณาข้อโต้แย้งดังกล่าว รวมถึงขั้นตอนและวิธีการในการบังคับตามคำสั่งปรับทางปกครองด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการคุ้มครองสิทธิของประชาชน

ขณะนี้ได้มีการยกร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยปรับเป็นพินัย พ.ศ. .... ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย โดยหลักการของร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้มีกฎหมายว่าด้วยปรับเป็นพินัย และให้เปลี่ยนความผิดในทางอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวและความผิดที่มีโทษปรับทางปกครองที่บัญญัติไว้ในกฎหมายเป็นความผิดทางพินัย โดยโทษพินัยนั้นมีลักษณะเป็นโทษที่กำหนดให้ต้องชำระเงินเช่นเดียวกับโทษปรับทางปกครอง และได้มีการนำสาระสำคัญในประเด็นต่าง ๆ ข้างต้นกำหนดไว้ในร่างกฎหมายดังกล่าวด้วยแล้ว เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการปรับเป็นพินัยสัมฤทธิ์ผลและมีความเป็นเอกภาพต่อไป

ส่วนที่ห้า

ภาคผนวก

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
Office of the Council of State

ภาคผนวก ก.

ความเห็นคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองที่น่าสนใจในรอบปี พ.ศ. ๒๕๖๒

เรื่องเสร็จที่ ๓๒๓/๒๕๖๒

บันทึกคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

เรื่อง การนำพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ไปใช้บังคับกับการเพิกถอนใบอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติกตามพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. ๒๕๒๒

กรมโรงงานอุตสาหกรรมได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ อก ๐๓๐๒/๑๕๒๔๐ ลงวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า ด้วยกรมโรงงานอุตสาหกรรมขอหารือปัญหาเกี่ยวกับการพิจารณาเพิกถอนใบอนุญาตนำสินค้าเข้ามาในราชอาณาจักร (สินค้าประเภทพลาสติก) และจำกัดสิทธิการนำเข้าตามใบอนุญาตนั้น โดยมีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

๑. กระทรวงพาณิชย์โดยอนุมัติของคณะรัฐมนตรีได้ออกประกาศกระทรวงพาณิชย์ว่าด้วยการนำสินค้าเข้ามาในราชอาณาจักร (ฉบับที่ ๑๑๒) พ.ศ. ๒๕๓๙ โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๕ (๒) แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. ๒๕๒๒ กำหนดให้เศษ เศษตัด และของที่ใช้ไม่ได้ซึ่งเป็นพลาสติกไม่ว่าใช้แล้วหรือไม่ก็ตาม ตามพิกัดอัตราศุลกากรขาเข้าประเภทที่ ๓๙.๑๕ เป็นสินค้าที่ต้องขออนุญาตในการนำเข้ามาในราชอาณาจักร ทั้งนี้ ให้อนุญาตนำเข้ามาได้ตามความเห็นชอบของกระทรวงอุตสาหกรรม ต่อมากระทรวงพาณิชย์ได้มอบอำนาจการอนุญาตนำเข้าดังกล่าวให้อธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรมและผู้อำนวยการสำนักควบคุมวัตถุอันตรายเป็นผู้อนุญาต

๒. กระทรวงอุตสาหกรรมได้ออกประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง หลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการอนุญาตนำเศษ เศษตัด และของที่ใช้ไม่ได้ซึ่งเป็นพลาสติกไม่ว่าใช้แล้วหรือไม่ก็ตามเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ และกรมโรงงานอุตสาหกรรมได้ออกประกาศกรมโรงงานอุตสาหกรรม เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการเกี่ยวกับการอนุญาตให้นำเศษ เศษตัด และของที่ใช้ไม่ได้ซึ่งเป็นพลาสติกไม่ว่าใช้แล้วหรือไม่ก็ตามเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยอาศัยอำนาจตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมดังกล่าว

๓. กรมโรงงานอุตสาหกรรมได้ออกใบอนุญาตให้ผู้ขอนำเข้าเศษพลาสติกตามกฎหมายดังกล่าวข้างต้นที่ใบอนุญาตยังคงมีอายุอยู่เป็นจำนวน ๕๗ ฉบับ นับถึงวันที่ ๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๑ ประกอบด้วยใบอนุญาตที่จะหมดอายุภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ จำนวน ๘ ฉบับ (คงเหลือสิทธิการนำเข้า ๑๑๐,๔๐๐ ตัน) ใบอนุญาตที่มีอายุ ๒ ปี ซึ่งจะหมดอายุในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ จำนวน ๓๑ ฉบับ (คงเหลือสิทธิการนำเข้าปี พ.ศ. ๒๕๖๒ จำนวน ๗๓๕,๕๗๓ ตัน) และใบอนุญาตที่มีอายุ ๓ ปี ซึ่งจะหมดอายุภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ จำนวน ๑๘ ฉบับ (คงเหลือสิทธิการนำเข้าในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ จำนวน ๒๔๘,๓๗๓ ตัน) โดยในการออกใบอนุญาตดังกล่าวได้มีการกำหนดเงื่อนไขที่สำคัญไว้ เช่น (๑) เศษ เศษตัด และของที่ใช้ไม่ได้แล้วซึ่งเป็นพลาสติกไม่ว่าใช้แล้วหรือไม่ก็ตามจะต้องเป็น THERMOPLASTIC ชนิด POLYMER เท่านั้น และพลาสติกดังกล่าวที่มีโครงสร้างทางเคมีแตกต่างกันจะต้องแยกไม่ปะปนกัน (๒) พลาสติกตามข้อ (๑) จะต้องทำความสะอาดก่อนนำเข้ามา

ในราชอาณาจักร และสามารถนำเข้าสู่กระบวนการผลิตโดยไม่ต้องผ่านการล้างหรือทำความสะอาดอีก (๓) เศษ เศษตัด และของที่ใช้ไม่ได้แล้วซึ่งเป็นพลาสติกไม่ว่าใช้แล้วหรือไม่ก็ตามจะต้องเป็น THERMOPLASTIC ชนิด POLYMER เท่านั้น และพลาสติกดังกล่าวที่มีโครงสร้างทางเคมีแตกต่างกันจะต้องแยกไม่ปะปนกัน ให้มีความยาวไม่เกิน ๒ เซนติเมตรโดยประมาณ และ (๔) ต้องแจ้งรายละเอียดและปริมาณของเศษพลาสติกก่อนการนำเข้า หรือก่อนนำสินค้าออกจากด่านศุลกากรทุกครั้ง เป็นต้น

๔. ในช่วงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นต้นมา กรมโรงงานอุตสาหกรรมในฐานะหน่วยงานที่ออกใบอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติกดังกล่าวได้ตรวจสอบร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องพบว่า ผู้รับใบอนุญาตหลายรายมีการนำเข้าเศษพลาสติกไม่เป็นไปตามที่ได้รับอนุญาตในหลายกรณีประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่งได้ตรวจสอบพบข้อเท็จจริงว่าผู้รับใบอนุญาตที่มีสถานะเป็นโรงงานที่ใช้พลาสติกนำเข้าเป็นวัตถุดิบยังไม่มีความพร้อมที่จะรับวัตถุดิบเข้าสู่กระบวนการผลิต เช่น โรงงานไม่มีเครื่องจักร หรือเครื่องจักรไม่รองรับกำลังการผลิตตามสิทธิที่ได้รับอนุญาตได้ ซึ่งข้อเท็จจริงดังกล่าวนี้อาจทำให้ไม่สามารถอนุญาตได้หรืออนุญาตให้มีสิทธิการนำเข้าน้อยกว่าจำนวนที่ผู้ขอรับใบอนุญาตประสงค์จะนำเข้า ทั้งนี้ รายละเอียดข้อเท็จจริงทั้งสองกรณีที่ตรวจพบมีดังนี้

๔.๑ กลุ่มที่ตรวจพบว่านำเข้าเศษพลาสติกไม่เป็นไปตามที่ได้รับอนุญาต

(๑) เศษพลาสติกที่นำเข้ามีความสกปรกลักษณะคล้ายขยะ หรือเป็นเศษพลาสติกที่ไม่สะอาด

(๒) เศษพลาสติกที่นำเข้ามีขนาดเกิน ๒ เซนติเมตร

(๓) เศษพลาสติกที่นำเข้ามีสินค้าอื่นปะปนมากับเศษพลาสติก เช่น เศษชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ ตู้เกมส์ สินค้าลิขสิทธิ์ บลูทูธพร้อมใช้งาน หรือเม็ดพลาสติก

(๔) สำแดงว่านำเข้าเศษพลาสติกแต่สิ่งที่นำเข้ามาไม่ใช่เศษพลาสติก

(๕) ไม่มีการแจ้งรายละเอียดและปริมาณของเศษพลาสติกก่อนการนำเข้าหรือก่อนนำสินค้าออกจากด่านศุลกากร

๔.๒ กลุ่มที่ตรวจพบว่ามีข้อเท็จจริงไม่เป็นไปตามข้อเท็จจริงในขณะที่ได้รับอนุญาต

(๑) โรงงานยังไม่มีการติดตั้งเครื่องจักร หรือไม่มีสภาพเป็นโรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน (โดยปกติการนำเข้าเศษพลาสติกมาใช้ในโรงงานจะต้องมีการประกอบกิจการโรงงานแล้วเท่านั้น)

(๒) โรงงานยังไม่แจ้งเริ่มประกอบกิจการโรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน (เหตุผลเช่นเดียวกับ (๑))

(๓) ติดตั้งเครื่องจักรไม่ตรงแบบแปลนที่ได้รับอนุญาตหรือไม่มีระบบบำบัดมลพิษทางอากาศจากกระบวนการหลอมพลาสติกตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน (ไม่สามารถประกอบกิจการโดยชอบด้วยกฎหมาย)

(๔) ไม่นำเศษพลาสติกที่นำเข้ามาใช้ในกระบวนการผลิตของโรงงานของตนเองหรือนำเข้ามาใช้เพียงบางส่วน

(๕) กำลังการผลิตของโรงงานมีน้อยกว่าปริมาณเศษพลาสติกที่ได้รับอนุญาตให้นำเข้า

๕. กระทรวงอุตสาหกรรมได้นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบถึงมาตรการการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์และเศษพลาสติกนำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งในส่วนของเศษพลาสติกใช้แล้ว กระทรวงอุตสาหกรรมเสนอให้มีการอนุญาตเฉพาะเศษพลาสติกที่สะอาดและห้ามล้าง โดยเป็นไปตามเงื่อนไขที่ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมกำหนดโดยจำกัดปริมาณการนำเข้าเท่าที่จำเป็นและเพียงพอสำหรับอุตสาหกรรมรีไซเคิลพลาสติกที่ใช้แล้วและจะ "ลดและยกเลิกการนำเข้า" (PHASE OUT) โดยจำกัดปริมาณให้ลดลงตามลำดับในระยะเวลา ๒ ปี และกระทรวงอุตสาหกรรมจะร่วมมือกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและกระทรวงมหาดไทยซึ่งเป็นหน่วยงานหลัก ส่งเสริมการรีไซเคิลพลาสติกใช้แล้ว (PLASTICS SCRAP) จากแหล่งชุมชน ซึ่งต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๖๑ โดยให้กระทรวงอุตสาหกรรมร่วมกับกระทรวงการคลัง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามมาตรการการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ฯ รวมทั้งข้อกฎหมายและระเบียบหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด ทั้งนี้ ให้ดำเนินการให้ถูกต้องเหมาะสมโดยไม่เกิดผลกระทบกับผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับขยะอิเล็กทรอนิกส์และเศษพลาสติกที่ดำเนินกิจการอย่างถูกต้องตามกฎหมายด้วย และให้คณะอนุกรรมการเพื่อบูรณาการการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์และเศษพลาสติกที่นำเข้าจากต่างประเทศอย่างเป็นระบบเร่งรัดการพิจารณากำหนดแนวทางการบริหารจัดการและการแก้ไขปัญหาขยะอิเล็กทรอนิกส์และเศษพลาสติกทั้งที่นำเข้าและที่มีอยู่ในประเทศอย่างเป็นระบบและครบวงจรให้แล้วเสร็จภายใน ๓ เดือน เพื่อนำเสนอคณะกรรมการขับเคลื่อนและปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน คณะที่ ๕ ทั้งนี้ โดยให้คำนึงถึงความจำเป็นเหมาะสม และคุ้มค่าในการนำเข้าขยะอิเล็กทรอนิกส์และเศษพลาสติกจากต่างประเทศ รวมทั้งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชนที่เกี่ยวข้องเป็นสำคัญ

๖. กรมโรงงานอุตสาหกรรมได้ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว แต่ยังไม่ได้ข้อสรุปที่ชัดเจนเพียงพอที่จะสามารถใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการได้ ดังนั้น เพื่อให้แนวทางการปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวเป็นไปอย่างถูกต้องและชัดเจน มิให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ กรมโรงงานอุตสาหกรรมจึงขอหารือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาในประเด็นดังต่อไปนี้

(๑) กรมโรงงานอุตสาหกรรมในฐานะผู้ออกใบอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติกจะดำเนินการเพิกถอนใบอนุญาตนำเข้าสำหรับในรายที่ตรวจพบว่านำเข้าเศษพลาสติกไม่เป็นไปตามที่ได้รับอนุญาต ทั้งนี้ โดยอาศัยข้อพิจารณาที่ว่ากรณีดังกล่าวเป็นการทำผิดเงื่อนไขของคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้หรือไม่ และกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตรายเดียวมีใบอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติกหลายใบ เมื่อพบการกระทำผิดตามใบอนุญาตใบหนึ่งแล้วจะสามารถเพิกถอนใบอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติกที่มีอยู่ทั้งหมดได้หรือไม่ หรือหากดำเนินการไม่ได้จะสามารถดำเนินการด้านอื่นที่ให้ผลในลักษณะเดียวกันได้หรือไม่

(๒) กรมโรงงานอุตสาหกรรมในฐานะผู้ออกใบอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติกจะดำเนินการลดสิทธิการนำเข้าจากสิทธินำเข้าโดยการยกเลิกปริมาณการนำเข้าที่เหลืออยู่ตามใบอนุญาตสำหรับในรายที่ตรวจพบว่ามีข้อเท็จจริงไม่เป็นไปตามข้อเท็จจริงในขณะที่ได้รับอนุญาตได้หรือไม่ และหากดำเนินการได้จะอาศัยข้อกฎหมายใด หรือหากดำเนินการไม่ได้จะสามารถดำเนินการด้านอื่นที่ให้ผลในลักษณะเดียวกันได้หรือไม่

(๓) เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาในอนาคต กรมโรงงานอุตสาหกรรมสามารถกำหนดเงื่อนไขในใบอนุญาตนำเข้าโดยสงวนสิทธิในการยกเลิกใบอนุญาต หากตรวจพบว่ามีการกระทำตาม (๑) หรือมีข้อเท็จจริงตาม (๒) ทั้งนี้ โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ได้หรือไม่

๔

คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้พิจารณาข้อหารือของกรมโรงงานอุตสาหกรรม โดยมีผู้แทนกระทรวงพาณิชย์ (กรมการค้าต่างประเทศ) และผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรม (กรมโรงงานอุตสาหกรรม) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่า ข้อหารือดังกล่าวมีประเด็นสำคัญที่ต้องพิจารณาว่า เมื่อได้ออกประกาศกระทรวงพาณิชย์ ว่าด้วยการนำสินค้าเข้ามาในราชอาณาจักร (ฉบับที่ ๑๑๒) พ.ศ. ๒๕๓๙ ลงวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ (๒)[๑] แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. ๒๕๒๒ กำหนดให้เศษ เศษตัด และของที่ใช้ไม่ได้ซึ่งเป็นพลาสติกไม่ว่าใช้แล้วหรือไม่ก็ตาม เป็นสินค้าที่ต้องขออนุญาตในการนำเข้ามาในราชอาณาจักร แล้วต่อมาหากจะต้องดำเนินการเพิกถอนใบอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติก จะนำพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มาใช้บังคับเพื่อเพิกถอนใบอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติกนั้นได้หรือไม่ เนื่องจากพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้าฯ ไม่มีบทบัญญัติที่กำหนดเรื่องการเพิกถอนใบอนุญาตไว้

คณะกรรมการฯ พิจารณาแล้วเห็นว่า โดยที่มาตรา ๗[๒] แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้าฯ กำหนดว่าเมื่อได้มีประกาศกำหนดสินค้าใดให้เป็นสินค้าที่ต้องขออนุญาตในการส่งออกหรือในการนำเข้าตามมาตรา ๕ (๒) แล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดส่งออกหรือนำเข้าซึ่งสินค้านั้น เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์หรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์มอบหมาย และกำหนดให้การขออนุญาตและการอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง การอนุญาตตามมาตรา ๗ ดังกล่าว เป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่ก่อให้เกิดสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลซึ่งเป็นคำสั่งทางปกครองตามบทนิยามในมาตรา ๕[๓] แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ

---

[๑]มาตรา ๕ ในกรณีที่จำเป็นหรือสมควรเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สาธารณประโยชน์ การสาธารณสุข ความมั่นคงของประเทศ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อประโยชน์อื่นใดของรัฐ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์โดยอนุมัติของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษาในเรื่องหนึ่งเรื่องใด ดังต่อไปนี้

ฯลฯ ฯลฯ

(๒) กำหนดสินค้าใดให้เป็นสินค้าที่ต้องขออนุญาตในการส่งออกหรือในการนำเข้า

ฯลฯ ฯลฯ

[๒]มาตรา ๗ เมื่อได้มีประกาศกำหนดสินค้าใดให้เป็นสินค้าที่ต้องขออนุญาตในการส่งออกหรือในการนำเข้าตามมาตรา ๕ (๒) แล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดส่งออกหรือนำเข้าซึ่งสินค้านั้น เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์หรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์มอบหมาย

การขออนุญาตและการอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

[๓]มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ ฯลฯ

"คำสั่งทางปกครอง" หมายความว่า

(๑) การใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่มีผลเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคลในอันที่จะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน ระงับ หรือมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลไม่ว่าจะเป็นการถาวรหรือชั่วคราว เช่น การสั่งการ การอนุญาต การอนุมัติ การวินิจฉัยอุทธรณ์ การรับรอง และการรับจดทะเบียน แต่ไม่หมายความรวมถึงการออกกฎ

(๒) การอื่นที่กำหนดในกฎกระทรวง

ฯลฯ ฯลฯ

และเมื่อพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้าฯ ไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการเพิกถอนใบอนุญาตไว้เป็นการเฉพาะ กรณีจึงต้องพิจารณาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ซึ่งกำหนดให้การเพิกถอนคำสั่งทางปกครองสามารถกระทำได้ทั้งกรณีที่เป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและกรณีที่เป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย โดยการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย การเพิกถอนคำสั่งนั้นต้องดำเนินการตามมาตรา ๕๐[๔] มาตรา ๕๑[๕] และมาตรา ๕๒[๖] แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ส่วนการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่ชอบด้วยกฎหมายต้องดำเนินการตามมาตรา ๕๓[๗] แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

---

[๔]มาตรา ๕๐ คำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายอาจถูกเพิกถอนทั้งหมดหรือบางส่วนโดยจะให้มีผลย้อนหลังหรือไม่ย้อนหลังหรือมีผลในอนาคตไปถึงขณะใดขณะหนึ่งตามที่กำหนดได้ แต่ถ้าคำสั่งนั้นเป็นคำสั่งซึ่งเป็นการให้ประโยชน์แก่ผู้รับ การเพิกถอนต้องเป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา ๕๑ และมาตรา ๕๒

[๕]มาตรา ๕๑ การเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งเป็นการให้เงินหรือให้ทรัพย์สินหรือให้ประโยชน์ที่อาจแบ่งแยกได้ ให้คำนึงถึงความเชื่อโดยสุจริตของผู้รับประโยชน์ในความคงอยู่ของคำสั่งทางปกครองนั้นกับประโยชน์สาธารณะประกอบกัน

ความเชื่อโดยสุจริตตามวรรคหนึ่งจะได้รับความคุ้มครองต่อเมื่อผู้รับคำสั่งทางปกครองได้ใช้ประโยชน์อันเกิดจากคำสั่งทางปกครองหรือได้ดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินไปแล้วโดยไม่อาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้หรือการเปลี่ยนแปลงจะทำให้ผู้นั้นต้องเสียหายเกินควรแก่กรณี

ในกรณีดังต่อไปนี้ ผู้รับคำสั่งทางปกครองจะอ้างความเชื่อโดยสุจริตไม่ได้

(๑) ผู้นั้นได้แสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง หรือข่มขู่หรือชักจูงใจโดยการให้ทรัพย์สินหรือให้ประโยชน์อื่นใดที่มิชอบด้วยกฎหมาย

(๒) ผู้นั้นได้ให้ข้อความซึ่งไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วนในสาระสำคัญ

(๓) ผู้นั้นได้รู้ถึงความไม่ชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งทางปกครองในขณะได้รับคำสั่งทางปกครองหรือการไม่รู้นั้นเป็นไปโดยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

ในกรณีที่เพิกถอนโดยให้มีผลย้อนหลัง การคืนเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ที่ผู้รับคำสั่งทางปกครองได้ไป ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยลาภมิควรได้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับโดยอนุโลม โดยถ้าเมื่อใดผู้รับคำสั่งทางปกครองได้รู้ถึงความไม่ชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งทางปกครองหรือควรได้รู้เช่นนั้น หากผู้นั้นมิได้ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ให้ถือว่าผู้นั้นตกอยู่ในฐานะไม่สุจริตตั้งแต่เวลานั้นเป็นต้นไป และในกรณีตามวรรคสาม ผู้นั้นต้องรับผิดในการคืนเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ที่ได้รับไปเต็มจำนวน

[๖]มาตรา ๕๒ คำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและไม่อยู่ในบังคับของมาตรา ๕๑ อาจถูกเพิกถอนทั้งหมดหรือบางส่วนได้ แต่ผู้ได้รับผลกระทบจากการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองดังกล่าวมีสิทธิได้รับค่าทดแทนความเสียหายเนื่องจากความเชื่อโดยสุจริตในความคงอยู่ของคำสั่งทางปกครองได้ และให้นำความในมาตรา ๕๑ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่ต้องร้องขอค่าทดแทนภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่ได้รับแจ้งให้ทราบถึงการเพิกถอนนั้น

ค่าทดแทนความเสียหายตามมาตรานี้จะต้องไม่สูงกว่าประโยชน์ที่ผู้นั้นอาจได้รับหากคำสั่งทางปกครองดังกล่าวไม่ถูกเพิกถอน

[๗]มาตรา ๕๓ คำสั่งทางปกครองที่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งไม่เป็นการให้ประโยชน์แก่ผู้รับคำสั่งทางปกครองอาจถูกเพิกถอนทั้งหมดหรือบางส่วนโดยให้มีผลตั้งแต่ขณะที่เพิกถอนหรือมีผลในอนาคตไปถึงขณะใดขณะหนึ่งตามที่กำหนดได้ เว้นแต่เป็นกรณีที่คงต้องทำคำสั่งทางปกครองที่มีเนื้อหาทำนองเดียวกันนั้นอีกหรือเป็นกรณีที่การเพิกถอนไม่อาจกระทำได้เพราะเหตุอื่น ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงประโยชน์ของบุคคลภายนอกประกอบด้วย

(มีต่อหน้าถัดไป)

ดังนั้น กรมโรงงานอุตสาหกรรมในฐานะผู้ออกใบอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติกจึงสามารถนำบทบัญญัติเกี่ยวกับการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ มาใช้บังคับได้ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวที่กำหนดให้วิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามกฎหมายต่าง ๆ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้

สำหรับข้อหารือในประเด็นที่หนึ่ง เมื่อพิจารณาเหตุที่จะเพิกถอนใบอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติกที่ได้อ้างถึงในกลุ่มที่ตรวจพบว่านำเข้าเศษพลาสติกไม่เป็นไปตามที่ได้รับอนุญาต จะเห็นได้ว่าเป็นกรณีที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมในฐานะผู้ออกใบอนุญาตจะดำเนินการเพิกถอนใบอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติกที่นำเข้าไม่เป็นไปตามที่ได้รับอนุญาต ซึ่งเป็นการเพิกถอนใบอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติกที่เกิดจากการอนุญาตที่ชอบด้วยกฎหมายในขณะที่ขออนุญาต แต่ปรากฏภายหลังว่า

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๗)

คำสั่งทางปกครองที่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งเป็นการให้ประโยชน์แก่ผู้รับคำสั่งทางปกครองอาจถูกเพิกถอนทั้งหมดหรือบางส่วนโดยให้มีผลตั้งแต่ขณะที่เพิกถอน หรือมีผลในอนาคตไปถึงขณะใดขณะหนึ่งตามที่กำหนดได้เฉพาะเมื่อมีกรณีดังต่อไปนี้

(๑) มีกฎหมายกำหนดให้เพิกถอนได้หรือมีข้อสงวนสิทธิให้เพิกถอนได้ในคำสั่งทางปกครองนั้นเอง

(๒) คำสั่งทางปกครองนั้นมีข้อกำหนดให้ผู้รับประโยชน์ต้องปฏิบัติ แต่ไม่มีการปฏิบัติภายในเวลาที่กำหนด

(๓) ข้อเท็จจริงและพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งหากมีข้อเท็จจริงและพฤติการณ์เช่นนี้ในขณะทำคำสั่งทางปกครองแล้วเจ้าหน้าที่คงจะไม่ทำคำสั่งทางปกครองนั้น และหากไม่เพิกถอนจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อประโยชน์สาธารณะได้

(๔) บทกฎหมายเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งหากมีบทกฎหมายเช่นนี้ในขณะทำคำสั่งทางปกครองแล้วเจ้าหน้าที่คงจะไม่ทำคำสั่งทางปกครองนั้น แต่การเพิกถอนในกรณีนี้ให้กระทำได้เท่าที่ผู้รับประโยชน์ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์ หรือยังไม่ได้รับประโยชน์ตามคำสั่งทางปกครองดังกล่าว และหากไม่เพิกถอนจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อประโยชน์สาธารณะได้

(๕) อาจเกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อประโยชน์สาธารณะหรือต่อประชาชนอันจำเป็นต้องป้องกันหรือขจัดเหตุดังกล่าว

ในกรณีที่มีการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองเพราะเหตุตามวรรคสอง (๓) (๔) และ (๕) ผู้ได้รับประโยชน์มีสิทธิได้รับค่าทดแทนความเสียหายอันเกิดจากความเชื่อโดยสุจริตในความคงอยู่ของคำสั่งทางปกครองได้ และให้นำมาตรา ๕๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

คำสั่งทางปกครองที่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งเป็นการให้เงินหรือให้ทรัพย์สินหรือให้ประโยชน์ที่อาจแบ่งแยกได้ อาจถูกเพิกถอนทั้งหมดหรือบางส่วนโดยให้มีผลย้อนหลังหรือไม่มีผลย้อนหลังหรือมีผลในอนาคตไปถึงขณะใดขณะหนึ่งตามที่กำหนดได้ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) มิได้ปฏิบัติหรือปฏิบัติล่าช้าในอันที่จะดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของคำสั่งทางปกครอง

(๒) ผู้ได้รับประโยชน์มิได้ปฏิบัติหรือปฏิบัติล่าช้าในอันที่จะดำเนินการให้เป็นไปตามเงื่อนไขของคำสั่งทางปกครอง

ทั้งนี้ ให้นำความในมาตรา ๕๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๓ วิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามกฎหมายต่าง ๆ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายใดกำหนดวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเรื่องใดไว้โดยเฉพาะและมีหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรมหรือมีมาตรฐานในการปฏิบัติราชการไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับขั้นตอนและระยะเวลาอุทธรณ์หรือโต้แย้งที่กำหนดในกฎหมาย

เมื่อได้รับอนุญาตแล้วผู้ได้รับใบอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติกนำเข้าเศษพลาสติกไม่เป็นไปตามที่ได้รับอนุญาต กรณีจึงเป็นการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งเป็นการให้ประโยชน์ตามมาตรา ๕๓[๙] วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ กรณีจึงต้องพิจารณาว่าหากยังคงให้ผู้รับใบอนุญาตมีสิทธิดำเนินการนำเข้าเศษพลาสติกจนครบอายุใบอนุญาต อาจก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อประโยชน์สาธารณะหรือต่อประชาชนได้ ผู้ออกใบอนุญาตย่อมมีอำนาจเพิกถอนใบอนุญาตนั้นตามมาตรา ๕๓ วรรคสอง (๕) แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ

สำหรับข้อหารือในประเด็นที่สอง เมื่อพิจารณาเหตุที่จะเพิกถอนใบอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติกที่ได้อ้างถึงในกลุ่มที่ตรวจพบว่ามีข้อเท็จจริงไม่เป็นไปตามใบอนุญาต จะเห็นได้ว่าเป็นกรณีที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมในฐานะผู้ออกใบอนุญาตจะดำเนินการเพิกถอนใบอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติกเมื่อปรากฏว่ามีข้อเท็จจริงไม่เป็นไปตามข้อเท็จจริงในขณะที่ได้รับอนุญาตซึ่งเป็นการเพิกถอนใบอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติกที่เกิดจากการอนุญาตที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายมาตั้งแต่ต้น เนื่องจากข้อเท็จจริงนั้นเป็นกรณีที่ไม่อาจอนุญาตได้ เช่น ผู้ขอรับใบอนุญาตไม่มีโรงงานหรือมีแต่ยังไม่มีการติดตั้งเครื่องจักรซึ่งเป็นการแจ้งข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรต้องแจ้ง กรณีจึงเป็นการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๕๐[๑๐] แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ และจะต้องพิจารณาประกอบกับข้อเท็จจริงแต่ละกรณีว่าจะเป็นการเพิกถอนตามมาตรา ๕๑[๑๑] หรือมาตรา ๕๒[๑๒] ซึ่งการเพิกถอนใบอนุญาตนำเข้ากรณีนี้ย่อมมีผลทำให้ไม่อาจนำเข้าเศษพลาสติกในปริมาณที่ยังไม่ได้นำเข้ามาตามใบอนุญาตได้

ทั้งนี้ การเพิกถอนใบอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติกแต่ละกรณีดังกล่าว เจ้าหน้าที่จะต้องใช้ดุลพินิจโดยคำนึงว่าการกระทำผิดนั้นมีนัยสำคัญที่สมควรจะเพิกถอนใบอนุญาตหรือไม่ ซึ่งอาจพิจารณาจากข้อเท็จจริงประกอบกับเจตนาของผู้ขอรับใบอนุญาต และในกรณีที่เป็นการกระทำผิดเล็กน้อยและไม่เกิดผลเสียหายร้ายแรงอาจต้องให้มีการแก้ไขก่อนที่จะเพิกถอนใบอนุญาตเพื่อให้การเพิกถอนใบอนุญาตเป็นไปอย่างถูกต้องและเป็นธรรม

ในกรณีที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมหารือเกี่ยวกับกรณีผู้รับใบอนุญาตรายเดียวมีใบอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติกหลายฉบับ เมื่อพบการกระทำผิดตามใบอนุญาตฉบับใดฉบับหนึ่งแล้วจะสามารถเพิกถอนใบอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติกที่มีอยู่ทั้งหมดได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า เมื่อข้อ ๔[๑๓] วรรคหนึ่งและวรรคสอง แห่งกฎกระทรวงการขออนุญาตและการอนุญาตให้ส่งออกไปนอกและนำเข้ามา

---

[๙] โปรดดูเชิงอรรถที่ ๗, ข้างต้น

[๑๐] โปรดดูเชิงอรรถที่ ๔, ข้างต้น

[๑๑] โปรดดูเชิงอรรถที่ ๕, ข้างต้น

[๑๒] โปรดดูเชิงอรรถที่ ๖, ข้างต้น

[๑๓] ข้อ ๔ ผู้ขออนุญาตส่งออกหรือนำเข้าต้องเป็นผู้ซึ่งไม่เคยกระทำการใด ๆ ที่เป็นผลเสียหายแก่การค้าระหว่างประเทศมาก่อน

ในกรณีที่ผู้ขออนุญาตตามวรรคหนึ่งเป็นนิติบุคคล กรรมการหรือหุ้นส่วนผู้จัดการของนิติบุคคลนั้นต้องเป็นผู้ซึ่งไม่เคยกระทำการใด ๆ ที่เป็นผลเสียหายแก่การค้าระหว่างประเทศมาก่อน หรือไม่เคยเป็นกรรมการหรือหุ้นส่วนผู้จัดการของนิติบุคคลที่เคยกระทำการใด ๆ ที่เป็นผลเสียหายแก่การค้าระหว่างประเทศมาก่อน

การแสดงเอกสารหรือหลักฐานในการขออนุญาตส่งออกหรือนำเข้าเป็นเท็จ การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดหรือเงื่อนไขในการอนุญาตให้ส่งออกหรือนำเข้า การส่งออกสินค้าที่มีการปลอมปนหรือมีคุณภาพต่ำกว่าที่ตกลงกันไว้ให้แก่ผู้ซื้อในต่างประเทศ การแอบอ้างถิ่นกำเนิดสินค้าหรือการแสดงถิ่นกำเนิดของสินค้าที่ส่งออกหรือนำเข้าเป็นเท็จ หรือการกระทำหรือละเว้นการกระทำอื่นใดที่ส่งผลกระทบต่อการค้าระหว่างประเทศหรือกระทบต่อนโยบายหรือผลประโยชน์ของประเทศหรือประชาชนโดยส่วนรวม ให้ถือว่าเป็นการกระทำที่เป็นผลเสียหายแก่การค้าระหว่างประเทศตามวรรคหนึ่ง

๘

ในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. ๒๕๕๕ ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๗[๑๔] วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้าฯ ได้กำหนดคุณสมบัติให้ผู้ขออนุญาตส่งออกหรือนำเข้าต้องเป็นผู้ซึ่งไม่เคยกระทำการใด ๆ ที่เป็นผลเสียหายแก่การค้าระหว่างประเทศมาก่อน และในกรณีที่ผู้ขออนุญาตเป็นนิติบุคคล กรรมการหรือหุ้นส่วนผู้จัดการของนิติบุคคลนั้นต้องเป็นผู้ซึ่งไม่เคยกระทำการใด ๆ ที่เป็นผลเสียหายแก่การค้าระหว่างประเทศมาก่อน หรือไม่เคยเป็นกรรมการหรือหุ้นส่วนผู้จัดการของนิติบุคคลที่เคยกระทำการใด ๆ ที่เป็นผลเสียหายแก่การค้าระหว่างประเทศมาก่อน และได้กำหนดกรณีที่ให้ถือว่าเป็นการกระทำที่เป็นผลเสียหายแก่การค้าระหว่างประเทศในข้อ ๔[๑๕] วรรคสาม โดยกำหนดเรื่องการแสดงเอกสารหรือหลักฐานในการขออนุญาตส่งออกหรือนำเข้าเป็นเท็จและการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดหรือเงื่อนไขในการอนุญาตให้ส่งออกหรือนำเข้าไว้ด้วย ดังนั้น หากปรากฏข้อเท็จจริงว่า ผู้รับใบอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติกได้กระทำการดังกล่าวตามข้อ ๔ วรรคสาม และเมื่อมีการเพิกถอนใบอนุญาตนั้นแล้ว จึงถือว่าผู้รับใบอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติกมีการกระทำที่เป็นผลเสียหายแก่การค้าระหว่างประเทศ ทำให้ผู้รับใบอนุญาตรายนั้นขาดคุณสมบัติซึ่งจำเป็นต้องมีตลอดเวลาที่เป็นผู้รับใบอนุญาต และการเป็นผู้ขาดคุณสมบัติดังกล่าวมีผลต่อใบอนุญาตฉบับอื่น ๆ ด้วย กรมโรงงานอุตสาหกรรมในฐานะผู้ออกใบอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติกจึงสามารถเพิกถอนใบอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติกที่มีอยู่ทั้งหมดได้ตามมาตรา ๕๓[๑๖] วรรคสอง (๓) แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ เนื่องจากเป็นกรณีที่ข้อเท็จจริงและพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งหากมีข้อเท็จจริงและพฤติการณ์เช่นนี้ในขณะออกใบอนุญาตแล้ว กรมโรงงานอุตสาหกรรมย่อมไม่ออกใบอนุญาตให้

ส่วนข้อหารือประเด็นที่สามที่ว่า เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาในอนาคต กรมโรงงานอุตสาหกรรมสามารถกำหนดเงื่อนไขในใบอนุญาตนำเข้าโดยสงวนสิทธิในการยกเลิกใบอนุญาต หากตรวจพบว่ามีการกระทำที่จะต้องเพิกถอนใบอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติกตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า เมื่อได้ให้ความเห็นดังกล่าวข้างต้นแล้วว่า กรมโรงงานอุตสาหกรรมสามารถเพิกถอนใบอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติกได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ กรมโรงงานอุตสาหกรรมจึงไม่จำเป็นจะต้องกำหนดเงื่อนไขในใบอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติกโดยสงวนสิทธิในการเพิกถอนใบอนุญาตไว้แต่อย่างใด

(นางสาวจารุวรรณ เฮงตระกูล)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
มีนาคม ๒๕๖๒

---

[๑๔] โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น
[๑๕] โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑๓, ข้างต้น
[๑๖] โปรดดูเชิงอรรถที่ ๗, ข้างต้น

เรื่องเสร็จที่ ๔๘๘/๒๕๖๒

บันทึกคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

เรื่อง สถานะและการมีผลใช้บังคับของประกาศอธิบดีกรมสรรพากร (ฉบับที่ ๕) เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการยกเว้นภาษีเงินได้ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ และอากรแสตมป์ ตามพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ ๖๓๐) พ.ศ. ๒๕๖๐

กรมสรรพากรได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๗๐๒/๙๖๗๒ ลงวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า ตามที่ได้มีการตราพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ ๖๓๐) พ.ศ. ๒๕๖๐ ขึ้นใช้บังคับเพื่อเป็นการส่งเสริมให้บุคคลธรรมดาประกอบกิจการในรูปแบบบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลให้มากขึ้น มาตรา ๔ แห่งพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวจึงได้บัญญัติให้ยกเว้นภาษีเงินได้ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ และอากรแสตมป์ให้แก่บุคคลธรรมดา สำหรับเงินได้ที่ได้รับจากการโอนทรัพย์สิน การขายสินค้า หรือการกระทำตราสารอันเนื่องมาจากการโอนทรัพย์สินให้แก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย โดยได้รับค่าตอบแทนเป็นหุ้นสามัญของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลนั้น ทั้งนี้ เฉพาะการโอนทรัพย์สินและการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ได้กระทำตั้งแต่วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๙ ถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๐ และให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด อธิบดีกรมสรรพากรจึงได้ออกประกาศอธิบดีกรมสรรพากร (ฉบับที่ ๔) เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการยกเว้นภาษีเงินได้ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ และอากรแสตมป์ ตามพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ ๖๓๐) พ.ศ. ๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยข้อ ๒ ของประกาศฉบับนี้ได้กำหนดให้ยกเว้นภาษีเงินได้ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ และอากรแสตมป์ สำหรับเงินได้ที่ได้รับจากการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินตามราคาตลาดจากบุคคลให้แก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่จดทะเบียนจัดตั้งขึ้น เพื่อใช้เป็นทุนจดทะเบียนของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลนั้น

ต่อมาอธิบดีกรมสรรพากรได้ออกประกาศอธิบดีกรมสรรพากร (ฉบับที่ ๕) เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการยกเว้นภาษีเงินได้ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ และอากรแสตมป์ ตามพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ ๖๓๐) พ.ศ. ๒๕๖๐ ลงวันที่ ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยมีสาระสำคัญเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมประกาศอธิบดีกรมสรรพากร (ฉบับที่ ๔)ฯ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการยกเว้นภาษีเงินได้ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ และอากรแสตมป์ สำหรับเงินได้ที่ได้รับจากการโอนทรัพย์สินประเภทที่ดินหรือที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้าง จากเดิมที่กำหนดให้ใช้ราคาตลาดมาเป็นการโอนด้วยราคาประเมินทุนทรัพย์เพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตามประมวลกฎหมายที่ดินซึ่งเป็นราคาที่ใช้อยู่ในวันที่มีการโอนนั้น หรือราคาต้นทุนการซื้อที่ดินหรือที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างที่บุคคลผู้โอนได้ซื้อมาตามหลักฐานสัญญาซื้อขายที่ได้ทำเป็นหนังสือต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ แล้วแต่อย่างใดจะสูงกว่า ซึ่งประกาศอธิบดีกรมสรรพากร (ฉบับที่ ๕)ฯ

ได้กำหนดให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๐ เป็นต้นไป และได้นำเผยแพร่บนเว็บไซต์ของกรมสรรพากรในวันเดียวกัน แต่ได้มีการลงประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๐

ภายหลังจากที่ประกาศอธิบดีกรมสรรพากร (ฉบับที่ ๕)ฯ มีผลใช้บังคับแล้ว แต่ยังมิได้มีการนำลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา ได้มีบุคคลธรรมดาซึ่งมีความประสงค์จะประกอบกิจการในรูปแบบบริษัทได้ทำการโอนกรรมสิทธิ์ในที่ดินที่ใช้ประกอบกิจการของบุคคลให้แก่บริษัทเมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๐ เพื่อใช้เป็นทุนจดทะเบียนของบริษัท และได้ถือหุ้นในบริษัทที่รับโอนทรัพย์สินเป็นจำนวนเท่ากับมูลค่าทรัพย์สินที่โอน โดยในการโอนกรรมสิทธิ์ในที่ดินดังกล่าวได้ใช้ราคาตลาดตามข้อ ๒ ของประกาศอธิบดีกรมสรรพากร (ฉบับที่ ๔)ฯ จึงทำให้เกิดปัญหาว่าในกรณีดังกล่าวกรมสรรพากรจะต้องนำหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามประกาศอธิบดีกรมสรรพากรฉบับใดมาใช้บังคับแก่กรณีนี้ กรมสรรพากรจึงขอหารือว่า

๑. ประกาศอธิบดีกรมสรรพากร (ฉบับที่ ๕)ฯ ซึ่งมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปต่อเอกชนที่เกี่ยวข้อง ถือว่ามีสภาพเป็น “กฎ” ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ หรือไม่

๒. หากประกาศอธิบดีกรมสรรพากร (ฉบับที่ ๕)ฯ มีสภาพเป็น “กฎ” ซึ่งถือว่าเป็นข้อมูลข่าวสารของราชการตามมาตรา ๗ (๔) และมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ แล้ว การโอนกรรมสิทธิ์ในที่ดินที่ใช้ประกอบกิจการของบุคคลให้แก่บริษัทซึ่งได้กระทำเมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๐ จะต้องใช้ราคาเพื่อการโอนที่ดินและที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในประกาศอธิบดีกรมสรรพากรฉบับใด

คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้พิจารณาข้อหารือของกรมสรรพากรโดยมีผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรมสรรพากร) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นในแต่ละประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง เห็นว่า มาตรา ๕[๑] แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้บัญญัติบทนิยามคำว่า “กฎ” หมายความว่า พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ประกาศกระทรวง ข้อบัญญัติท้องถิ่น ระเบียบ ข้อบังคับ หรือบทบัญญัติอื่นที่มีผลบังคับเป็นการทั่วไป โดยไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดหรือบุคคลใดเป็นการเฉพาะ จากบทนิยามดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงลักษณะที่สำคัญของ “กฎ” ได้ว่าเป็นกฎเกณฑ์ที่มีผลบังคับเป็นการทั่วไปและไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเฉพาะหรือเจาะจง ซึ่งการมีผลบังคับเป็นการทั่วไปของกฎนั้น ไม่ได้หมายความว่าต้องมีผลบังคับแก่ประชาชนทุกคน อาจมีผลบังคับเฉพาะกลุ่มบุคคลก็ได้ โดยไม่ต้องคำนึงว่าบุคคลที่อยู่ในบังคับนั้นจะมีจำนวนเท่าใด เพียงแต่ไม่ใช่มีผลบังคับเจาะจงตัวบุคคลใดบุคคลหนึ่งเท่านั้น ทั้งนี้ ตามแนวความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๓) ในเรื่องเสร็จที่ ๕๑๔/๒๕๖๐[๒]

---

[๑] มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ ฯลฯ

“กฎ” หมายความว่า พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ประกาศกระทรวง ข้อบัญญัติท้องถิ่น ระเบียบ ข้อบังคับ หรือบทบัญญัติอื่นที่มีผลบังคับเป็นการทั่วไป โดยไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดหรือบุคคลใดเป็นการเฉพาะ

ฯลฯ ฯลฯ

[๒] บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การนำประกาศและระเบียบของการท่าเรือแห่งประเทศไทยไปประกาศในราชกิจจานุเบกษาตามมาตรา ๗ (๔) แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๙๑๔/๑ ลงวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๐ ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

เมื่อพิจารณาเนื้อหาของประกาศอธิบดีกรมสรรพากร (ฉบับที่ ๕)ฯ แล้ว เห็นได้ว่า ประกาศดังกล่าวเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการยกเว้นภาษีและอากรประเภทต่าง ๆ ให้แก่บุคคลธรรมดา สำหรับเงินได้ที่ได้รับจากการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินให้แก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย เพื่อใช้เป็นทุนจดทะเบียนของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลนั้น ประกาศดังกล่าวมีลักษณะเป็นการกำหนดกฎเกณฑ์ที่มีผลบังคับเป็นการทั่วไป โดยมิได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดหรือบุคคลใดเป็นการเฉพาะ จึงมีสถานะเป็น "กฎ" ตามบทนิยามในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ

ประเด็นที่สอง เห็นว่า แม้ว่าประมวลรัษฎากรมิได้มีบทบัญญัติที่กำหนดให้ประกาศอธิบดีกรมสรรพากรต้องนำไปประกาศในราชกิจจานุเบกษาก่อนจึงจะมีผลใช้บังคับ แต่เมื่อได้ให้ความเห็นไว้ในประเด็นที่หนึ่งแล้วว่า ประกาศอธิบดีกรมสรรพากร (ฉบับที่ ๕)ฯ มีสถานะเป็นกฎตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กรมสรรพากรจึงต้องนำประกาศดังกล่าวส่งลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษาเพื่อให้บุคคลทั่วไปได้มีโอกาสรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการนั้นตามมาตรา ๗[๓] (๔) แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งหากยังมิได้ลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษาก็จะนำมาใช้บังคับในทางที่ไม่เป็นคุณแก่ผู้ใดไม่ได้ เว้นแต่ผู้นั้นจะได้รู้ถึงข้อมูลข่าวสารนั้นตามความเป็นจริงมาก่อนแล้วเป็นเวลาพอสมควร ทั้งนี้ ตามมาตรา ๘[๔] แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการฯ

(นางสาวจารุวรรณ เฮงตระกูล)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เมษายน ๒๕๖๒

---

[๓] มาตรา ๗ หน่วยงานของรัฐต้องส่งข้อมูลข่าวสารของราชการอย่างน้อยดังต่อไปนี้ลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา

(๑) โครงสร้างและการจัดองค์กรในการดำเนินงาน

(๒) สรุปอำนาจหน้าที่ที่สำคัญและวิธีการดำเนินงาน

(๓) สถานที่ติดต่อเพื่อขอรับข้อมูลข่าวสารหรือคำแนะนำในการติดต่อกับหน่วยงานของรัฐ

(๔) กฎ มติคณะรัฐมนตรี ข้อบังคับ คำสั่ง หนังสือเวียน ระเบียบ แบบแผน นโยบาย หรือการตีความ ทั้งนี้ เฉพาะที่จัดให้มีขึ้นโดยมีสภาพอย่างกฎ เพื่อให้มีผลเป็นการทั่วไปต่อเอกชนที่เกี่ยวข้อง

(๕) ข้อมูลข่าวสารอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

ข้อมูลข่าวสารใดที่ได้มีการจัดพิมพ์เพื่อให้แพร่หลายตามจำนวนพอสมควรแล้ว ถ้ามีการลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษาโดยอ้างอิงถึงสิ่งพิมพ์นั้นก็ให้ถือว่าเป็นการปฏิบัติตามบทบัญญัติวรรคหนึ่งแล้ว

ให้หน่วยงานของรัฐรวบรวมและจัดให้มีข้อมูลข่าวสารตามวรรคหนึ่งไว้เผยแพร่เพื่อขายหรือจำหน่ายจ่ายแจก ณ ที่ทำการของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นตามที่เห็นสมควร

[๔] มาตรา ๘ ข้อมูลข่าวสารที่ต้องลงพิมพ์ตามมาตรา ๗ (๔) ถ้ายังไม่ได้ลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา จะนำมาใช้บังคับในทางที่ไม่เป็นคุณแก่ผู้ใดไม่ได้ เว้นแต่ผู้นั้นจะได้รู้ถึงข้อมูลข่าวสารนั้นตามความเป็นจริงมาก่อนแล้วเป็นเวลาพอสมควร

เรื่องเสร็จที่ ๑๔๕๙/๒๕๖๒

บันทึกคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง
เรื่อง สถาบันการเงินที่อยู่ภายใต้บังคับต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้อยู่ใน บังคับของมาตรการบังคับทางปกครอง

ธนาคารออมสินได้มีหนังสือ ที่ ลธ. ๙๘๗/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๒ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ขอหารือเกี่ยวกับการให้ข้อมูลของลูกค้าธนาคารแก่เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครอง สรุปความได้ว่า ตามที่มาตรา ๖๓/๑๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้อำนาจเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครองมีหนังสือสอบถามสถาบันการเงิน สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์เครดิตยูเนียน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กรมที่ดิน กรมการขนส่งทางบก กรมทรัพย์สินทางปัญญา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีหน้าที่ควบคุมทรัพย์สินที่มีทะเบียน เกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้อยู่ในบังคับของมาตรการบังคับทางปกครอง ซึ่งหากไม่ปฏิบัติตามหนังสือของเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร จะมีความผิดฐานขัดคำสั่งเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา นั้น ธนาคารออมสินมีประเด็นข้อสงสัยว่าอำนาจของเจ้าหน้าที่ในการออกหนังสือสอบถามหน่วยงานต่าง ๆ ข้างต้น จะรวมถึงธนาคารออมสินด้วยหรือไม่ โดยมีความเห็นและประเด็นหารือ ดังนี้

๑. พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔ ได้กำหนดบทนิยามคำว่า “สถาบันการเงิน” หมายความว่า (๑) ธนาคารพาณิชย์ (๒) บริษัทเงินทุน และ (๓) บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ และมาตรา ๑๑๙ กำหนดว่า “สถาบันการเงินเฉพาะกิจ” ได้แก่ (๑) สถาบันการเงินของรัฐที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้น และ (๒) นิติบุคคลที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ดังนั้น ธนาคารออมสินจึงไม่อยู่ในความหมายของคำว่า “สถาบันการเงิน” ตามบทนิยามในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงินฯ แต่เป็น “สถาบันการเงินของรัฐที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้น” ตามมาตรา ๑๑๙ ทั้งนี้ หากเปรียบเทียบกับถ้อยคำที่ใช้ในมาตรา ๓ สัตตรส แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๔๘) พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้กำหนดให้ผู้มีหน้าที่รายงานข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลที่มีธุรกรรมลักษณะเฉพาะในปีที่ล่วงมาเฉพาะที่อยู่ในความครอบครองต่อกรมสรรพากรภายในเดือนมีนาคมของทุกปี ได้แก่ (๑) สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน และ (๒) สถาบันการเงินของรัฐที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้น พระราชบัญญัติดังกล่าวจึงแยกสถาบันการเงินออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่ “สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน” และ “สถาบันการเงินของรัฐที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้น” ซึ่งธนาคารออมสินถือเป็นสถาบันการเงินของรัฐที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้น

๒. คำว่า "หน่วยงานอื่นของรัฐที่มีหน้าที่ควบคุมทรัพย์สินที่มีทะเบียน" ตามมาตรา ๖๓/๑๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ หมายถึงหน่วยงานใดบ้าง และรวมถึงธนาคารออมสินด้วยหรือไม่

ธนาคารออมสินจึงขอหารือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาว่า ธนาคารออมสินถือเป็นหน่วยงานที่ต้องเปิดเผยข้อมูลของลูกค้าธนาคารในกรณีที่หน่วยงานของรัฐใช้อำนาจขอข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้อยู่ในบังคับของมาตรการบังคับทางปกครองตามมาตรา ๖๓/๑๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ หรือไม่ อย่างไร ทั้งนี้ เพื่อที่ธนาคารออมสินจะได้พิจารณาและแจ้งผลเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลลูกค้าไปยังหน่วยงานของรัฐที่สอบถามข้อมูลต่อไป

คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้พิจารณาข้อหารือของธนาคารออมสิน โดยมีผู้แทนธนาคารแห่งประเทศไทยและผู้แทนธนาคารออมสินเป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่า มาตรา ๖๓/๑๐[๑] แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นบทบัญญัติที่มีเจตนารมณ์เพื่อแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องของหน่วยงานของรัฐในการสืบหาทรัพย์สินของผู้อยู่ในบังคับของมาตรการบังคับทางปกครอง ซึ่งรวมถึงทรัพย์สินที่อยู่ในความดูแลของสถาบันการเงิน บทบัญญัติดังกล่าวจึงกำหนดให้อำนาจเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครองมีหนังสือสอบถามสถาบันการเงินเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้อยู่ในบังคับของมาตรการบังคับทางปกครองได้ โดยสถาบันการเงินที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้อยู่ในบังคับของมาตรการบังคับทางปกครองไม่ถือเป็นความผิดตามกฎหมายใด ๆ แต่หากไม่ปฏิบัติตามหนังสือสอบถามโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรจะมีความผิดฐานขัดคำสั่งเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

---

[๑]มาตรา ๖๓/๑๐ เพื่อประโยชน์ในการบังคับทางปกครอง ให้เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครองมีอำนาจ

(๑) มีหนังสือสอบถามสถาบันการเงิน สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์เครดิตยูเนียน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กรมที่ดิน กรมการขนส่งทางบก กรมทรัพย์สินทางปัญญา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีหน้าที่ควบคุมทรัพย์สินที่มีทะเบียน เกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้อยู่ในบังคับของมาตรการบังคับทางปกครอง

(๒) มีหนังสือขอให้นายทะเบียน พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือบุคคลอื่นผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายระงับการจดทะเบียนหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนที่เกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้อยู่ในบังคับของมาตรการบังคับทางปกครองไว้เป็นการชั่วคราวเท่าที่จำเป็นเนื่องจากมีเหตุขัดข้องที่ทำให้ไม่อาจยึดหรืออายัดทรัพย์สินได้ทันทีและเมื่อเหตุขัดข้องสิ้นสุดลงให้แจ้งยกเลิกหนังสือดังกล่าว ทั้งนี้ ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการระงับการจดทะเบียนหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

หน่วยงานตาม (๑) ที่ให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครองในการดำเนินการตาม (๑) ให้ถือว่าไม่เป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน กฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และกฎหมายอื่น

ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามหนังสือของเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามวรรคหนึ่งโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ผู้นั้นมีความผิดฐานขัดคำสั่งเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ รวมทั้งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ มิได้นิยามคำว่า "สถาบันการเงิน" ว่าหมายถึงสถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน ซึ่งมาตรา ๔[๒] แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้กำหนดบทนิยามคำว่า "สถาบันการเงิน" ให้หมายถึง ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ ดังนั้น คำว่า "สถาบันการเงิน" ในมาตรา ๖๓/๑๐[๓] จึงมีความหมายทั่วไป โดยหมายถึงสถาบันการเงินทั้งหลายทั้งปวง มิได้จำกัดเฉพาะสถาบันการเงินตามบทนิยามคำว่า "สถาบันการเงิน" ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงินดังกล่าวข้างต้น ดังนั้น เมื่อธนาคารออมสินเป็นสถาบันการเงินของรัฐที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติธนาคารออมสิน พ.ศ. ๒๔๘๙ ธนาคารออมสินจึงเป็นสถาบันการเงินตามมาตรา ๖๓/๑๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ และอยู่ภายใต้บังคับบทบัญญัติดังกล่าว

นงพงษ์สวาท

(นางพงษ์สวาท กายอรุณสุทธิ์)
รองเลขาธิการฯ รักษาราชการแทน
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
พฤศจิกายน ๒๕๖๒

---

[๒]มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ ฯลฯ

"สถาบันการเงิน" หมายความว่า

(๑) ธนาคารพาณิชย์

(๒) บริษัทเงินทุน

(๓) บริษัทเครดิตฟองซิเอร์

ฯลฯ ฯลฯ

[๓]โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

ภาคผนวก ข.

หน้า ๑
เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๑๓๖ ก ราชกิจจานุเบกษา ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๒

กฎกระทรวง

การมอบอำนาจในการพิจารณาใช้มาตรการบังคับทางปกครองของเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๒

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และมาตรา ๖๓/๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ นายกรัฐมนตรีออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในกรณีที่กฎหมายใดไม่ได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้โดยเฉพาะ การมอบอำนาจในการพิจารณาใช้มาตรการบังคับทางปกครองสำหรับคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงิน ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ ดังต่อไปนี้

(๑) การมอบอำนาจในราชการบริหารส่วนกลางและราชการบริหารส่วนภูมิภาค เจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองอาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ เป็นผู้พิจารณาใช้มาตรการบังคับทางปกครองได้

(ก) นายกรัฐมนตรีอาจมอบอำนาจให้รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี หรือผู้ว่าราชการจังหวัด

(ข) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอาจมอบอำนาจให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง ปลัดกระทรวง อธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการซึ่งดำรงตำแหน่งเทียบเท่าอธิบดี หรือผู้ว่าราชการจังหวัด

(ค) รัฐมนตรีว่าการทบวงอาจมอบอำนาจให้รัฐมนตรีช่วยว่าการทบวง ปลัดทบวง อธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการซึ่งดำรงตำแหน่งเทียบเท่าอธิบดี หรือผู้ว่าราชการจังหวัด

(ง) ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีอาจมอบอำนาจให้รองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้ช่วยปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี หรือผู้ว่าราชการจังหวัด

(จ) ปลัดกระทรวงอาจมอบอำนาจให้รองปลัดกระทรวง ผู้ช่วยปลัดกระทรวง หรือผู้ว่าราชการจังหวัด

(ฉ) ปลัดทบวงอาจมอบอำนาจให้รองปลัดทบวง ผู้ช่วยปลัดทบวง หรือผู้ว่าราชการจังหวัด

(ช) อธิบดีหรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่าอาจมอบอำนาจให้รองอธิบดี ผู้ช่วยอธิบดี หรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่ารองอธิบดีหรือผู้ช่วยอธิบดี ผู้อำนวยการกองหรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่าผู้อำนวยการกอง หรือผู้ว่าราชการจังหวัด

(ซ) ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจมอบอำนาจให้รองผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด นายอำเภอ หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ

(๒) การมอบอำนาจในราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ให้เป็นไปตามกฎหมายที่จัดตั้งราชการส่วนท้องถิ่นนั้น

(๓) การมอบอำนาจในรัฐวิสาหกิจ ให้เป็นไปตามกฎหมายที่จัดตั้งรัฐวิสาหกิจนั้น

(๔) การมอบอำนาจในหน่วยงานอื่นของรัฐ ให้เป็นไปตามกฎหมายที่จัดตั้งหน่วยงานนั้น

(๕) การมอบอำนาจในสภาวิชาชีพ ให้เป็นไปตามกฎหมายที่จัดตั้งสภาวิชาชีพนั้น

ในกรณีที่มีการมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้พิจารณาใช้มาตรการบังคับทางปกครอง ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจมอบอำนาจนั้นให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งตาม (ซ) ต่อไปได้

ข้อ ๒ การมอบอำนาจในการพิจารณาใช้มาตรการบังคับทางปกครองสำหรับคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้กระทำหรือละเว้นกระทำ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองเป็นผู้ดำรงตำแหน่งตามข้อ ๑ ให้นำหลักเกณฑ์การมอบอำนาจในการพิจารณาใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามข้อ ๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้กระทำหรือละเว้นกระทำ ดำรงตำแหน่งต่ำกว่าผู้ดำรงตำแหน่งตามข้อ ๑ เจ้าหน้าที่ผู้นั้นต้องพิจารณาใช้มาตรการบังคับทางปกครองนั้นเอง

หากเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้กระทำหรือละเว้นกระทำตามวรรคสองเห็นว่าการพิจารณาใช้มาตรการบังคับทางปกครองอาจมีผลกระทบต่อสิทธิหรือเสรีภาพของผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครองเกินสมควร ให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นเสนอเรื่องต่อหัวหน้าหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อพิจารณามอบหมายให้เจ้าหน้าที่อื่นเป็นผู้พิจารณาใช้มาตรการบังคับทางปกครองแทนได้ตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๓ การมอบอำนาจตามข้อ ๑ และข้อ ๒ ให้ทำเป็นหนังสือ

ให้ไว้ ณ วันที่ ๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

หน้า ๓
เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๑๓๖ ก ราชกิจจานุเบกษา ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๒

<u>หมายเหตุ</u> :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่มาตรา ๖๓/๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองซึ่งมีอำนาจที่จะพิจารณาใช้มาตรการบังคับทางปกครองจะมอบอำนาจให้เจ้าหน้าที่ซึ่งอยู่ใต้บังคับบัญชาหรือเจ้าหน้าที่อื่นเป็นผู้ดำเนินการก็ได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

ภาคผนวก ค.

หน้า ๔
เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๑๓๖ ก ราชกิจจานุเบกษา ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๒

กฎกระทรวง

กำหนดเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครอง
และการแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับทางปกครอง
พ.ศ. ๒๕๖๒

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และมาตรา ๖๓/๗ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ นายกรัฐมนตรีออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ การออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครองสำหรับคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงิน ให้เป็นอำนาจของเจ้าหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวง หรือปลัดทบวง ในกรณีที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานปลัดกระทรวง หรือสำนักงานปลัดทบวง แล้วแต่กรณี

(๒) อธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรม ในกรณีที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองเป็นเจ้าหน้าที่ของกรมหรือส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรม แล้วแต่กรณี

(๓) ผู้ว่าราชการจังหวัด ในกรณีที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองเป็นเจ้าหน้าที่ของราชการส่วนภูมิภาคในจังหวัด

(๔) ผู้บริหารรัฐวิสาหกิจ ในกรณีที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐวิสาหกิจ

(๕) ผู้บริหารหน่วยงานอื่นของรัฐ ในกรณีที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองเป็นเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานอื่นของรัฐ

(๖) นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรี ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หรือนายกเมืองพัทยา ในกรณีที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองเป็นเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลนคร เทศบาลเมือง กรุงเทพมหานคร หรือเมืองพัทยา แล้วแต่กรณี

(๗) ผู้บริหารท้องถิ่นอื่นนอกจาก (๖) โดยความเห็นชอบของผู้ว่าราชการจังหวัด ในกรณีที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองเป็นเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นนั้น

(๘) นายกสภาวิชาชีพ ในกรณีที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองเป็นสภาวิชาชีพซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด

(๙) หัวหน้าหน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นหน่วยธุรการของคณะกรรมการนั้น ในกรณีที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองเป็นคณะกรรมการตามกฎหมาย

(๑๐) เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตาม (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) หรือ (๘) แล้วแต่กรณี ในกรณีที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองเป็นเอกชนซึ่งได้รับอนุญาต ได้รับแต่งตั้ง หรือได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่ดังกล่าว

ข้อ ๒ ในกรณีที่รัฐมนตรี หรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามข้อ ๑ เป็นผู้ทำคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงิน ให้รัฐมนตรีหรือเจ้าหน้าที่ แล้วแต่กรณี เป็นผู้มีอำนาจออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครอง

ข้อ ๓ ให้ผู้มีอำนาจออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครองแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ผู้อยู่ภายใต้บังคับบัญชาซึ่งผ่านการอบรมด้านการบังคับคดีจากกรมบังคับคดีหรือด้านการบังคับทางปกครองตามหลักสูตรที่คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองให้ความเห็นชอบ เป็นเจ้าพนักงานบังคับทางปกครองเพื่อดำเนินการยึดหรืออายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สิน

ในการดำเนินการยึดหรืออายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สิน เพื่อประโยชน์ในการใช้มาตรการบังคับทางปกครองสำหรับคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินแต่ละคำสั่ง ผู้ออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครองอาจมอบหมายให้เจ้าพนักงานบังคับทางปกครองหนึ่งคนหรือหลายคนร่วมเป็นเจ้าพนักงานบังคับทางปกครองก็ได้

ในกรณีที่มีการมอบหมายเจ้าพนักงานบังคับทางปกครองตามวรรคสองเพียงหนึ่งคน บุคคลดังกล่าวต้องสำเร็จการศึกษาปริญญาตรีทางนิติศาสตร์ แต่กรณีที่มีการมอบหมายเจ้าพนักงานบังคับทางปกครองหลายคน ในการดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินต้องมีเจ้าพนักงานบังคับทางปกครองอย่างน้อยหนึ่งคนสำเร็จการศึกษาปริญญาตรีทางนิติศาสตร์

ข้อ ๔ ในการแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับทางปกครอง ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือนายกสภาวิชาชีพ แล้วแต่กรณี เป็นผู้ออกบัตรประจำตัวเจ้าพนักงานบังคับทางปกครอง โดยให้นำแบบบัตรและหลักเกณฑ์ในการออกบัตรตามกฎหมายว่าด้วยบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๕ กรณีที่กฎหมายใดกำหนดเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครองหรือหลักเกณฑ์ในการแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับทางปกครองไว้โดยเฉพาะแล้ว ให้ใช้บังคับตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น เว้นแต่เจ้าหน้าที่เห็นว่าการใช้หลักเกณฑ์ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นจะเกิดผลน้อยกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงนี้ เจ้าหน้าที่จะใช้หลักเกณฑ์ตามกฎกระทรวงนี้แทนก็ได้

ข้อ ๖ บรรดาคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยวิธีการยึดหรืออายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้อยู่ใต้บังคับของคำสั่งทางปกครองที่ได้ออกโดยชอบตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ก่อนวันที่

กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าเป็นคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามกฎกระทรวงนี้ และให้ดำเนินการยึดหรืออายัดหรือขายทอดตลาดทรัพย์สินตามที่ระบุไว้ในคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครองต่อไปได้ แต่ต้องไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ

ข้อ ๗ ในวาระเริ่มแรก ผู้มีอำนาจออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครองจะแต่งตั้งผู้ซึ่งไม่ผ่านการอบรมด้านการบังคับคดีจากกรมบังคับคดีหรือด้านการบังคับทางปกครองตามหลักสูตรที่คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองให้ความเห็นชอบ เป็นเจ้าพนักงานบังคับทางปกครองก็ได้ โดยเจ้าหน้าที่ดังกล่าวสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ

ให้ไว้ ณ วันที่ ๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

หน้า ๗
เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๑๓๖ ก ราชกิจจานุเบกษา ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๒

<u>หมายเหตุ</u> :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่มาตรา ๖๓/๗ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครองและการแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับทางปกครองเป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

ภาคผนวก ง.

หน้า ๘
เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๑๓๖ ก ราชกิจจานุเบกษา ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๒

กฎกระทรวง

กำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจกำหนดค่าปรับบังคับการ
พ.ศ. ๒๕๖๒

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และมาตรา ๖๓/๒๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ นายกรัฐมนตรีออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองมีอำนาจกำหนดค่าปรับบังคับการในกรณีที่มีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้กระทำหรือละเว้นกระทำ เว้นแต่ในกรณีที่เอกชนเป็นผู้ใช้อำนาจทำคำสั่งทางปกครอง ให้อำนาจกำหนดค่าปรับบังคับการเป็นของหัวหน้าหน่วยงานของรัฐผู้มอบอำนาจหรือผู้กำกับดูแลเอกชนนั้น แล้วแต่กรณี

ข้อ ๒ ให้เจ้าหน้าที่ตามข้อ ๑ มีอำนาจกำหนดค่าปรับบังคับการ ดังนี้

(๑) รัฐมนตรีกำหนดได้ไม่เกินห้าหมื่นบาทต่อวัน

(๒) คณะกรรมการตามกฎหมายกำหนดได้ไม่เกินห้าหมื่นบาทต่อวัน

(๓) ปลัดกระทรวง อธิบดี หรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเทียบเท่าปลัดกระทรวงหรืออธิบดี กำหนดได้ไม่เกินสามหมื่นบาทต่อวัน

(๔) ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกำหนดได้ไม่เกินสามหมื่นบาทต่อวัน

(๕) หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดกำหนดได้ไม่เกินสองหมื่นบาทต่อวัน

(๖) นายอำเภอกำหนดได้ไม่เกินสองหมื่นบาทต่อวัน

(๗) ผู้บริหารท้องถิ่นกำหนดได้ไม่เกินสองหมื่นบาทต่อวัน

(๘) ผู้บริหารรัฐวิสาหกิจกำหนดได้ไม่เกินสองหมื่นบาทต่อวัน

(๙) ผู้บริหารหน่วยงานอื่นของรัฐกำหนดได้ไม่เกินสองหมื่นบาทต่อวัน

(๑๐) พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายหรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองกำหนดได้ไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทต่อวัน

(๑๑) นายกสภาวิชาชีพกำหนดได้ไม่เกินสองหมื่นบาทต่อวัน

หน้า ๙
เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๑๓๖ ก ราชกิจจานุเบกษา ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๒

(๑๒) หัวหน้าหน่วยงานของรัฐผู้มอบอำนาจหรือผู้กำกับดูแลเอกชนกำหนดได้ไม่เกินสองหมื่นบาทต่อวัน สำหรับกรณีที่เอกชนเป็นผู้ใช้อำนาจทำคำสั่งทางปกครอง

ข้อ ๓ ในกรณีที่ไม่มีการชำระค่าปรับบังคับการ ให้เจ้าหน้าที่ตามข้อ ๑ แจ้งให้ผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครองชำระค่าปรับบังคับการทุกสิบห้าวัน

ให้ไว้ ณ วันที่ ๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

หน้า ๑๐
เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๑๓๖ ก ราชกิจจานุเบกษา ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๒

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่มาตรา ๖๓/๒๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ระดับใดมีอำนาจกำหนดค่าปรับบังคับการจำนวนเท่าใด สำหรับในกรณีใด ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑ ถนนพระอาทิตย์ แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐

ด่วนที่สุด

ที่ กห ๐๒๐๐/๒๑๔

กระทรวงกลาโหม
ถนนสนามไชย เขตพระนคร
กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๖๙ มกราคม ๒๕๖๔

เรื่อง รายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๗/ว(ล) ๔๑๙๐๙ ลงวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๓

ตามหนังสือที่อ้างถึง ขอให้กระทรวงกลาโหมพิจารณาเสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับรายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ตามที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงกลาโหมพิจารณาแล้ว เห็นชอบในรายงานดังกล่าวเนื่องจากการบังคับทางปกครองอย่างมีประสิทธิภาพต้องอาศัยเจ้าพนักงานบังคับทางปกครองที่มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญ จำเป็นต้องมีการอบรมแก่เจ้าพนักงานดังกล่าวตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และกฎกระทรวงกำหนดเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครองและการแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๒ รวมทั้งต้องให้เจ้าพนักงานบังคับทางปกครองยึดถือความเห็นของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการทางปกครอง สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ที่จะเสนอให้คณะรัฐมนตรีมีมติมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และกรมบังคับคดีร่วมกันจัดทำหลักสูตร และให้หน่วยงานของรัฐส่งเจ้าหน้าที่เข้าร่วมอบรม ทั้งนี้ อาจกำหนดให้การจัดทำหลักสูตรดังกล่าวมีการเรียนการสอนแบบออนไลน์ (Online Learning) เพิ่มเติมอีกช่องทางหนึ่งด้วย

จึงเรียนมาเพื่อกรุณาพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

พลเอก
(ชัยชาญ ช้างมงคล)
รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม ทำการแทน
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
กรมพระธรรมนูญ
โทร.๐ ๒๒๒๔ ๖๒๖๔
โทรสาร ๐ ๒๒๒๕ ๙๗๐๐

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวเฉลิมขวัญ ทองจันทร์)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๒ ก.พ. ๖๔

ด่วนที่สุด

ที่ กค ๐๔๑๕.๗/๑๗๙๔

กระทรวงการคลัง
ถนนพระรามที่ ๖ กทม. ๑๐๔๐๐

๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

เรื่อง รายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๗/ว (ล) ๔๑๙๐๙ ลงวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๓

ตามที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีขอให้กระทรวงการคลังเสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี กรณีสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีการายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงการคลังพิจารณาแล้ว ขอเรียนว่า เพื่อให้การบังคับทางปกครองโดยเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐมีประสิทธิภาพและมีมาตรฐานเดียวกันและเพื่อให้การปฏิบัติราชการทางปกครองของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเป็นไปในแนวทางเดียวกัน รวมทั้งเพื่อเป็นการป้องกันปัญหาการขาดแคลนเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการบังคับทางปกครอง จึงเห็นสมควรให้ความเห็นชอบตามที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอาคม เติมพิทยาไพสิฐ)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

กรมบัญชีกลาง
กองละเมิดและแพ่ง
โทร. ๐ ๒๑๒๗ ๗๕๕๕
โทรสาร ๐ ๒๑๒๗ ๗๒๙๒

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวเฉลิมขวัญ ทองจันทร์)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๙ ก.พ. ๖๔

ด่วนที่สุด

ที่ กก ๐๒๑๔/ ๖๗๑๖

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
๔ ถนนราชดำเนินนอก กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐

๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๓

เรื่อง การเสนอความเห็น เรื่อง รายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๗/ว(ล) ๔๑๙๐๙ ลงวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๓

ตามที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีขอให้กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีโดยด่วน เรื่อง รายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาพิจารณาแล้ว มีความเห็นว่า เห็นควรให้หน่วยงานของรัฐทั้งราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน และหน่วยงานอื่นของรัฐส่งเจ้าหน้าที่เข้าร่วมการอบรมด้านการบังคับคดีจากกรมบังคับคดี ทั้งนี้ เพื่อให้การบังคับทางปกครองโดยเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐมีประสิทธิภาพและมีมาตรฐานเดียวกัน และกระทบกระเทือนต่อผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครองน้อยที่สุด และเห็นควรให้หน่วยงานของรัฐที่หารือต่อคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองถือปฏิบัติตามความเห็นของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเช่นเดียวกับการให้ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๒ ว่า "...เมื่อคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นทางกฎหมายเป็นประการใดแล้ว โดยปกติให้เป็นไปตามความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกานั้น" ตามที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอ เนื่องจากจะส่งผลให้การบังคับตามคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินมีประสิทธิภาพในการบังคับใช้ เพิ่มรายได้ให้แก่รัฐ และเป็นการเพิ่มความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการใช้มาตรการบังคับทางปกครองให้แก่เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐให้มีประสิทธิภาพและมีมาตรฐานเดียวกัน รวมถึงกรณีที่หน่วยงานของรัฐที่หารือต้องปฏิบัติตามความเห็นของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ซึ่งสอดคล้องและเป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๒

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายพิพัฒน์ รัชกิจประการ)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

สำนักงานปลัดกระทรวง
กลุ่มประสานงานคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา (ปคร.)
โทรศัพท์ ๐ ๒๒๘๓ ๑๕๓๐
โทรสาร ๐ ๒๒๘๓ ๑๕๒๐

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวเฉลิมขวัญ ทองจันทร์)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๒ ก.พ. ๖๔

ด่วนที่สุด

ที่ พม ๐๒๐๙/๑๕๕๖

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
๑๐๓๔ ถนนกรุงเกษม แขวงมหานาค
เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐

๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

เรื่อง รายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๗/ว(ล) ๔๑๙๐๙ ลงวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๓

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี แจ้งขอให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เสนอความเห็น เรื่อง รายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พิจารณาแล้วเห็นด้วยกับรายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๑๑ (๕) ซึ่งกำหนดให้คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมีหน้าที่จัดทำรายงานเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติดังกล่าว เสนอคณะรัฐมนตรีเป็นครั้งคราวตามความเหมาะสมอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติราชการทางปกครองให้เป็นไปโดยมีความเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายจุติ ไกรฤกษ์)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

สำนักงานปลัดกระทรวงฯ
กองยุทธศาสตร์และแผนงาน
โทร. ๐ ๒๖๕๙ ๖๔๙๔
โทรสาร. ๐ ๒๖๕๙ ๖๔๙๘

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวเฉลิมขวัญ ทองจันทร์)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๒ ก.พ. ๖๔

ด่วนที่สุด

ที่ อว (ปคร) ๐๒๑๐/๑๘๗๗

กระทรวงการอุดมศึกษา
วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
ถนนพระรามที่ ๖ ราชเทวี กทม. ๑๐๔๐๐

๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

เรื่อง รายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๗/ว(ล) ๔๑๙๐๙ ลงวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๓

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีขอให้กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมเสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี เรื่อง รายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พิจารณาแล้วเห็นควรให้ความเห็นชอบกับข้อเสนอของรายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ตามที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอ เพื่อเป็นการพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติราชการทางปกครองให้เป็นไปโดยมีความเป็นธรรม มีประสิทธิภาพ และมีมาตรฐานเดียวกัน อันจะประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงานด้านการบังคับคดีทางปกครอง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายเอนก เหล่าธรรมทัศน์)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

สำนักงานปลัดกระทรวงฯ
โทร ๐ ๒๓๓๓ ๓๙๖๘
โทรสาร ๐ ๒๓๓๓ ๓๙๓๘

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวเฉลิมขวัญ ทองจันทร์)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๒ ก.พ. ๖๔

ด่วนที่สุด

ที่ กษ ๐๒๐๘/ ๕๖

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ถนนราชดำเนินนอก กทม. ๑๐๒๐๐

๗ มกราคม ๒๕๖๔

เรื่อง รายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๗/ ว(ล) ๔๑๙๐๙ ลงวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๓

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้ขอให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณาให้ความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้อง เรื่อง รายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณาแล้ว เห็นด้วยในหลักการตามข้อเสนอแนะของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ๒ ข้อ ที่เสนอให้คณะรัฐมนตรีมีมติ ๑. ให้หน่วยงานของรัฐทั้งราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน และหน่วยงานอื่นของรัฐส่งเจ้าหน้าที่เข้าร่วมการอบรมด้านการบังคับคดีจากกรมบังคับคดี และ ๒. ให้หน่วยงานของรัฐที่หารือต่อคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองถือปฏิบัติตามความเห็นของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเช่นเดียวกับการให้ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๒ ไว้แล้ว และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ในการจัดอบรมด้านการบังคับคดีให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าว ควรจัดทำเนื้อหาเพื่อเพิ่มเติมทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานจริงในขั้นตอนต่างๆ ของการบังคับคดีในรูปแบบการประชุมเชิงปฏิบัติการให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายเฉลิมชัย ศรีอ่อน)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
สำนักกฎหมาย
โทร ๐ ๒๒๘๐ ๓๙๒๓
โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๓๙๒๖

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวเฉลิมขวัญ ทองจันทร์)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๕ ก.พ. ๖๔

ด่วนที่สุด

ที่ คค (ปคร) ๐๒๐๒/๒๑

กระทรวงคมนาคม
ถนนราชดำเนินนอก กทม. ๑๐๑๐๐

๑๘ มกราคม ๒๕๖๔

เรื่อง รายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๗/ว(ล) ๔๑๙๐๙ ลงวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๓

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีขอให้กระทรวงคมนาคมเสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีโดยด่วน กรณีสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาเรื่อง รายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ไปเพื่อดำเนินการความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงคมนาคมพิจารณาแล้วเห็นชอบในหลักการของรายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ และข้อเสนอของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่เสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณามีมติให้หน่วยงานของรัฐ ทั้งราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน และหน่วยงานอื่นของรัฐ ส่งเจ้าหน้าที่เข้าร่วมการอบรมด้านการบังคับคดีจากกรมบังคับคดี และมีมติให้หน่วยงานของรัฐที่หารือต่อคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองถือปฏิบัติตามความเห็นของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเช่นเดียวกับการให้ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา เนื่องจากเพื่อเป็นการพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติราชการทางปกครองให้เป็นไปโดยมีความเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ทั้งนี้ จะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ และความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล เกิดผลสัมฤทธิ์ หรือประโยชน์ต่อภาครัฐและประชาชนเป็นสำคัญ กระทรวงคมนาคม โดยกรมท่าอากาศยาน และสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย ได้มีข้อสังเกต ดังนี้

๑. ในการจัดหลักสูตรอบรมสำหรับการแต่งตั้งให้เป็นเจ้าพนักงานบังคับทางปกครอง อาจพิจารณาจัดการฝึกอบรมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Online) เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

๒. สำนักงาน ...

๒. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาอาจพิจารณาระบุช่องทางสำหรับการค้นหาความเห็นดังกล่าวไว้เพิ่มเติมด้วย เช่น การระบุเว็บไซต์ (URL) ที่ใช้สำหรับเผยแพร่ความเห็น เนื่องจากแม้จะมีมติคณะรัฐมนตรีให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติตามความเห็นของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเช่นเดียวกับกรณีการให้ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา แต่ปัญหาเรื่องหน่วยงานของรัฐเสนอเรื่องเพื่อขอความเห็นต่อสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาในเรื่องเดิมอาจยังคงมีอยู่ โดยไม่ทราบว่าคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้มีความเห็นในเรื่องดังกล่าวแล้ว เนื่องจากไม่ทราบว่าจะสามารถค้นหาความเห็นของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้จากที่ใด และในเว็บไซต์อาจกำหนดหมวดหมู่ความเห็นของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเป็นเรื่องต่างๆ เพื่อให้สามารถค้นหาข้อมูลได้ง่าย เช่น การเงิน การบริหารบุคคล หรือความรับผิดทางละเมิด เป็นต้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอความเห็นประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม

สำนักงานปลัดกระทรวง
กองกฎหมาย
โทร. ๐ ๒๒๘๑ ๓๒๖๓ (วรธันย์ญา)
โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๖๑๑๖
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ploiyyy@gmail.com

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวเฉลิมขวัญ ทองจันทร์)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๒ ก.พ. ๖๔

ด่วนที่สุด

ที่ ดศ ๐๑๐๐.๔/๗๖๔

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษาฯ
อาคารรัฐประศาสนภักดี ถนนแจ้งวัฒนะ
เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

๒๒ มกราคม ๒๕๖๔

เรื่อง รายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๗/ว(ล) ๔๑๙๐๙ ลงวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๓

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีขอให้กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมเสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้อง เรื่อง รายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมพิจารณาแล้ว ไม่ขัดข้องต่อรายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ อันเป็นการสรุปผลการดำเนินงานตลอดทั้งปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง และสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ซึ่งได้ดำเนินการสอดส่องดูแลและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และให้คำปรึกษาแก่เจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติดังกล่าว ตลอดจนเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติราชการทางปกครอง เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติราชการทางปกครองให้เป็นไปอย่างมีความเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายพุทธิพงษ์ ปุณณกันต์)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

สำนักงานปลัดกระทรวงฯ
กองกฎหมาย
โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๖๗๖๓, ๐ ๒๑๔๑ ๖๗๖๖
โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๘๐๑๓

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวเฉลิมขวัญ ทองจันทร์)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๒ ก.พ. ๖๔

ด่วนที่สุด

ที่ ทส ๐๒๒๐.๒/๑๓๕

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๙๒ ซอยพหลโยธิน ๗ ถนนพหลโยธิน
แขวงพญาไท เขตพญาไท
กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

๑๘ มกราคม ๒๕๖๔

เรื่อง รายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๗/ว(ล) ๔๑๙๐๙ ลงวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๓

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ขอให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เสนอความเห็นเรื่อง รายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพิจารณาแล้ว ไม่ขัดข้องกับรายงานดังกล่าวข้างต้น ตามที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

(นายวราวุธ ศิลปอาชา)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สำนักงานปลัดกระทรวง
โทรศัพท์/โทรสาร ๐ ๒๒๖๕ ๖๑๑๐
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ policy_group@hotmail.com

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวเฉลิมขวัญ ทองจันทร์)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๑ ก.พ. ๖๔

ด่วนที่สุด

ที่ พน ๐๒๐๑/๒๙

กระทรวงพลังงาน
ศูนย์เอนเนอร์ยี่คอมเพล็กซ์ อาคารบี
ถนนวิภาวดีรังสิต กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

เรื่อง รายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๗/ว(ล) ๔๑๙๐๙ ลงวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๓

ตามที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีขอให้กระทรวงพลังงาน เสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี กรณีสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้เสนอเรื่อง รายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ไปเพื่อดำเนินการ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงพลังงานพิจารณาแล้ว มีความเห็นดังนี้

๑. เห็นด้วยกับข้อเสนอของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาที่เสนอคณะรัฐมนตรีมีมติให้หน่วยงานของรัฐ ทั้งราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน และหน่วยงานอื่นของรัฐ ส่งเจ้าหน้าที่เข้าร่วมการอบรมด้านการบังคับคดีจากกรมบังคับคดี ทั้งนี้ เพื่อให้การบังคับทางปกครองโดยเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐมีประสิทธิภาพและมีมาตรฐานเดียวกันและกระทบกระเทือนต่อผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครองน้อยที่สุด

๒. การกำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่หารือต่อคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองถือปฏิบัติตามความเห็นของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เนื่องจากจะส่งผลดีต่อการบังคับให้การดำเนินการของหน่วยงานของรัฐสามารถปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้อย่างถูกต้อง มีความเห็นเพิ่มเติมว่า เห็นควรเสนอคณะรัฐมนตรีมีมติ "ให้หน่วยงานของรัฐที่หารือต่อคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง **และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับข้อหารือดังกล่าว** ถือปฏิบัติตามความเห็นของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เช่นเดียวกับการให้ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๒..."

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุพัฒน์พงษ์ พันธ์มีเชาว์)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวเฉลิมขวัญ ทองจันทร์)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๒ ก.พ. ๖๔

สำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน
กองกลาง
โทร. ๐ ๒๑๔๐ ๖๑๘๐ โทรสาร ๐ ๒๑๔๐ ๖๑๘๙
E-mail : watcharinthornyi@energy.go.th

ด่วนที่สุด

ที่ พณ ๐๒๑๘ / ๙๗

กระทรวงพาณิชย์
๕๖๓ ถนนนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐

๘ มกราคม ๒๕๖๔

เรื่อง รายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี ๒๕๖๒

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๗/ว(ล) ๔๑๙๐๙ ลงวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๓

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ขอให้กระทรวงพาณิชย์พิจารณาให้ความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องหรือส่วนอื่นที่เห็นสมควรต่อรายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี ๒๕๖๒ ตามที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอ เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงพาณิชย์ พิจารณาแล้วไม่ขัดข้องต่อรายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี ๒๕๖๒ เนื่องจากเป็นการพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติราชการทางปกครองให้เกิดความเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อีกทั้งเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองพ.ศ. ๒๕๓๙ ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อประกอบการพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายจุรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์

สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์
กลุ่มกฎหมาย
โทร. ๐ ๒๕๐๗ ๗๐๗๐
โทรสาร ๐ ๒๕๐๗ ๗๐๖๙

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวเฉลิมขวัญ ทองจันทร์)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๘ ม.ค. ๖๔

ที่ มท ๐๒๐๘.๓ (ล)/ ๑๕๘

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๖ มกราคม ๒๕๖๔

เรื่อง รายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๗/ว (ล) ๔๑๙๐๙ ลงวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๓

ตามที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้แจ้งให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณาเสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับรายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ตามที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอ ได้แก่

๑. ให้หน่วยงานของรัฐ ทั้งราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน และหน่วยงานอื่นของรัฐ ส่งเจ้าหน้าที่เข้าร่วมการอบรมด้านการบังคับคดี เพื่อให้การบังคับคดีทางปกครองโดยเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐมีประสิทธิภาพและมีมาตรฐานเดียวกัน และกระทบกระเทือนต่อผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครองน้อยที่สุด

๒. ให้หน่วยงานของรัฐที่หารือต่อคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองถือปฏิบัติตามความเห็นของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเช่นเดียวกับการให้ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๒ ว่า "...เมื่อคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นทางกฎหมายเป็นประการใดแล้ว โดยปกติให้เป็นไปตามความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกานั้น" ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วเห็นชอบตามข้อเสนอของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาทั้งสองข้อดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

พลเอก

(อนุพงษ์ เผ่าจินดา)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

สำนักงานปลัดกระทรวง
สำนักกฎหมาย
โทรศัพท์/โทรสาร. ๐ ๒๒๒๒ ๒๘๔๙

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวเฉลิมขวัญ ทองจันทร์)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๙ ก.พ. ๖๔

คำชี้แจงเรื่องที่เสนอคณะรัฐมนตรี

เรื่องที่ ....

รายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒

โดย

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

.....

กราบเรียน นายกรัฐมนตรี

<u>สรุปความเป็นมาของเรื่องที่เสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา</u>

โดยที่พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๑๑ (๕) บัญญัติให้คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองจัดทำรายงานเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เสนอต่อคณะรัฐมนตรีอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติราชการทางปกครองให้เป็นไปโดยมีความเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

<u>ข้อเสนอให้คณะรัฐมนตรี พร้อมเหตุผล</u>

เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปตามที่กำหนดในมาตรา ๑๑ (๕) แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประกอบพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๑) ดังนั้น จึงเห็นชอบตามข้อเสนอของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาดังกล่าว

<u>ความเห็นของกระทรวงมหาดไทย</u>

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วเห็นชอบตามข้อเสนอของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาดังกล่าว ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

๑. ให้หน่วยงานของรัฐ ทั้งราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน และหน่วยงานอื่นของรัฐ ส่งเจ้าหน้าที่เข้าร่วมการอบรมด้านการบังคับคดี เพื่อให้การบังคับคดีทางปกครองโดยเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐมีประสิทธิภาพและมีมาตรฐานเดียวกัน และกระทบกระเทือนต่อผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครองน้อยที่สุด

๒. ให้หน่วยงานของรัฐที่หารือต่อคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองถือปฏิบัติตามความเห็นของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเช่นเดียวกับการให้ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๒ ว่า "...เมื่อคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นทางกฎหมายเป็นประการใดแล้ว โดยปกติให้เป็นไปตามความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกานั้น"

จึงเสนอคณะรัฐมนตรี<u>**เพื่อพิจารณา**</u>

ด่วนที่สุด

ที่ ยธ ๐๒๐๐๗/๒๐๑

กระทรวงยุติธรรม
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ
อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ชั้น ๘
ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่
กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐

๘ มกราคม ๒๕๖๔

เรื่อง รายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๗/ว(ล) ๔๑๙๐๙ ลงวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๓

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีขอให้กระทรวงยุติธรรมพิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับรายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ตามที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอ ในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีโดยด่วน ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงยุติธรรมพิจารณาแล้วเห็นว่า ตามที่คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณามีมติให้หน่วยงานของรัฐส่งเจ้าหน้าที่เข้าร่วมอบรมด้านการบังคับคดีจากกรมบังคับคดี นั้น เป็นการดำเนินการเพื่อให้หน่วยงานของรัฐมีเจ้าหน้าที่ซึ่งมีคุณสมบัติที่จะได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานบังคับทางปกครองตามที่กฎหมายกำหนด อันจะทำให้การบังคับทางปกครองโดยเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐเป็นไปด้วยความถูกต้อง เป็นธรรม มีประสิทธิภาพ มีมาตรฐานเดียวกัน และเป็นประโยชน์แก่ราชการ จึงเห็นชอบในหลักการของรายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ตามที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมศักดิ์ เทพสุทิน)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม
กองกฎหมาย
โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๕๒๙๒ (สุมะรี)
โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๗๗๖๙
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ sumaree.s@moj.go.th

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวเฉลิมขวัญ ทองจันทร์)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
2 ก.พ. 64

ด่วนที่สุด

ที่ วธ ๐๒๑๐.๑/๕๓๕๙

กระทรวงวัฒนธรรม
๑๐ ถนนเทียมร่วมมิตร
เขตห้วยขวาง กทม. ๑๐๓๑๐

๓๐ ธันวาคม ๒๕๖๓

เรื่อง รายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๗/ว(ล) ๔๑๙๐๙ ลงวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๓

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี แจ้งว่า สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้เสนอเรื่อง รายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ จึงขอให้กระทรวงวัฒนธรรมเสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีโดยด่วน ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงวัฒนธรรม พิจารณาแล้วเห็นด้วยกับรายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติราชการทางปกครองให้เป็นไปโดยมีความเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติตามข้อเสนอของคณะกรรมการกฤษฎีกาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและนำความเห็นเสนอประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอิทธิพล คุณปลื้ม)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม
กองกฎหมาย
โทร. ๐ ๒๒๐๙ ๓๖๒๖ (เมธา)
โทรสาร ๐ ๒๒๐๙ ๓๖๒๓

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวเฉลิมขวัญ ทองจันทร์)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๒๑-ม.ค.-๖๔

ด่วนที่สุด
ที่ ศธ ๐๒๐๙/๓๙

กระทรวงศึกษาธิการ
กทม. ๑๐๓๐๐

๕ มกราคม ๒๕๖๔

เรื่อง รายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๗/ว (ล) ๔๑๙๐๙ ลงวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๓

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีขอให้กระทรวงศึกษาธิการเสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องรายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีความแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงศึกษาธิการ ได้พิจารณาข้อเสนอแนะของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ตามที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้เสนอทั้งสองประการแล้ว เห็นว่า เจ้าพนักงานบังคับทางปกครองที่จะดำเนินการการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน และขายทอดตลาดทรัพย์สินได้ กฎกระทรวงกำหนดเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครองและการแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๓ วรรคหนึ่ง กำหนดให้ผู้มีอำนาจออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครองแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ผู้อยู่ภายใต้บังคับบัญชาซึ่งผ่านการอบรมด้านการบังคับคดีจากกรมบังคับคดีหรือด้านการบังคับทางปกครองตามหลักสูตรที่คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองให้ความเห็นชอบ อีกทั้งกรมบังคับคดีเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่และความรู้ความเชี่ยวชาญในการดำเนินการยึด อายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อนำมาชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ การส่งเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ ทั้งราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐเข้าร่วมการอบรมด้านการบังคับคดีจากกรมบังคับคดี จะทำให้การบังคับทางปกครองโดยเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐมีประสิทธิภาพและมีมาตรฐานเดียวกัน และกระทบกระเทือนต่อผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครองน้อยที่สุด และเนื่องจากคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง มีสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวกับการให้ความเห็นทางกฎหมายแก่คณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี และหน่วยงานของรัฐ ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการดังกล่าว โดยพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้บัญญัติอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองในการให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติและการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติดังกล่าวไว้โดยเฉพาะ การที่จะให้หน่วยงานของรัฐที่หารือต่อคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ถือปฏิบัติตามความเห็นของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เช่นเดียวกับการให้ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๒ จะทำให้การปฏิบัติราชการทางปกครองของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

/ดังนั้น ...

ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการ จึงเห็นด้วยในหลักการของข้อเสนอแนะของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ที่ให้หน่วยงานของรัฐ ทั้งราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐส่งเจ้าหน้าที่เข้าร่วมการอบรมด้านการบังคับคดีจากกรมบังคับคดี และให้หน่วยงานของรัฐที่หารือต่อคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ถือปฏิบัติตามความเห็นของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เช่นเดียวกับการให้ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๒ ว่า "...เมื่อคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นในทางกฎหมายเป็นประการใดแล้ว โดยปกติให้เป็นไปตามความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกานั้น" ตามที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายณัฏฐพล ทีปสุวรรณ)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานปลัดกระทรวง
สำนักนิติการ
โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๒๘๖๕ ต่อ ๑๒๗
โทรสาร ๐ ๒๒๘๑ ๐๔๙๗

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวเฉลิมขวัญ ทองจันทร์)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๒ ก.พ. ๖๔

ที่ สธ ๐๒๐๒.๓.๑๓/๑๙๕

กระทรวงสาธารณสุข
ถนนติวานนท์ จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐

๒๐ มกราคม ๒๕๖๔

เรื่อง รายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๗/ว(ล) ๔๑๙๐๙ ลงวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๓

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีขอให้กระทรวงสาธารณสุขเสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้อง ต่อรายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงสาธารณสุขได้พิจารณาแล้วเห็นชอบด้วยกับรายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุทิน ชาญวีรกูล)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
กองกฎหมาย
โทร. ๐ ๒๕๙๐ ๑๔๒๗
โทรสาร ๐ ๒๕๙๐ ๑๔๓๔
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ : legal@health.moph.go.th

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวเฉลิมขวัญ ทองจันทร์)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๒ ก.พ. ๖๔

ด่วนที่สุด

ที่ อก ๐๒๐๒/ ๒๖๒

กระทรวงอุตสาหกรรม
ถนนพระรามที่ ๖ เขตราชเทวี กทม. ๑๐๔๐๐

๗ มกราคม ๒๕๖๔

เรื่อง รายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๗/ว(ล) ๔๑๙๐๙ ลงวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๓

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี แจ้งว่าสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้เสนอเรื่องรายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ มาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา จึงขอให้กระทรวงอุตสาหกรรมเสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงอุตสาหกรรม ได้พิจารณารายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ แล้ว ขอเรียนดังนี้

๑. เห็นด้วยกับรายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ เนื่องจากรายงานฉบับดังกล่าวเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติราชการทางปกครองให้เป็นไปโดยมีความเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒. เห็นด้วยกับการเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา มีมติให้หน่วยงานของรัฐทั้งราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน และหน่วยงานอื่นของรัฐส่งเจ้าหน้าที่เข้าร่วมการอบรมด้านการบังคับคดีจากกรมบังคับคดี

๓. เห็นด้วยกับการเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา มีมติให้หน่วยงานของรัฐที่หารือต่อคณะกรรมการฯ ถือปฏิบัติตามความเห็นของคณะกรรมการฯ เช่นเดียวกับการให้ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาที่คณะรัฐมนตรี ได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๒ ว่า “เมื่อคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นทางกฎหมายเป็นประการใดแล้ว โดยปกติให้เป็นไปตามความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกานั้น”

ทั้งนี้ เพื่อให้ ...

ทั้งนี้ เพื่อให้การบังคับทางปกครองโดยเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐมีประสิทธิภาพ มีมาตรฐานเดียวกัน และกระทบกระเทือนต่อผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครองน้อยที่สุด อันจะทำให้หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติราชการอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นระบบ รวมถึงเป็นการสร้างหลักประกันในการให้เกิดความเป็นธรรมและสร้างความเชื่อมั่นในระบบราชการให้กับประชาชน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม
กองกฎหมาย
โทร ๐ ๒๒๐๒ ๓๑๔๘
โทรสาร ๐ ๒๒๐๒ ๓๐๔๖

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวเฉลิมขวัญ ทองจันทร์)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๒ ก.พ. ๖๓

เรื่อง รายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง
ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง
ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒